ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់
COMMISSION DES MOEURS & COUTUMES

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា នឹងអក្សរសាស្ត្រ

INSTITUT BOUDDHIQUE

ឆ្នាំទី ២៨ លេខ ៥ ខែឧសភា ព.ស. ២៤៩៩ គ.ស. ១៩៥៦

N°
ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់
COMMISSION DES MOEURS & COUTUMES

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ
បោះពុម្ពផ្សាយអំពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

បញ្ជីរឿង

ផ្នែកសាសនា — ទំព័រ

- រឿងប្រៀបធៀបរកសេចក្ដីពិត ...... យុនអគ្គកោវិទ ជា-យូរ ៤០៣
- ព្រះពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសកម្ពុជា .... លោក ទៀង-តៃឈុន ប្រែ ៤១២
- ឥទ្ធិបាទធម៌ .... ព្រះមហា អ៊ុម-ផេង ៤១៨
- ជាតកថារឿងពុទ្ធរូបបុរាណ (តមក) ... យុនអគ្គកោវិទ ជា-យូរ ប្រែ ៤២៧

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

- ចិត្តល្ងង់ខ្លៅនឹងចិត្តចេះដឹង .... យុនបណ្ណានុរក្ស ប៊ូ-ប៉ូ ៤៣៣
- រឿងព្រះបាទរុសភ៏នសាជ និងព្រះនាង សេហេរិស្តានី (ត-ចប់) .... អ្នកស្រី សារិះយ៉ាន ប្រែ ៤៣៨
- សុភាសិតរាជនីតិ ពាក្យកាព្យ (ត-ចប់).. អ្នកឧកញ៉ា នៅ ៤៤៧
- ពេជ្រព្រះរាជា (តមក) .... លោក ស៊ិន-ហ៊ាន ប្រែ ៤៥៦
- រឿងសាមកុក (តមក) .... ឧកញ៉ា នូ-កន ៤៦៣
- រឿងបល្ល័ង្កទិព្យ (តមក) ...... លោក វ៉ាយ-ប៊ុក ប្រែ ៤៧០

កំណត់និងប្រវត្តិការណ៍

- ពិធីសម្ពោធសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ នៅ ខេត្តសៀមរាប .... ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ៤៧៥
- ពិធីបុណ្យទក្ខិណានុប្បទាន .... ព្រះអាចារ្យ នូ-កិញ ៤៨៥
- ពិធីសម្ពោធក្លូងមន្ទីរពេទ្យព្រះសង្ឃ (តចប់) ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ៤៩១

មួយឆ្នាំមាន ១២ សៀវភៅ — ដំឡៃជាវ ២៣០រ,០០

KAMBUJASURIYA

Revue religieuse et littéraire éditée par l'Institut Bouddhique

TABLE DES MATIÈRES

PARTIE RELIGIEUSE: *Page*

— Sur la vérité . . . . *M. CHEA-YOU 403*

— Le Bouddhisme au Cambodge.. *Traduit par M. TIANG-TAY-CHHUN 412*

— Iddhipadadharma . . . . . . *Vénérable OUM-PHENG. . . . 418*

— Les statues Bouddhiques primitives (suite) . . . . *Traduit par M. CHEA-YOU.. 427*

PARTIE LITTÉRAIRE:

— La pensée juste et la pensée fausse . . . . *M. BOU-PO 433*

— Le Roi RUZVANSCHAD et la Princesse CHEHERISTANI (suite et fin) . . . . *Traduit par Mme PICH-SAL née SRIN-SARIS-YANN 438*

— Subhasitarajaniti (suite et fin) *Oknha NEOU 447*

— Conte "Le Diamant du Raja" (suite) . . . . *Traduit par M. SIN-HEAN . 456*

— Histoire de SAMKOK (suite). . *Oknha NOU-KAN 463*

— Les trente deux récits du TRONE (suite) . . . . *Traduit par M. RAY-BUC . 470*

NOTES ET CHRONIQUES:

— Inauguration de l'Ecole Supérieure de Pali de la Province de Siemreap . . . . *Institut Bouddhique 475*

— Cérémonie "dakkhinanuppadana" . . . . *Vénérable NOU-KENH 485*

— Inauguration de l'Hôpital des Bonzes (suite et fin) . . *Institut Bouddhique 491*

Prix d'abonnement annuel (comprenant 12 numéros) 230$00

ផ្នែកសាសនា

រឿងប្រៀបធៀបក្នុងការរកសេចក្ដីពិត

ឃុនអគ្គកោវិទ ជា - យ៉ូវ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

រៀបរៀង

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា “ការពិសោធន៍ស្រាវជ្រាវរកសេចក្ដីពិតនិងសមុដ្ឋាននៃរបស់ពិត គេអាចរកឃើញបានដោយការប្រៀបធៀប” ហេតុនោះការប្រៀបធៀប ទើបជាមេរៀនដ៏សំខាន់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យនូវសេចក្ដីសន្ទិះសង្ស័យ ចំពោះការនិយាយកុតករកុហក ឬការនិយាយពិតត្រង់ ។

រាប់តាំងពីសញ្ញាតញ្ញាណរបស់មនុស្សចេះប្រើការប្រៀបធៀបមក, ការប្រៀបធៀបក៏ទៅជាគោលពិសោធន៍រកសេចក្ដីពិត ក្នុងវត្តទាំងពួង ហើយតាំងពីសម័យនោះរហូតមកដល់សម័យឥឡូវនេះ ការប្រៀបធៀបក៏ទៅជាមេរៀនដ៏សំខាន់ ធ្លាក់នៅកណ្ដាលនៃសេចក្ដីនិយមរាប់អានដែលមិនមានទំនងនឹងផ្លាស់ប្ដូរបានឡើយ ។

សេចក្ដីនេះក៏ជាគ្រឿងបញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់ថា គ្រប់ៗ បណ្ដាអ្នកដែលមានសេចក្ដីចេះដឹងល្អ ចូលចិត្តល្អ និងមានសមត្ថភាព អាចផ្ទេរចំណេះឲ្យអ្នកដទៃបានចេះដឹងបានចូលចិត្តផងនោះ ត្រូវជាអ្នកមានគំនិតចេះគិតប្រៀបធៀបយ៉ាងល្អបំផុត ។ សូម្បីក្នុងការប្រតិបត្តិកិច្ចការផ្សេងៗ ឬ ទឹងនិយាយទឹងធ្វើអ្វីៗ ក៏ដោយ ត្រូវតែអាស្រ័យយកការប្រៀបធៀប

មកធ្វើជាបន្ទាត់ដឹកតម្រង់មើលការប្លែក ៗ ក្នុងវិធានការដែលត្រូវធ្វើ ឬពាក្យដែលត្រូវនិយាយ ដែលនាំឲ្យដឹងខុសដឹងត្រូវ ។

អ្នកដែលមានការចេះដឹងច្រើន ក៏ព្រោះមានការគិតប្រៀបធៀបច្រើន, អ្នកដែលមានការចេះដឹងល្អ ក៏ព្រោះមានការគិតប្រៀបធៀបល្អ, អ្នកដែលមានសមត្ថភាព អាចផ្ទេរចំណេះឲ្យអ្នកដទៃបានដោយល្អ ក៏ព្រោះឈ្លាសក្នុងការប្រៀបធៀបល្អ ដែលនាំឲ្យអ្នកទទួលចំណេះបានចូលចិត្តយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

គោលនៃការប្រៀបធៀបមានដូច្នេះជាដើម គឺ:

១.- បើចង់ដឹងរបស់ខ្ពស់ ត្រូវយករបស់ទាបមកប្រៀបធៀបគ្នាមើល, បើចង់ដឹងរបស់ទាប ត្រូវយករបស់ខ្ពស់មកប្រៀបធៀបគ្នាមើល;

២.- បើចង់ដឹងការជ្រៅនឹងការរាក់ ត្រូវយកការរាក់នឹងការជ្រៅនៃវត្ថុនោះមកប្រៀបធៀបគ្នាមើល;

៣.- បើចង់ដឹងវត្ថុតូចឬធំ ត្រូវយកការតូចឬការធំនៃវត្ថុនោះមកប្រៀបធៀបគ្នាមើល;

៤.- បើចង់ដឹងវត្ថុស្ដើងឬក្រាស់ ត្រូវយកការស្ដើងឬក្រាស់នៃវត្ថុនោះមកប្រៀបធៀបគ្នាមើល;

៥.- បើចង់ដឹងល្អឬមិនល្អនៃវត្ថុណា ត្រូវយកការល្អឬមិនល្អនៃវត្ថុនោះមកប្រៀបធៀបគ្នាមើល ។

ការប្រៀបធៀបនេះ ជាការងាយណាស់ ស្រួលគិតណាស់ ។ តែទោះបីជាការងាយស្រួលគិតដូច្នោះក៏ដោយ ក៏នៅតែមានមនុស្សជា

ច្រើននាក់ ដែលមិនព្យាយាមរកសេចក្ដីចេះដឹងនិងសេចក្ដីចូលចិត្តដោយការប្រៀបធៀបទេ តែងធន់ទ្រាំនៅដោយការមិនចេះមិនចូលចិត្តរហូតមួយជីវិត ។

គោលសំខាន់ក្នុងការប្រៀបធៀបនោះ នៅត្រង់ការពិចារណារកសេចក្ដីចូលចិត្តក្នុងរបស់ណាមួយជាមុនសិន ថារបស់នេះមានរូបសំឡេង ក្លិន, រស, សម្ផស្ស ដូចម្ដេច? មានគុណ, ដំឡៃ, ហេតុ, ផល ដូចម្ដេច? មានអាការជាដើមថា កើត, ឋិតនៅ, រលត់ទៅ ដូចម្ដេច? ត្រឹមណា? ព្រោះថា កាលបើយើងយល់ជាក់នូវអាការរបស់វត្ថុនោះហើយ ៗ យើងយកទៅប្រៀបធៀបនឹងវត្ថុដទៃទៀត ដែលមិនទាន់ចេះដឹងឲ្យចេះដឹងឡើង ដូច្នេះឈ្មោះថា យើងមានសេចក្ដីចេះដឹង ដោយការប្រៀបធៀប ។ ពាក្យបាលីថា "តីរណបញ្ញា" ប្រែថា "សេចក្ដីចេះដឹងដោយការពិចារណាប្រៀបធៀប" ហើយមានសេចក្ដីចេះចាំយ៉ាងជាក់ច្បាស់នៅក្នុងដួងចិត្ត រហូតអស់ជីវិត មិនសូវមានការច្រឡូកច្រឡំភ្លាំងភ្លេចឡើយ ។

ហេតុនោះ ការប្រៀបធៀប ជាមេរៀនប្រចាំនៅក្នុងលោក ដែលមនុស្សគ្រប់ៗគ្នា មានបំណងចង់ឲ្យជីវិតរបស់ខ្លួនចំរើនរុងរឿងដោយប្រាជ្ញា ។ សិក្ខាកាមកុលបុត្រត្រូវព្យាយាមយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងមេរៀននេះឲ្យយ៉ាងច្រើនជាទីបំផុត ទើបប្រាជ្ញាលូតលាស់បាន ។ មែនពិតប្រាជ្ញារបស់មនុស្សដែលនឹងចំរើនរុងរឿងបាននោះ មិនមែនទៅត្រង់រៀនសូត្រតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះយើងនឹងរៀនសូត្រគ្រប់វ័យមិនបាន ដោយអាជីវកម្មមិនបើកឱកាសឲ្យ សូម្បីតែក្នុងវ័យដែលកំពុងរៀន ឬក្នុងថ្ងៃ

ដែលយើងរៀន យើងគង់មិនបានរៀនរហូតមួយរយឬពេញមួយថ្ងៃទៅបានទេ តែដែលប្រាជ្ញារបស់យើងចេះតែចំរើនទៅបាននោះ ព្រោះមានការប្រៀបធៀបជាគ្រឿងជួយជ្រោមជ្រែង ទើបជាឱកាសនឹងជាផ្លូវឲ្យអ្នកដែលក្រីក្រមានពេលរៀនតិច ត្រឡប់ទៅជាអ្នកប្រាជ្ញនឹងជាមនុស្សសំខាន់ក្នុងលោកបាន ។

គោលនៃការប្រៀបធៀបនេះ មិនបានកំណត់ប្រទេស មិនបានកំណត់ទីលំនៅ ទាំងមិនពិបាកដល់ការរៀនទេ យើងនឹងរៀនសូម្បីតែក្នុងរូងភ្នំទីវាល កណ្ដាលផ្លូវថ្នល់ រហូតទៅដល់ព្រៃភ្នំក្រំថ្មក៏បាន ត្រូវចាំទុកថា “វិជ្ជាដែលពិបាក គេរៀនចេះដឹងឡើងបានដោយការប្រៀបធៀប” ។

ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងការទន្ទេញក្ដី ក្នុងការរៀនក្ដី ក្នុងការបង្ហាត់បង្ហាញក្ដី ក្នុងការដាស់តឿនខ្លួនឯងក្ដី បើយើងព្យាយាមរកគោលនៃសេចក្ដីប្រៀបធៀបឲ្យបានច្រើនប៉ុន្មាន លទ្ធផលដ៏ល្អក៏នឹងចំរើនដល់យើងបានច្រើនប៉ុណ្ណោះដែរ ។

កាលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ស្វែងរកព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បានទ្រង់ធ្វើទុក្ករកិរិយាដោយសេចក្ដីរង្វេង គឺទ្រង់ប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវមជ្ឈិមាបដិបទា ព្រះអង្គបានទទួលសេចក្ដីលំបាកស្ទើរនឹងបង់ព្រះជន្ម តែពេលក្រោយទ្រង់ត្រឡប់ព្រះទ័យវិញ ដោយទ្រង់ប្រើវិធីប្រៀបធៀបជាគ្រឿងដាស់តឿនព្រះអង្គឯងថា :

“ធម្មតាឈើស្រស់ដែលទទឹកជោកជាំទៅដោយជ័រ ទាំងត្រាំនៅក្នុងទឹក បុរសត្រូវការភ្លើងបានយកឈើនោះមកពួត ដើម្បីឲ្យឆេះជាភ្លើង

ឡើង គេនឹងត្រូវហត់នឿយទទេ មិនអាចញ៉ាំងភ្លើងឲ្យឆេះឡើងបាន, ប្រៀបដូចបុគ្គល ដែលមានចិត្តទទឹកជោកជាំត្រាំទៅដោយកិលេស ព្រមទាំងនៅប្រឡូកប្រឡប់ដោយកាមារម្មណ៍, បុគ្គលចំពូកនេះ មិនអាចញ៉ាំងខ្លួនឲ្យដល់ទីបំផុតទុក្ខបានទេ ។

មួយទៀត ឈើស្រស់ដែលទទឹកជោកជាំទៅដោយជ័រ សូម្បីបុគ្គលលើកស្រង់ផុតពីទឹក ហើយយកទៅដាក់នៅលើគោក បុរសត្រូវការភ្លើង បានយកឈើនោះមកពួត ដើម្បីឲ្យឆេះជាភ្លើងឡើង គេមិនអាចញ៉ាំងភ្លើងឲ្យកើតឡើងបានដោយឈើនោះទេ, ប្រៀបដូចបុគ្គលមានចិត្តទទឹកជោកជាំដោយកិលេស សូម្បីចេញចាកផ្ទះគឺកាមារម្មណ៍ហើយក៏មិនអាចញ៉ាំងខ្លួនឲ្យផុតទុក្ខបាន ។

មួយវិញទៀត ឈើស្ងួតដែលដាក់នៅលើគោក បុរសត្រូវការភ្លើង បានយកឈើនោះមកពួត គេអាចពួតឲ្យឆេះជាភ្លើងឡើងបាន ព្រោះឈើនោះស្ងួតទាំងដាក់នៅលើគោក, ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលចេញចាកកាមហើយ ទាំងបានលះតម្រេកក្នុងកាមឲ្យបានស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃ, បុគ្គលចំពូកនេះ អាចព្យាយាមញ៉ាំងខ្លួនឲ្យផុតទុក្ខបាន" ។

កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រៀបធៀបដាស់តឿនព្រះអង្គ ដោយព្រះអង្គឯងស្រេចហើយ ក៏ទ្រង់លើកលែងធ្វើទុក្ករកិរិយា បែរមកបំពេញព្យាយាមផ្លូវចិត្ត គឺទ្រង់ចំរើនសមថភាវនា ធ្វើចិត្តឲ្យជាសមាធិ មានអារម្មណ៍តែ១ រហូតដល់សម្រេចឈាន ៤ ញាណ ៣ អរិយសច្ច ៤ ក៏ដល់នូវព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បានបរមាភិសេកជាព្រះសម្មា-

សម្តេច ព្រាកដក្នុងលោក ។ ទាំងនេះសឲ្យឃើញថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានសម្រេចព្រះពោធិញ្ញាណ ក៏បានដោយការព្យាយាមរក ដែលមានការប្រៀបធៀបមកជាមុន ។

សូម្បីក្នុងសម័យដែលមុននឹងចេញទ្រង់បំពេញសត្តុបការកិច្ច គឺទ្រង់ចេញសំដែងធម៌ប្រោសសត្វ ទ្រង់ញ្ញកអស់អែកព្រះហឫទ័យ ព្រោះទ្រង់ព្រះតំរិះឃើញថា ធម៌ដែលព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយនោះជាគុណធម៌ដ៏ល្អិតជ្រាលជ្រៅក្រៃលែង អ្នកដែលត្រេកអរក្នុងកាមគុណកម្រនឹងត្រាស់ដឹងតាមបាន តែអាស្រ័យព្រះមហាករុណាសមាយោគក្នុងពពួកសត្វដ៏ខ្ទាំងក្លាណាស់ ទើបទ្រង់ពិចារណាទៀតថា :

"បុគ្គលដែលមានកិលេសតិចតួចស្តួចស្តើងក៏មាន, មានកិលេសក្រាស់ក៏មាន, មានឥន្ទ្រិយចាស់ក្លាក៏មាន, មានឥន្ទ្រិយទន់ខ្សោយក៏មាន, ជាបុគ្គលដែលគួរប្រៀនប្រដៅឲ្យដឹងបានដោយងាយក៏មាន, ដឹងបានដោយក្រក៏មាន ប្រៀបដូចជាបទុមជាតិ (ផ្កាឈូក) ដែលកើតក្នុងទឹក បំរើនក្នុងទឹក មានទឹកចិញ្ចឹមបំរុងទុក ផ្កាខ្លះលិចនៅក្នុងទឹក ខ្លះបិតនៅត្រឹមទឹក ខ្លះបិតនៅផុតពីទឹក, បណ្តាផ្កាឈូកទាំងនោះ ផ្កាឈូកដែលបិតនៅផុតពីទឹក ត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យនឹងរីកក្នុងថ្ងៃនេះ ដែលបិតនៅត្រឹមទឹកនឹងរីកក្នុងថ្ងៃស្អែក ដែលបិតនៅក្នុងទឹកនឹងរីកក្នុងថ្ងៃក ។ ទៅ ផ្កាឈូកដែលនឹងរីកមានអាការផ្សេងគ្នាដូចម្តេចមិញ វេនេយ្យសត្វក៏មានឧបនិស្ស័យផ្សេងគ្នាដូច្នោះដែរ" ។

កាលទ្រង់ប្រៀបធៀបឃើញប្រច័ក្សដោយព្រះញាណដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់បើកផ្លូវព្រះមហាករុណាឲ្យជាបុរេចារិកតទៅ ហើយទ្រង់សំដែងធម៌ប្រោសសត្វ រហូតដល់ស្ដេចចូលកាន់ខន្ធបរិនិព្វាន ។ សូម្បីសាសនធម៌ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដែលប្រជុំចុះក្នុងព្រះត្រៃបិដកទាំងអស់ ក៏មានពាក្យប្រៀបធៀបជាឧទាហរណ៍ ច្រើនហួសវិស័យពុំអាចនាំមកពណ៌នាក្នុងទីនេះឲ្យអស់ដើងបាន ទីងសាធកៈតែព្រះបច្ចិមវាចា ក្នុងអវសានកិច្ចថាៈ

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ! តថាគតជាស់តឿនលោកទាំងឡាយថា សង្ខារទាំងឡាយមានសេចក្ដីអស់ទៅទីងសាបសូន្យទៅជាធម្មតា, លោកទាំងឡាយចូរញ៉ាំងសីល, សមាធិ, បញ្ញាឲ្យដល់ព្រមដោយសេចក្ដីមិនប្រមាទចុះ ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាកុសលទាំងអស់មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាឫសគល់ មានសេចក្ដីមិនប្រមាទជាទីប្រជុំចុះ, សេចក្ដីមិនប្រមាទ បណ្ឌិតពោលថា ជាធម៌ដ៏ប្រសើរលើសលប់ជាងធម៌ទាំងអស់ ប្រៀបបីដូចស្នាមជើងនៃសត្វទាំងឡាយ ដែលដើរលើផែនដីទាំងប៉ុន្មាន ស្នាមជើងសត្វទាំងអស់នោះ តែងប្រជុំចុះក្នុងស្នាមៈជើងនៃដំរី ស្នាមជើងដំរី បណ្ឌិតពោលថា ជាធំលើសលប់ជាងស្នាមជើងសត្វទាំងអស់" ។

ដែលពោលមកទាំងនេះសំដែងឲ្យឃើញថា រឿងប្រៀបធៀបជាមេរៀនដ៏ធំសំខាន់ក្រៃលែង សូម្បីតែព្រះពុទ្ធអង្គជាអគ្គបុគ្គលដ៏ធំលើសលប់ជាងអ្នកប្រាជ្ញរាជបណ្ឌិតក្នុងលោក កាលស្ដេចជិតបរិនិព្វាន បានទ្រង់ជាស់តឿនភិក្ខុសង្ឃដោយធម៌ដែលមានពាក្យប្រៀបធៀបជាប់នៅផង ដូចបានពោលមកហើយ ព្រោះដូច្នោះយើងទើបឃើញថា ការប្រៀប

ធៀបនេះ ជាមេរៀនដែលត្រូវតែមានខានមិនបាន ទាំងផ្លូវលោកទាំងផ្លូវធម៌ សំរាប់វិនិច្ឆ័យសេចក្ដីសន្ទិះសង្ស័យ ភូតករកុហកអាក្រក់ល្អគ្រប់យ៉ាង ដូចបានពោលមកហើយពីខាងដើម ។

សមដូចបុរាណបណ្ឌិតបានឲ្យឱវាទថា:

១— កូនអើយកូនសំឡាញ់ អ្នកបូរគិតកាញ់មើលសត្វខ្លា
សូម្បីសាហាវកាចយ៉ាងណា ក៏មិនពាធាកូនប្រពន្ធ ។
២— បុណ្យអើយបុណ្យលើសលប់ គិតគ្រប់គួរកោតសត្វខ្លាញី
ស្នេហាកូនឈ្មោលពេកពេញទី ការីស៊ូបួរទាល់អស់ជន្ម ។
៣— កូនអើយកូនសុនក្ខ មើលបែបបក្សាក្នុងព្រឹក្សព្រៃ
រកភោជន៍ឲ្យគូក្នុករំពៃ បានវៃនាំមកឲ្យប្រពន្ធ ។
៤— កូនអើយកូនឱរស កូនស្រស់មើលបែបបក្សីញី
បីទុកល្អងលោមឲ្យសាមគ្គី យកស្លាបបក់វីបោសប្ដី ។

ទាំងនេះយើងឃើញបានថា ឱវាទ ១ បទ ៗ សុទ្ធតែប្រដៅដោយលើកយកនិស្ស័យសត្វមកឲ្យយើងគិតប្រៀបធៀបមើល ដើម្បីឲ្យយើងចូលចិត្តបានងាយ ៗ យើងឃើញថាជាការងាយយល់ពិតមែន គ្រាន់តែបានឃើញឬបានឮប៉ុណ្ណោះ ក៏អាចបង្អោនចិត្តយើងឲ្យទន់ទៅតាមនិស្ស័យសត្វទាំងនោះបាន ។

មួយទៀត បណ្ដាសុភាសិតដែលអ្នកប្រាជ្ញប្រៀនប្រដៅពួកនិស្សិត, សុភាសិតខ្លះ ក៏លើកយកគុណនៃវិទ្យាមកប្រៀបធៀបឲ្យសិស្សស្ដាប់ដែរ ដូច្នេះថា:

វិទ្យាគ្រឿងសួយ ហើយថែមទាំងជួយ អ្នកខ្សត់ថោកទាប ទាំងរូបអាក្រក់ ឲ្យមានសុភាព ល្អឡើងជាកប់ ក្នុងទីប្រជុំ ។

វិទ្យាជាទ្រព្យ សំកប់នៅជាប់ ខ្លួនគ្មានរលំ មានផលវិវឌ្ឍន៍ ទៀងទាត់ឧត្តម មិនលះបង់អ- ម្ចាស់វិទ្យាឡើយ ។

វិទ្យាលោកប្រៀប ដូចសោនៅទៀប ជិតដៃបង្កើយ សំកប់ចាក់យក យសស័ក្តិជាត្រើយ សម្បត្តិផងហើយ សន្តានព្រៀងលាន ។

វិទ្យាគ្រូអ្នក ប្រាជ្ញបណ្ឌិតជាក់ ករីមានញាណ មនុស្សទាំងពិភព ស្រឡាញ់រាប់អាន អស់លោកដែលមាន បំណេះវិជ្ជា ។

មួយវិញទៀតថា:

វិទ្យាប្រៀបដូចកំឡាំងកាយ សុចរិតប្រៀបប្រាយដូចគ្រោះពាំង
ការពារអាវុធដូចទាំង សំកប់ពាក់ងអ្នកនោះណា ។
បញ្ញាប្រៀបដូចគ្រឿងអាវុធ ទនថ្នាំមុះមុតក្រៃសោះសា
សតិប្រៀបដូចខែលរនែក ការពារអាវុធបច្ចាមិត្រ ។

អ្នកប្រាជ្ញដែលសរសើរកិត្តិនិយមនៃវិទ្យាគុណ ដោយមានការប្រៀបធៀបគ្រប់ៗមេបទ នេះសំដែងឲ្យឃើញថាការប្រៀបធៀបនោះជាគុណជាតិដ៏សំខាន់ក្នុងការពិសោធន៍ស្រាវជ្រាវរកសេចក្តីពិត និងសមុដ្ឋាននៃរបស់ពិត រហូតដល់ការសិក្សារៀនប្រដៅគ្រប់យ៉ាង, ព្រោះហេតុនោះ ការប្រៀបធៀប លោកទើបចាត់ជាមេរៀនដ៏សំខាន់ ប្រចាំនៅក្នុងលោកដោយខានមិនបានយ៉ាងដាច់ខាត ។

ព្រះពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសកម្ពុជា

ព្រះគ្រូសង្ឃសត្ថា ប៉ុណ្យ-សុម្ភាជ ធម្មារាមៈ

សាស្ត្រាចារ្យនៃពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត នៅភ្នំពេញ,
សមាជិកឆ្លើយឆ្លងនៃសាលាបារាំងសែសប៉ែកចុងបូព៌ាប្រទេស,
សមាជិកនៃគណៈកម្មការវប្បធម៌ខ្មែរ បានតែងជាភាសាបារាំង

លោក ទៀង-តៃ-ឈុន ក្រមការដើមខ្សែ ប្រែជាភាសាខ្មែរ

ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមួយតូច ទាំងមនុស្សក៏មានស្ដួចស្ដើង ប៉ុន្តែបើយកប្រទេសនេះទៅធៀបនឹងប្រទេស ដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាដូចគ្នានៅក្នុងសាកលលោក ឃើញថាជនជាតិខ្មែរយើង គោរពព្រះពុទ្ធ-សាសនា ដោយស្រះស្រួលគ្នាជាងប្រជាជនក្នុងប្រទេសទាំងនោះពិតប្រាកដ, បន្ទាប់មកទៀត គេពោលដោយឥតញញើតមាត់ហើយគ្មានបំផ្លើសផង ថាខ្មែរយើង ៩៩ ភាគរយកាន់លទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនា ។

យើងដឹងច្បាស់ហើយថាកាលពី ៤០០ ឆ្នាំមុននេះ ស្រុកចម្បា ដែលឋិតនៅត្រង់ប្រទេសយៀកណាមកណ្ដាលសព្វថ្ងៃនេះ មានប្រជា-ជនជាតិជ្វាទឹងចាមជាកូនចៅនៃអ្នកកាន់សាសនាអ៊ីស្លាម ដែលចេញចាកស្រុកចម្បា នាំយកសាសនាអ៊ីស្លាម ចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា, នៅពេលដដែលនេះ ប្រជាជនជាតិអឺរ៉ុបក៏បាននាំយកសាសនាគ្រិស្តចូលមកប្រទេសកម្ពុជាដែរ ។ ពួកបរិស័ទនៃសាសនាខាងលើនេះ បានសាងព្រះវិហាររបស់ខ្លួននៅជិត ៗ ព្រះវិហារខ្មែរ តែជនជាតិខ្មែរដោយ

គាប់ចិត្តនឹងសាសនាព្រះពុទ្ធ យ៉ាងស៊ប់ស្ងួន កំគ្មានបែរគំនិតទៅរកសាសនាអ៊ីស្លាមនឹងសាសនាគ្រិស្តឡើយ ។

តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ: មហាក្សត្រនឹងមន្ត្រីធំៗ សម័យនោះ បាននាំយកសាសនាព្រាហ្មណ៍ចូលមកប្រទេសកម្ពុជាយើង គឺតាំងពីដើមសកពជនៃសាសនាគ្រិស្ត, ចំណែកឯសាសនាព្រះពុទ្ធវិញ កំបានជ្រាបចូលមកស្រុកខ្មែរក្នុងវាងឆ្នាំ ៤៥០ ក្រោយព្រះយេស៊ូគ្រិស្ត គឺជាព្រះពុទ្ធសាសនាដែលគេហៅថាថេរវាទ ឬទក្ខិណនិកាយ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសកម្ពុជា ចាប់មានពន្លឺរស្មីព្រោងព្រាយឡើងតាំងពីសតវត្សទី ១៣ ក្នុងរជ្ជកាលនៃព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ។ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ មិនត្រឹមតែជាមហាក្សត្រខ្លាំងពូកែខាងសឹកសង្គ្រាមប៉ុណ្ណោះទេ ទ្រង់ប្រសប់គ្រប់គ្រងផែនដីណាស់ទៀតផង ទ្រង់បានប្រារព្ធឲ្យរៀបច្បាប់គ្រប់តំណែងសំរាប់ព្រះនគរ ដែលធំទូលាយឲ្យចំរើនឡើង ហើយទ្រង់ឲ្យសាងប្រាសាទសុទ្ធតែថ្ម ដើម្បីឧទ្ទិសចំពោះព្រះសមណគោតមជាអម្ចាស់នៃយើង ។ ឯប្រាសាទដែលល្បីឈ្មោះជាងគេនោះគឺប្រាសាទបាយ័ន (បញ្ជន់) ប្រាសាទនេះល្អស្អាតមួយ ហើយដែលនាំឲ្យសាកលលោកស្ញប់ស្ញែង ។

នៅខាងមុខនេះ ខ្ញុំនឹងអធិប្បាយលាតត្រដាងអំពីស្ថាបនកម្មនៃពុទ្ធបុរសខ្មែរដោយសង្ខេប ជូនអស់លោកអ្នកអាន ៖

ប្រាសាទអង្គរ បើយើងក្រឡេកមើលក្លាមទៅឃើញជាដុំថ្មជាក់គរលើគ្នា ប៉ុន្តែបើយើងដើរចូលទៅជិតនឹងឃើញជារបៀង បរិវេណ ឬ

ប្រាសាទតូចៗ ពាសពេញទៅវិញ ហើយគ្រឹះស្ថានទាំងនេះនាំឲ្យយើងនឹកឃើញថា មហាក្សត្រប្រទេសកម្ពុជា កាលពីដើមមានភោគសម្បទនិងឫទ្ធិចេស្តា ហើយចេះគ្រប់គ្រងប្រទេសដែលធំទូលាយអស្ចារ្យ ។

កាលពីសតវត្សទី ១២-១៣-១៤ ដែនកូសាំងស៊ីនទាំងមូលនិងទ្វីបអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍មួយផ្នែក ក៏ជាដែនដីប្រទេសកម្ពុជាដែរ ។ តាំងពីយូរណាស់មកហើយ គេពុំសូវដឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសិល្បៈខ្មែរដោយច្បាស់លាស់ទេ គេគ្រាន់តែដឹងថាសិល្បៈនេះកើតមានឡើងជាយូរអង្វែងហើយ ។ ដោយហេតុដែលគេឃើញថាប្រាសាទអង្គរ គេសាងឧទ្ទិសថ្វាយអាទិទេពតាមទំនៀមឥណ្ឌា ហើយនិងគេឃើញមានសិលាចារឹកជាអក្សរសំស្ក្រឹតនាំឲ្យគេអាចសន្និដ្ឋានបានយ៉ាងដាច់ថា ស្ថាបនកម្មខ្មែរ ជាសំណាកចម្លងអំពីស្ថាបនកម្មឥណ្ឌា ។ ប៉ុន្តែការស្មាននេះមិនត្រូវទេ ព្រោះជនជាតិបរទេសដែលគេបានទៅបំពេញបេសកកម្ម នៅប្រទេសឥណ្ឌាបានទទួលដឹងតាមផ្លូវការថាស្ថាបនកម្មឥណ្ឌា មានចិត្តគំនិតនិងការគាក់តែងនឹងទ្រង់ទ្រាយផ្សេងស្រឡះពីស្ថាបនកម្មរបស់ខ្មែរ ។ ក្រោយពីនោះមកក្រោមឥទ្ធិពលឥណ្ឌា ទើបស្ថាបនកម្មព្រះពុទ្ធសាសនាជ្រាបចូលមកប្រទេសកម្ពុជា ។

រវាង ព. ស. ៤៥០ ក្រោយព្រះយេស៊ូគ្រិស្ត យើងសង្កេតឃើញថា ស្ថាបនកម្មបានផ្លាស់ប្រែទ្រង់ទ្រាយយ៉ាងច្បាស់លាស់ ឧទាហរណ៍ដូចជាពុទ្ធរូបដែលកើតមានឡើងក្រោយរូបចម្លាក់នៃព្រះឥសូរព្រះព្រហ្ម ហើយនិងព្រះនារាយណ៍ ។ យើងសូមរំលឹកដល់អ្នកដើរមើលប្រទេសថា ក្នុង

ចំណោមប្រាសាទអង្គរ មានតែប្រាសាទតាកែវមួយទេដែលគ្មានចម្លាក់អ្វីសោះ គ្រាន់តែមានចលនាវិលវៀន ៥ ជាន់នៅលើកំពូលប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រាសាទបក្សីចាំក្រុងជាប្រាសាទមួយយ៉ាងតូច ឋិតនៅមុខទ្វារខាងត្បូងក្រុងអង្គរធំ ហើយមានទ្រង់ទ្រាយស័ក្តិសមអស្ចារ្យ ។ តាមគេស្មានថា: ស្ថាបនកម្មខ្មែរកើតមានឡើងខ្លះ អំពីចិត្តនឹងគំនិតមុនកសាងប្រាសាទដែលយើងបានអធិប្បាយខាងលើនេះ ។ ស្តេច 'អាឡិក្សង់ ឡឺក្រង់'' បាននាំសិល្បៈ ''ក្រិច'' ចូលទៅប្រទេសឥណ្ឌា ហើយគេស្មានថាជាង ''ក្រិច'' ឬជាងឥណ្ឌាដែលនៅរៀនសូត្រក្នុងសាលានៅប្រទេស ''ក្រិច'' បានឆ្លាក់ព្រះពុទ្ធរូបជាដំបូង ។ ហេតុនេះហើយបានជាព្រះពុទ្ធរូបដែលគេបានឆ្លាក់មុនគេ នាំឲ្យទឹកដល់ព្រះរូបនៃព្រះបាទ ''អាប៉ូលឡុង'' ។ នៅទីបំផុតនេះ គេដឹងថាក្បាច់ចម្លាក់ខ្មែរ ដែលមានកំណើតមុនគេ ហើយដែលមាននៅក្នុងរាងសតវត្សទី ៩ នឹងទី ១០ ជាចម្លាក់មានគុជារស ហើយគេអាចយកទៅផ្ទឹមបានជាមួយនឹងចម្លាក់ប្រាសាទនៅប្រទេសទិសខាងលិច ដែលសាងនៅក្នុងរាងសតវត្សទី ១៧ នឹង ១៨ ។

នៅពេលនោះ រឿងព្រះពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសកម្ពុជាមានការទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងកោះសេរីលង្កា ដែលជាទីកន្លែងពុទ្ធ-សាសនាខាងថេរវាទ ចំណែកខាងផ្លូវទូតវិញ ប្រទេសកម្ពុជានេះមានការទាក់ទងជាមួយនឹងប្រទេសចិន ។ ពិតមែនតែការទាក់ទងខាងលើនេះមានដំណើររាក់រអួលនៅក្នុងសម័យខ្លះ តែមិនអាចនាំឲ្យបាត់មេត្រីភាពឡើយ នៅតែមានហូរហែរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

តាំងពីសតវត្សទី ៧ ក្រោយព្រះយេស៊ូគ្រិស្ត បើគេនាំយកឯកសារខ្លះមកពិនិត្យមើលឲ្យម៉ត់ចត់ទៅឃើញថា ភាសាខ្មែរគ្មានផ្លាស់ប្តូរគោលការណ៍ណាមួយសោះ មានតែលូតលាស់ចំរើនឡើង ៗ ជួនកាលមានពាក្យពេចន៍ខ្លះចូលទៅច្នឹងមក ជាមួយនឹងប្រទេសដែលជាអាណានិគម ឬដែលជាអាណាព្យាបាលរបស់កម្ពុជរដ្ឋ ៗ ប៉ុន្តែពាក្យបរទេសទាំងនោះពុំបានធ្វើឲ្យពាក្យពេចន៍ខ្មែរប្រែប្រួលឡើយ ពាក្យពេចន៍ខ្មែរស្ថិតបិតទៅតាមភាពដើមហើយច្រើនតែជាពាក្យព្យាង្គទោល ចំពោះពីពាក្យទាំងនោះមានដើមកំណើតអំពីបរទេស ជាពាក្យពហុព្យាង្គក៏ដោយក៏ច្រើនតែប្រែមកជាពាក្យឯកព្យាង្គតាមទម្លាប់ភាសាខ្មែរវិញ ៗ

គម្ពីរខ្មែរបុរាណច្រើនតែធ្វើពីស្លឹករឹត ហើយមានភាសាសំស្ក្រឹតនឹងបាលី ៣០ ភាគរយ ៗ គម្ពីរបែបនេះនាំឲ្យជនជាតិខ្មែរ ឬ បរទេសដែលមានកំណើតនៅប្រទេសអាស៊ី និយាយគ្នាយល់ទៅវិញទៅមកបានយ៉ាងស្រួល ៗ យើងសូមបញ្ជាក់ថែមទៀតថា អត្ថបទបុរាណ ឬបច្ចុប្បន្នច្រើនតែអធិប្បាយពីរឿងព្រះពុទ្ធសាសនាដែលមានសព្វថ្ងៃនេះ ៗ

ដើមកំណើតនៃអក្សរខ្មែរ មានមកពីប្រទេសឥណ្ឌាខាងត្បូង ៗ អក្សរដែលមានតំនូសរាយ ឬពិបាកទុកដូចជាព្យាង្គមួយ ៗ ព្យញ្ជនៈនីមួយ ៗ មានស្រៈមួយ បើគ្មានស្រៈទេ ព្យញ្ជនៈនោះនឹងចេញសំឡេងពុំកើត កាលណានៅឆ្ងាយតែឯង, តែមានអក្សរខ្លះស្រៈនោះត្រូវបាត់អង្គ ៗ

ខ្មែរនិយាយភាសាខ្មែរដែលពោលសារុបខាងលើនេះ ហើយដែលប្រទេសនឹងជនជាតិខាងលិចឲ្យឈ្មោះថា ប្រជាជនកម្ពុជា ៗ

សព្វថ្ងៃ ខ្មែរមានចំនួន ៤.៥០០.០០០ នាក់ ដែលបែកញែកនៅគ្រប់កន្លែងក្នុងដែនដីខ្មែរ ។ នៅក្នុងប្រទេសខ្មែរ, គេឃើញជនជាតិយួន ៣៥០.០០០ នាក់, ជនជាតិចិន ២០០.០០០ នាក់, ជនជាតិចាមនិងជ្វា ១០០.០០០ នាក់, ជនជាតិលាវ ២០.០០០ នាក់, ជនជាតិកូឡា ២០០ នាក់ ហើយនិងជនជាតិអឺរ៉ុបច្រើនពាន់នាក់ តែកាត់គេច្រើនបាក់ង ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាមានបព្វជិតជាគណៈថេរវាទ ២ គឺ

១— គណៈមហានិកាយ

២— គណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ

គណៈទាំងពីរខាងលើនេះ ខុសគ្នាខ្លះតែត្រង់របៀបពោលជាភាសាបាលី និងការប្រព្រឹត្តតាមទំនៀមទម្លាប់ខ្លះៗ ប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះរាជអាណាចក្រកម្ពុជា មានវត្តចំនួន ២.៨០០, មានភិក្ខុសាមណេរចំនួន ៨២.០០០ អង្គ; ក្នុងព្រះវិហារនៃវត្តនីមួយ ៗ គេបានសាងព្រះពុទ្ធរូបដំកល់ទុក ដើម្បីជាទីគោរពនៃព្រះសង្ឃ-ភិក្ខុ-សាមណេរ ដែលចូលមកជ្រក ។ ព្រះសង្ឃទាំងនោះមានសមណសក្តិទីពជាគណៈទីឋានានុក្រម ដែលតាំងតាមព្រះរាជក្រឹត្យត្រឹមត្រូវ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាយើងបានចំរើនរុងរឿងឡើង ដោយថ្វីព្រះហស្តព្រះមហាក្សត្រិយ៍និងកម្លាំងព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលកាន់លទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនាឥតមានល្អៀង ។ កាលពីឆ្នាំ ១៩១៤ ព្រះរាជានិងព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលបានសង់សាលាបាលីជាន់ខ្ពស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។

(មានត)

ឥទ្ធិបាទធម៌

ព្រះមហា អ៊ុម - ជើង វត្តសារាវ័ន

រៀបរៀង

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះភគវន្តមុនីអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ (ព្រមទាំងព្រះធម៌ និងព្រះអរិយសង្ឃ ដោយគោរព) ។

វេលានេះ អាត្មាភាព សូមលើកយកឥទ្ធិបាទធម៌ គឺធម៌ជាជំហរនៃឫទ្ធិ ដែលទុកជាដើមទងសម្រាប់ធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យសម្រេច មកសំដែងដើម្បីជាសណ្តាប់នៃសាធុជន តែមុននឹងសំដែង សូមអធិប្បាយជម្រាលសេចក្តីដោយសង្ខេបសិន ដូចតទៅនេះ :

មនុស្សក្នុងលោកសន្និវាសនេះ មានច្រើនជាតិច្រើនសាសន៍ ច្រើនភាសា, មនុស្សទាំងអស់នោះ ទោះជាតិណាក្តី ប្រភេទណាក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីប្រាថ្នាមានបំណងក្នុងសន្តានជានិច្ចគ្រប់ៗ គ្នា, ប្លែកតែត្រង់មនុស្សខ្លះ ចង់បាននេះ ខ្លះចង់បាននោះ ៗ តែការចង់បាន នៃមនុស្សនោះ ជួនណាក៏បានសម្រេច ជួនណាក៏មិនបានសម្រេច, ដែលបានសម្រេចសមតាមបំណងនោះ មកពីមានអង្គនៃធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យសម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់គ្រាន់, ដែលមិនបានសម្រេចមកពីខ្វះខាតមិនគ្រប់គ្រាន់អង្គណាមួយ ៗ ឯអង្គនៃធម៌សម្រាប់ធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យសម្រេចសមតាមបំណងនោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា មាន ៤ យ៉ាង គឺ

១ — ឆន្ទៈ សេចក្ដីប្រាថ្នា, បំណងយ៉ាងមុតមាំ;

២ — វីរិយៈ សេចក្ដីព្យាយាម, ប្រឹងប្រែង, ខ្មីឃ្មាត;

៣ — ចិត្តៈ ការគិត, ការយកចិត្តទុកដាក់មិនទម្លាក់ធុរៈចោល;

៤ — វីមំសា ការពិចារណា, ការត្រិះត្រិះ ។

ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឈ្មោះថា ឥទ្ធិបាទ ប្រែថា "ធម៌ជាជំហាននៃឫទ្ធិ", វេលានេះ សូមអធិប្បាយធម៌នោះមួយម្ដង ៗ ដូចតទៅនេះ ៖

១ — ឆន្ទៈ "សេចក្ដីប្រាថ្នា, សេចក្ដីប៉ុនប៉ង, ការចង់បាន, ការពេញចិត្ត" បែកជាពីរផ្នែកគឺ ៖

ក) សេចក្ដីប្រាថ្នាចង់បាន នូវសម្បត្តិទ្រព្យជាសវិញ្ញាណកទ្រព្យ មានគោ, ក្របី, ដំរី, សេះជាដើម ឬជាអវិញ្ញាណកទ្រព្យ មានមាស, ប្រាក់, កែវ, កង, ផ្ទះសំបែង, ស្រែ, ចំការ, ច្បារដំណាំ, គ្រឿងអលង្ការសម្រាប់ប្រដាប់តាក់តែងកាយ ទីងសំពត់អាវជាដើម ។

ខ) សេចក្ដីប្រាថ្នា ឬការចង់បំពេញកងការកុសលណាមួយក្ដី ចង់រេះដឹងចំណេះវិជ្ជាណាមួយ ជាវិជ្ជាសម្រាប់ប្រកបកិច្ចការចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងបច្ចុប្បន្នក្ដី ចង់រេះដឹងចំណេះវិជ្ជាក្នុងពុទ្ធសាសនា ជាច្បាប់សម្រាប់ទូន្មានខ្លួន តាមបែបក្នុងសាសនាក្ដី សុទ្ធតែហៅថា សេចក្ដីប្រាថ្នា ការចង់បានទាំងអស់ ។ សេចក្ដីប្រាថ្នា ការចង់បាន ទាំងពីរផ្នែកនេះ បើកើតមានដុះដាលពេញគ្រប់គ្រាន់ក្នុងខន្ធសន្ដាន បព្វជិត គ្រហស្ថ បុរសស្ត្រី កាន់តែច្រើនឡើងៗ រហូតដល់អត់ទ្រាំមិនបាន ហៅថា ឆន្ទិទ្ធិបាទ

"សេចក្តីប៉ុនប៉ងជាដំហរឬដំហាននៃបុគ្គ ដែលអាចឲ្យសម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាបាន" ។ នេះជាអង្គទី ១ ។

២.– វិរិយៈ "សេចក្តីព្យាយាម, សេចក្តីខ្មីឃ្មាត" បានដល់កិច្ចការអ្វីៗ ឬចំណេះវិជ្ជាអ្វីៗ ដែលបុគ្គលណាមួយជាគ្រហស្ថក្តី បព្វជិតក្តី មានសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីប៉ុនប៉ង ចង់ប្រកបកិច្ចការ ចង់ចេះដឹងចំណេះវិជ្ជានោះៗ ហើយផ្គងចិត្តយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ប្រឹងធ្វើប្រឹងរៀន ដោយមិនបណ្តែតបណ្តោយបណ្តោះបណ្តែការធ្វើការរក ការរៀននោះ មិនឲ្យខណៈកន្លងទៅទទេៗ គឺមិនអាងថា ពេលនេះនៅព្រឹកណាស់ ចាំដល់ថ្ងៃត្រង់, ដល់ថ្ងៃត្រង់ថាចាំល្ងាច, ដល់ល្ងាចថាចាំស្អែក, ដល់ស្អែកថាចាំខានស្អែក, ដល់ខែនេះ ថាចាំខែក្រោយ, ដល់ឆ្នាំនេះ ថាចាំឆ្នាំក្រោយ, ដល់អាយុប៉ុណ្ណេះ ថាចាំអាយុប៉ុណ្ណោះ សឹមចាប់ធ្វើកិច្ចការនោះៗ សឹមរៀនវិជ្ជានោះៗ; បើមានការអាង ការបណ្តោះបណ្តែយ៉ាងនេះ មិនរាប់ថា សេចក្តីព្យាយាមឡើយ; លុះតែបុគ្គលណាមួយមានចិត្តក្លាហានមោះមុត មិនខ្លាចនឿយហត់ អត់ទ្រាំសេចក្តីងោកងុយ អត់ទ្រាំក្តៅត្រជាក់ អត់ទ្រាំសេចក្តីស្រេកឃ្លាន, មានចិត្តក្លៀវក្លា ក្នុងការរៀនសូត្រ ក្នុងការងារដែលខ្លួនត្រូវធ្វើត្រូវប្រកប មិនដំអក់ទំរន់មិនបង្អែបង្អង់ តែងតែមានចិត្តរវៀសរវៃខិតខំរៀនសូត្រ ខ្មីឃ្មាតធ្វើការគ្រាតែបានសម្រេចដូចបំណង ទើបសមតាមសុភាសិតថា ភយមេជេវ បុរិសោ យាវ អត្ថស្ស និប្ផទា "កើតមកពេញអង្គជាបុរសស្ត្រី ត្រូវតែព្យាយាម គ្រាតែសម្រេច

ប្រយោជន៍" ។ សុភាសិតនេះ បំភ្លឺឲ្យយល់ថាការណ៍ដែលនឹងសម្រេចប្រយោជន៍ទៅបានដោយសេចក្ដីព្យាយាម ។ ឯប្រយោជន៍នោះមាន ២ យ៉ាង គឺ ប្រយោជន៍ក្នុងលោកិយនិងប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ។

១– ប្រយោជន៍ក្នុងលោកិយ គួយ៉ាងដូចការប្រកបការងារ ឬការរៀនសូត្រវិជ្ជាណាមួយ ដរាបដល់បានសម្រេចប្រយោជន៍ល្អ តាមបំណងក៏ព្រោះតែបុរសបុគ្គលនោះមានព្យាយាមធ្វើ ព្យាយាមរៀន ឬក៏ប្រកបកិច្ចការដែលគួរប្រកប មានធ្វើស្រែ ចំការ ត្បាញរវៃ ធ្វើជាងមាស ជាងប្រាក់ជាដើម ហើយសម្រេចបានជាផលប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន គឺបានជាអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ បានជាសេដ្ឋីគហបតីសម្បូរដោយសម្បត្តិស្តុកស្តម្ភ ក៏ព្រោះសេចក្ដីព្យាយាម ។ ប៉ែកខាងវិជ្ជាចំណេះដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយអំពីបុរាណក្ដី អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្នក្ដី ដែលលោកបានសិក្សាត្រាតែចេះដឹងហើយបានប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ទាំងបានធ្វើប្រយោជន៍របស់លោកនោះ ឲ្យជាប្រយោជន៍សាធារណៈថែមទៀត គឺបានរួបរួមតាក់តែងចងក្រងជាគម្ពីរដីកា ក្បួនច្បាប់ផ្សេងៗ សំដែងសេចក្ដីខុសត្រូវ ផ្លូវអាក្រក់ល្អឲ្យយើងសិក្សាបានចេះដឹងតាមផង ក៏កើតឡើងព្រោះសេចក្ដីព្យាយាម បើមិនមានការព្យាយាមរៀន ព្យាយាមគិត ព្យាយាមធ្វើទេ មុខជាមិនបានសម្រេចប្រយោជន៍នោះៗឡើយ ។ សមដូចពុទ្ធភាសិត ១ កន្លែងទៀត ក្នុងគម្ពីរធម្មបទថា:

យោ ច វស្សសតំ ជីវេ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ វីរិយំ អារភតោ ទឡ្ហំ

«បុរសបុគ្គលណា ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស គ្មានសេចក្តីព្យាយាម បើទុក ជារស់នៅ ១០០ ឆ្នាំ (ក៏ឥតបានការអ្វី) ឯបុគ្គលមានជីវិតរស់នៅ សូម្បីតែ ១ ថ្ងៃ បើជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមមុតមាំ ក៏ប្រសើរជាងអ្នកដែលរស់នៅ ១០០ ឆ្នាំនោះ» ។

ហេតុដូច្នេះ បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ គួរតែមានព្យាយាម ប្រឹងប្រែងធ្វើការរកបរចិញ្ចឹមជីវិតរាល់ថ្ងៃ តាមមុខការនាទីដែលត្រូវធ្វើ, ព្យាយាមសិក្សារៀនសូត្រ តាមចំណេះវិជ្ជាដែលត្រូវរៀន ដរាបដល់ បានទ្រព្យសម្បត្តិ បានចេះដឹង ដែលជាផលកើតមកអំពីហេតុ គឺសេចក្តីខ្មីឃ្មាតប្រឹងប្រែងប្រកបការងារ និងការរៀនសូត្រនោះៗ ។ មានពុទ្ធភាសិត ១ កន្លែងទៀតថា វីរិយេន ទុក្ខមច្ចេតិ "បុរសបុគ្គលឆ្លងសេចក្តីទុក្ខបាន ដោយសារសេចក្តីព្យាយាម" គឺថា សេចក្តីទុក្ខគ្រប់ថ្នាក់គ្រប់ប្រភេទ ដែលកើតអំពីការស្រេកឃ្លានក្តី កើតអំពីការរកចិញ្ចឹមជីវិតក្តី ដែលជាហេតុធ្វើចិត្តឲ្យក្រៀមក្រំឲ្យស្លុតស្លប់សញ្ជប់សញ្ជឹង គេនឹងបំបាត់ទុក្ខនោះទៅបាន ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមពេញបរិបូណ៌ មិនខ្វះខាត ។ ការបានទូវសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ហៅថាប្រយោជន៍ក្នុងលោកិយ ។

២— ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក បានដល់បុណ្យកុសលដែលបុគ្គលត្រូវធ្វើ ត្រូវកសាង ទុកជាយាន ជាស្បៀងអាហារ ឬជាគ្រឿងអលង្ការរបស់ចិត្ត សម្រាប់ធ្វើកុំឲ្យចិត្តកំព្រើកំព្រា កុំឲ្យចិត្តគ្មានទីពឹង កុំឲ្យចិត្តគ្មានមិត្តសំឡាញ់ ក្នុងពេលដែលធ្វើដំណើរទៅកាន់គតខាងមុខ

សមដូចព្រះពុទ្ធភាសិតថា សយំ កតានិ បុញ្ញានិ តំ មិត្តំ សម្បរាយិកំ "បុណ្យទាំងឡាយដែលគេបានធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង បុណ្យនោះជាមិត្តក្នុងលោកខាងមុខ" ។ បណ្ឌិតទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ដែលសម្រេចមគ្គផល បានទៅសោយសេចក្ដីសុខដ៏សុខុមក្នុងសិវដ្ឋាន គឺព្រះនិព្វានក្ដី ជនទាំងឡាយក្រៅពីនោះ ដែលបានកើតមកជាមនុស្សឬបានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ឋានព្រហ្មសោយសេចក្ដីសុខជាទិព្វក្ដី សុទ្ធតែបានប្រកបសេចក្ដីព្យាយាមប្រឹងកសាងយ៉ាងពេញកម្លាំង ។ ការបានសេចក្ដីសុខក្នុងជាតិខាងមុខ ហៅថា បានប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ។

រួមសេចក្ដីថា ការបានទ្រព្យសម្បត្តិក្ដី ការបានចេះដឹងចំណេះវិជ្ជាណាមួយក្ដី សុទ្ធតែបានដោយវិរិយភាព គឺសេចក្ដីខ្មីឃ្មាតប្រឹងប្រែងយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ។ បើគ្រាន់តែមានឆន្ទៈ គឺបំណង់ថាចង់រក ចង់រៀន សូម្បី ១០០ ឆ្នាំ តែមិនរៀសរៃ មិនក្រវើនក្រតើន មិនព្យាយាមរក ព្យាយាមរៀនទេ ប្រាកដជាមិនបានសម្រេចដូចបំណងឡើយ ។ នេះជាអង្គទី ២ ហៅថា វីរិយិទ្ធិបាទ ប្រែថា "សេចក្ដីព្យាយាមជាជំហារឬជំហាននៃឫទ្ធិដែលអាចឲ្យសម្រេចសេចក្ដីប្រាថ្នាបាន" ។

៣ – ចិត្តៈ ប្រែថា "ការគិត, ការយកចិត្តទុកដាក់" ។ អធិប្បាយថា អ្វីៗទាំងអស់ ទោះការងារដែលយើងត្រូវប្រកបក្ដី ទោះចំណេះវិជ្ជាដែលយើងត្រូវសិក្សាក្ដី បើយើងគ្រាន់តែចង់រកចង់រៀន ទាំងបានរកបានរៀនតាមបំណងហើយ ដោយមានសេចក្ដីព្យាយាមពេញ

បន្ទុកក៏ដោយ, យើងត្រូវតែគិតថែមទៀត ទឹងខានពុំបាន គឺត្រូវគិតថាសេចក្តីប៉ុនប៉ង សេចក្តីប្រាថ្នារបស់អាត្មាអញនោះ សមរម្យឬមិនសម គួរឬមិនគួរ ល្អឬអាក្រក់ គុណឬទោស ត្រឹមត្រូវឬមិនត្រឹមត្រូវទេ បើគិតទៅហើយឃើញថា សេចក្តីប៉ុនប៉ងជាដើមនោះសមរម្យត្រឹមត្រូវល្អគួរដល់សេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើន មិនប្រកបដោយទោសទេ សឹមចង់រកចង់រៀន; បើការងារឬចំណេះវិជ្ជាណា ដែលប្រកបដោយទោស យើងមិនត្រូវមានចំណង់ គឺមិនត្រូវចង់រកចង់រៀន ចំពោះការងារ ចំពោះចំណេះវិជ្ជានោះ ៗ ឡើយ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាណាមួយ ដែលពានពារទាក់ទងទៅលើហេតុដែលមិនគួរ អំពើដែលអាក្រក់, សេចក្តីប្រាថ្នានោះឯង ទឹងបណ្តាលទៅជាទោស ឲ្យកើតមានដល់ខ្លួនយើងវិញ; បើសេចក្តីប្រាថ្នាណាមួយ ដែលទាក់ទងទៅលើហេតុដែលគួរ អំពើដែលល្អ, សេចក្តីប្រាថ្នានោះទឹងនាំឲ្យទៅជាគុណ គឺនាំយកសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនមកឲ្យខ្លួនយើងវិញ ។ មួយទៀតការគិត បើកើតមានពេញបរិបូណ៌ក្នុងខន្ធសន្តានជនណាហើយ ជននោះឈ្មោះថា មានគំនិត, បើមានគំនិតហើយ ទោះមានចំណង់ចង់ប្រកបការងារអ្វីក្តី ចំណង់នោះច្រើនល្អច្រើនត្រូវ, លុះព្យាយាមធ្វើ ព្យាយាមរៀន តាមគំនិតនោះទៅហើយ គង់មុខជាទឹងបានទទួលផលប្រយោជន៍ល្អពុំខាន; ព្រោះថាមនុស្សណាមានគំនិត មនុស្សនោះទុកដូចជាមានគម្រែង ឬកញ្ជើសម្រាប់ដាក់វត្ថុផ្សេង ៗ បានគ្រប់យ៉ាងតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ដ្បិតសេចក្តីប្រាថ្នាក្តី សេចក្តីព្យាយាមក្តី បើទុកជាកើតមានរាប់រយឆ្នាំ

រាប់ពាន់ឆ្នាំក៏ដោយចុះ តែគ្មានគំនិតជាទំនប់សម្រាប់ថែរក្សាការពារទេ ក៏មុខជានឹងរលុបរលាយសាបសូន្យបាត់បង់ ពុំបានសម្រេចផលប្រយោជន៍នោះ ប្រៀបដូចទឹកត្នោតបើទុកជាស្រក់មិនស្រាកយ៉ាងណាក៏ដោយ តែបំពង់ធ្លុះហើយ កុំថាឡើយដល់ទៅបានពេញឬកន្លះបំពង់ សូម្បីតែមួយដំណក់ក៏មិនអាចតាំងនៅបានឡើយ ។ នេះជាអង្គទី ៣ ហៅថា ចិត្តិទ្ធិបាទ ប្រែថា " ការគិតជាជំហរ ឬ ជំហាននៃឫទ្ធិ ដែលអាចឲ្យសម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាបាន " ។

៤ — វីមំសា "ការពិចារណា ការត្រួតត្រា" នោះ បានដល់ការរិះរេលៃលកគ្នេគ្នាន់ ពិនិត្យពិច័យដោយហ្មត់ចត់ ឲ្យឃើញប្រាកដ ឲ្យជិនជាក់ ឲ្យយល់ច្បាស់ គឺថាកិច្ចការ ទាំងចំណេះវិជ្ជាគ្រប់យ៉ាង បើយើងគ្រាន់តែមានឆន្ទៈ (ចំណង់) វិរិយៈ (ព្យាយាម) ចិត្តៈ (គំនិត) ដូចរៀបរាប់មកខាងដើមប៉ុណ្ណោះ ក៏មិនទាន់ធ្ងន់ល្មមនៅឡើយទេ លុះតែមានវីមំសា ការពិចារណាលៃលកត្រួតត្រាមើល ឲ្យបានច្រើនលើកច្រើនដងថែមហើយថែមទៀតរឿយៗ ទើបប្រពៃ, សមដូចពុទ្ធភាសិតថា និសម្មការណំ សេយ្យោ ហោតិ ប្រែថា "មុននឹងធ្វើការអ្វីៗ ត្រូវពិចារណាឲ្យល្អិតល្អ ទើបការនោះប្រសើរ អាចញ៉ាំងផលប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចដោយប្រពៃបាន" ។ ព្រោះការពិចារណាលោកប្រៀបដូចក្រដាសខាត់សម្រាប់ខាត់រំលីងសំអាតសង្ហារិមវត្ថុទាំងពួងមាន តុ ទូ តាំង កៅអីជាដើម ដែលគេធ្វើសម្រេចហើយ ឲ្យស្អាតរលីងម៉ដ្ឋហ្មត់ ទាំងតម្រែតម្រង់

ព្រឹងព្រោយ កុំឲ្យមានគ្រោតគ្រាតរដិបរដុបខ្ពស់ទាប, អាស្រ័យហេតុប៉ុណ្ណេះជាដើម ទើបវត្ថុទាំងនោះ បានឈ្មោះថា សមរម្យល្អ គួរដល់ទស្សនីយភាព គួរដល់ភ្នែកមើលបាន មានឧបមាយ៉ាងណា, មានឧបមេយ្យយ៉ាងការងារ ទាំងចំណេះវិជ្ជាគ្រប់យ៉ាងដែលបុរសបុគ្គលបានធ្វើឲ្យកើត បានរៀនឲ្យចេះដឹង ក៏គោងអាស្រ័យវិមំសាការពិចារណាឲ្យហ្មត់ចត់ ទើបកើតផលប្រយោជន៍បាន ។ នេះជាអង្គទី ៤ របស់សេចក្ដីប្រាថ្នា ហៅថា វិមំសិទ្ធិបាទ ប្រែថា "ការពិចារណាជាជំហរ ឬជំហាននៃឫទ្ធិ ដែលអាចឲ្យសម្រេចសេចក្ដីប្រាថ្នាបាន" ។

ក៏ធម៌ទាំង ៤ ប្រការគឺ ឆន្ទៈ (បំណង) វីរិយៈ (សេចក្ដីព្យាយាម) ចិត្តៈ (គំនិត) វិមំសា (ការពិចារណា) ដូចពណ៌នាមកនេះ បើកើតមានពេញបរិបូណ៌ក្នុងខន្ធសន្ដាននៃបុគ្គលណា បុគ្គលនោះនោះប្រាថ្នាយ៉ាងណា ក៏នឹងបានសម្រេចដូចបំណងពុំខាន; បើធម៌ទាំង ៤ ប្រការនេះមិនមានទេ ឬមានដែរ តែខ្វះខាតអង្គណាមួយ ក៏មិនអាចនឹងញ៉ាំងសេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យសម្រេចបរិបូណ៌បានឡើយ ។

សំដែងមកក្នុងឥទ្ធិបាទធម៌ ៤ ប្រការ ចប់តាមកាលវេលាតែប៉ុណ្ណេះ ឯវំ ។

ទាបកថារឿងពុទ្ធរូបបុរាណ

ឃុនអត្ថកោវិទ ជា-យ៉ូវ នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ប្រែចាកទស្សនាវដ្ដី ដំណឹងសាសនា ឆ្នាំទី ១ ច្បាប់ទី ៦ ភាសាថៃ

(តមក)

ទាំងនេះក៏ព្រោះមានហេតុផលដូចពោលមកហើយ គឺពួកឥណ្ឌាមានហាមមិនឲ្យសាងរូបបុគ្គល ដែលជាទីគោរពទុកធ្វើសក្ការៈបូជាទេ ។ ការណ៍ដែលសាងព្រះពុទ្ធរូបឡើងនោះ ជាគំនិតជនជាតិដទៃដែលកាប់កាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា មានប្រាកដតាមប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ឥណ្ឌាថា ព្រះពុទ្ធសករាជប្រហែលជាង ២០០ ឆ្នាំ ព្រះបាទអេឡេក្សង់ដ្រ៍មហារាជនៃរដ្ឋមសិដោនទៀ ក្នុងប្រទេសក្រិក បានលើកព្យុហសេនា ទៅច្បាំងដណ្ដើមយកស្រុកតូចស្រុកធំនិគមជនបទ តាំងពីអ៊ីរ៉ុបរហូតដល់ឥណ្ឌា ទិសខាងលិចឈៀងខាងជើង ដែលហៅថា រដ្ឋបញ្ចាប ក្នុងសម័យនេះ ។ ព្រះបាទអេឡេក្សង់ដ្រ៍វាយបានស្រុកឥណ្ឌាតែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ហើយស្ដេចត្រឡប់ទៅវិញ តមកមិនយូរប៉ុន្មានក៏ទ្រង់ទីវង្គត ពួកមេទ័ពមេកងដែលសំខាន់ ៗ ក៏សឹងតែតាំងខ្លួនឡើងជាក្សត្រចែកគ្នាគ្រប់គ្រងរដ្ឋផ្សេង ៗ ដែលជាអាណាចក្ររបស់ព្រះបាទអេឡេក្សង់ដ្រ៍មហារាជ ។ ស្រុកគន្ធារៈ គឺប្រទេសអាហ្វឃានិស្ថានក្នុងសម័យនេះ និងរដ្ឋបញ្ចាបមានស្រុកបាក់ត្រៀជាដើម បានទៅកណ្ដាប់ដៃមេទ័ពម្នាក់ ដែលបានតាំងខ្លួនជាធំជំពូក ៗ បំណោតមកស្ដេចក្រុងបាក់ត្រៀបានធ្វើសង្គ្រាមនឹងព្រះ

ទៅចន្ទ្រគុប្ត ជាព្រះរាជអយ្យកោទួតរបស់ព្រះបាទអសោកមហារាជ (ព្រះចៅចន្ទ្រគុប្តជាព្រះរាជបិតាព្រះបាទពិន្ទុសារ, ព្រះបាទពិន្ទុសារៈជាព្រះរាជបិតារបស់ព្រះបាទអសោក) បរាជ័យចាញ់ស្នាព្រះហស្តព្រះបាទចន្ទ្រគុប្ត រដ្ឋបញ្ចាបក៏ធ្លាក់មកជារដ្ឋឥណ្ឌាវិញ ។ ក្រោយពីនោះមក ក៏ដល់មករាជ្យព្រះបាទអសោក ជារដ្ឋកាលទី ៣ នៃរាជវង្សមោរិយៈទ្រង់បានបញ្ជូនសមណទូត ឲ្យទៅផ្សាយព្រះពុទ្ធសាសនានៅស្រុកគន្ធារៈ ហើយសាងស្តូបបញ្ចុះព្រះបរមធាតុផង (នៅមានប្រាកដដល់មកឥឡូវនេះ ឈ្មោះថា "ធម្មរាជិកស្តូប") តមកគេបានជួសជុលស្តូបនេះជាច្រើនគ្រា ។ កាលសឺ-ចន-ម៉ាឡែល អធិបតីក្រុមពិនិត្យបុរាណវត្ថុនៅឥណ្ឌា បានឲ្យជីកពិនិត្យមើលក្នុង គ.ស. ១៩១៤ - ១៩១៥ បានប្រទះឃើញព្រះបរមធាតុក្នុងស្តូបបុរាណនោះ ហើយឃើញមានចារិកថា "ព្រះបាទធម្មរាជាធិរាជជាអ្នកសាង" គេសន្និដ្ឋានថា គឺព្រះបាទអសោកមហា-រាជនោះឯង, ព្រះធាតុនោះ គឺព្រះធាតុដែលរដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌា បានប្រគល់ឲ្យគណៈទូតថៃ ដែលទៅចងសម្ពន្ធមេត្រី កាល ព.ស. ២៤៨៣ រដ្ឋាភិបាលថៃបាននាំមកបញ្ចុះទុកក្នុងព្រះស្តូបចេតិយវត្តព្រះស្រីមហាធាតុ តំបន់បាងខេន ។ ខនេះជាគោលដ៏ច្បាស់លាស់ថា ព្រះពុទ្ធសាសនាបានផ្សាយទៅដល់ស្រុកគន្ធារៈ កាលក្នុងរាជ្យព្រះបាទអសោកមហារាជ ទើបមានព្រះបរមធាតុប្រាកដនៅក្នុងព្រះចេតិយនោះ ។ កាលអស់រាជ្យព្រះបាទអសោកហើយ ស្តេចដែលទទួលរជ្ជទាយាទតមកមិនរឹងប៉ឹង, អាណាចក្ររបស់ព្រះបាទអសោកក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរាជវង្សសុង្គ ។

រាជវង្សសុង្គគ្រប់គ្រងមកមិនបានប៉ុន្មានឆ្នាំ ពួកក្រិកក៏លើកពលចុះមកទៀតកើតច្បាំងគ្នាឡើង ពួករាជវង្សសុង្គចាញ់ ពួកក្រិកក៏ពង្រីកអាណាចក្រចូលមកក្នុងដែនគន្ធារៈទឹកដែនបញ្ចាបដូចពីដើម ហើយតាំងដែនគន្ធារៈទឹកដែនបញ្ចាបឲ្យជាឯករាជ្យច្រើនខែត្រ មានស្តេចផែនដីក្រិកគ្រប់គ្រងតៗមករហូតដល់ពុទ្ធសករាជ ៣៦៤ ទើបដល់មករាជ្យព្រះបាទមិលិន្ទ ។ ព្រះបាទមិលិន្ទជាជាតិអឺរ៉ុបកាត់ឥណ្ឌា មិនមែនជាតិឥណ្ឌាសុទ្ធទេ ព្រះបាទមិលិន្ទពង្រីកអាណាចក្រមកខាងក្រោមរហូតដល់មគធរដ្ឋ តែទ្រង់នៅកាន់សាសនាដើម គឺសាសនាដែលជនជាតិក្រិកធ្លាប់កាន់មក ចំណែកពលរដ្ឋគន្ធារៈនៅកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជាច្រើនគ្រប់ៗកន្លែង តាមដែលព្រះបាទអសោកបានផ្សាយចូលទៅ ។ ថ្ងៃមួយព្រះបាទមិលិន្ទបានជួបនឹងព្រះនាគសេន បាននិយាយធម៌នឹងព្រះនាគសេនច្រើនដងច្រើនគ្រា ព្រះនាគសេនក៏បានឆ្លើយដោះប្រស្នាទាំងថ្វាយអត្ថាធិប្បាយផ្សេងៗ ជាច្រើន ព្រះបាទមិលិន្ទទ្រង់ឃើញធម៌ ក៏ទ្រង់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយបានធ្វើការធំសំរាប់ពួកយើង ដែលយើងគួររលឹកដល់បុណ្យគុណរបស់ទ្រង់ គឺទ្រង់បានសាងព្រះពុទ្ធរូបឡើង ទាំងនេះក៏ព្រោះហេតុពួកក្រិកគេគ្មានហាមការសាងរូបជាទីគោរព ៖គេមានរូបសម្រាប់គោរពប្រចាំសាសនារបស់គេស្រាប់ កាលគេបែរមកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គេក៏សាងព្រះពុទ្ធរូបឡើងសម្រាប់បូជា ដោយហេតុនោះ ព្រះពុទ្ធរូបទើបកើតមានឡើង ដោយប្រការដូច្នេះ គឺមានក្នុងរវាង ព. ស. ៣៦៤ ដល់ ព. ស. ៣៨៣ ក្នុងរាជ្យនៃព្រះបាទមិលិន្ទ ។

ព្រះពុទ្ធរូបសម័យស្តេចមិលិន្ទ ហៅថាព្រះគន្ធារៈ តែតាមពិតនោះ ដែលថាយ៉ាងនេះមិនប្រាកដទេ ព្រោះមិនមានអ្នកណាដឹងជាប្រាកដថា ព្រះពុទ្ធរូបដែលកកើតឡើងក្នុងរាជ្យព្រះបាទមិលិន្ទនោះផ្សេងពីព្រះគន្ធារៈ សព្វថ្ងៃនេះដោយមានទ្រង់ទ្រាយខុសគ្នាបែបណា ៗ តែអ្នកប្រាជ្ញប៉ែកខាងបុរាណគតិបានសន្និដ្ឋានថា ព្រះពុទ្ធរូបដែលមានសាយកាយទូទៅនោះ ប្រហែលជាមិនមែនព្រះពុទ្ធរូបសម័យព្រះបាទមិលិន្ទទេ ព្រោះព្រះបាទមិលិន្ទគ្រងរាជសម្បត្តិបានត្រឹម ១៨ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ព្រះពុទ្ធរូបដែលបានផ្សាយទូទៅនោះ ប្រហែលជាកើតមានក្នុងរាជ្យព្រះបាទកនិស្កៈទេដឹង ៗ សូមនិយាយប្រវត្តិសាស្ត្រតទៅបន្តិចទៀតដូចតទៅនេះ: កាលព្រះបាទមិលិន្ទទិវង្គតទៅហើយនោះ មិនមានវង្សាយាទណា ដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងស្រុកទេស ព្រោះដូច្នោះ រាជវង្សព្រះបាទមិលិន្ទគ្រប់គ្រងរដ្ឋគន្ធារៈបានតែត្រឹម ៥០ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ក៏ចាញ់ដៃពួកសកៈ ដែលលើកទ័ពមកពីកណ្តាលទ្វីបអាស៊ី ៗ ពួកសកៈគ្រងគន្ធារៈមិនបានយូរប៉ុន្មាន ក៏ចាញ់ដៃកុសាន ដែលបានលើកទ័ពមកពីជាយដែនខាងលិចឈៀងខាងត្បូងនៃប្រទេសចិន ៗ ក្នុងពួកកុសាននោះមានមនុស្សសំខាន់ម្នាក់ គឺព្រះបាទកនិស្កៈ បានពង្រីកអាណាខេត្តចូលមកក្នុងឥណ្ឌៀរហូតដល់មគធរដ្ឋដែលជាមជ្ឈិមប្រទេស ហើយទ្រង់រាប់អានព្រះពុទ្ធសាសនា ទ្រង់បានបំពេញករណីយកិច្ចគ្រប់យ៉ាងដូចព្រះបាទអសោកធ្លាប់បំពេញមក ដូចទ្រង់ឲ្យធ្វើសង្គាយនាព្រះធម្មវិន័យ បញ្ជូនព្រះសង្ឃឲ្យទៅផ្សាយព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ ទ្រង់ធ្វើការដែល

ព្រះបាទមិលិន្ទបានធ្វើមកហើយនោះ ឲ្យរឹងរឹតតែចំរើនឡើង គឺទ្រង់សាងព្រះពុទ្ធរូបជាការធំបំផុត ។ ព្រះពុទ្ធរូបនេះបានផ្សាយទៅតាមស្រុកទេសផ្សេង ៗ ដែលធ្លាប់រាប់អានព្រះពុទ្ធសាសនាមកហើយ គឺផ្សាយទៅខាងក្រុងមធុរ, ក្រុងអមរាវតី, កោះលង្កា ។ តែព្រះពុទ្ធរូបគន្ធារៈនោះឃើញមានក្រសែគំនិតរបស់ជាងអ៊ឺរ៉ុប ពួកអ៊ឺរ៉ុបគេឃើញថា ធ្វើដូចម្តេចជាការល្អគេក៏ធ្វើបែបនោះទៅ គេអាស្រ័យពួកឥណ្ឌៀតែត្រឹមគោលចារិកខាងប្រវត្តិសាស្ត្រប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់គង់ស្បង់ចីពរបែបណា, ព្រះអង្គជាជាតិក្សត្រ ធម្មតាក្សត្រត្រូវមានគ្រឿងទ្រង់ព្រះសិរគេទើបធ្វើព្រះពុទ្ធរូបឲ្យមានព្រះមោលីឡើង ព្រះពុទ្ធរូបទាំងពួងដែលមានព្រះមោលី ព្រោះមានរឿងដូចអធិប្បាយមកនេះ មិនមែនជាព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់មានព្រះសិរប៉ោងខ្ពស់ឡើង ដែលជារបស់ខុសធម្មតាដូច្នោះទេ ។ តាមដែលពិតរឿងព្រះមោលីនេះ ជាងដែលប្រាជ្ញធ្វើជាន់ដំបូងគេមានគំនិតល្អណាស់ ទាល់តែជាងជាន់ក្រោយមិនអាចនឹងរកឧបាយកែខៃបាន ។ រឿងព្រះមោលី ជារឿងដែលគេបានពិនិត្យពិចារណាច្រើនណាស់មកហើយ តាំងពីសម័យវឌ្ឍកាលទី ៤ តែយើងសូមលើកទុកនឹងអធិប្បាយទៅពេលក្រោយវិញ ។ បញ្ហារឿងនេះមានសាស្ត្រាចារ្យម្នាក់ ឈ្មោះហ្វូសេជាតិបារាំងសែសបានអធិប្បាយថា ព្រះពុទ្ធរូបដែលគេធ្វើឲ្យមានព្រះមោលីនោះ សម្រាប់ឲ្យដឹងថាជាព្រះពុទ្ធអង្គ ព្រោះថាបើព្រះពុទ្ធរូបមានព្រះសិរដូចព្រះសាវ័កធម្មតា ក៏នឹងប្រឡំទៅនឹងរូបព្រះសាវ័ក បើយ៉ាងនេះធ្វើម្តេចនឹងដឹងថាអង្គណាជារូបព្រះសាវ័ក អង្គ

ណា ជារូបព្រះពុទ្ធអង្គ, គេត្រូវការឱ្យព្រះពុទ្ធរូបមានលក្ខណៈផ្សេងពីរូប ព្រះសាវ័ក គេទើបធ្វើឱ្យមានព្រះមោលីសម្រាប់សំគាល់ឡើង ដោយអាស្រ័យគោលដែលថាព្រះពុទ្ធអង្គជាជាតិក្សត្រ ដោយហេតុនេះព្រះពុទ្ធរូបទើបមានព្រះមោលីឡើង តែមោលីដែលក្រិកធ្វើជាមោលីក្បួងសក់បួងឡើងមកលើ, ចីវរដែលក្រិកធ្វើជាចីវរដែលជ្រួញអង្កាញ់ៗ ព្រះសមាធិរបស់ក្រិកមានតែសមាធិពេជ្រ ១ យ៉ាង គ្មានសមាធិកបេទ ៗ ដែលអធិប្បាយមកនេះ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ការកសាងព្រះពុទ្ធរូបជាដំបូងនោះ ជាគំនិតរបស់ក្រិក ចំណែកពួកឥណ្ឌា គេមានគម្រា ហៅថា មហាបុរិសលក្ខណសាស្ត្រ គឺគម្រាទិយាយពីមនុស្សសំខាន់ មានពាក្យអធិប្បាយលក្ខណៈមនុស្សសំខាន់ជាដើមថា សរសៃព្រះកេសាវិលជាទក្ខិណាវ័ត្ត ដូចគូថខ្យង កាលពួកឥណ្ឌាបានទទួលគំនិតក្នុងការកសាងរូបជាទីគោរពឡើង គេបានផ្លាស់ប្តូរច្រើនយ៉ាង ដូចសរសៃព្រះកេសាគេធ្វើឱ្យវិលជាទក្ខិណាវ័ត្ត តាមគម្រាមហាបុរិសលក្ខណសាស្ត្រ, ព្រះភក្ត្រពីដើមដូចមុខពួកអឺរ៉ុប គេផ្លាស់ឱ្យដូចមុខពួកឥណ្ឌាទៅវិញ ដូចព្រះពុទ្ធរូបនៅក្រុងមធុរា និងក្រុងអមរាវតីជាដើម ហើយចីពរដែលជ្រួញអង្កាញ់ៗ ខាងឥណ្ឌាឃើញថាមិនល្អ សំឡឹងមើលមិនឃើញទ្រង់ទ្រាយរូបច្បាស់លាស់ គេត្រូវការនឹងអះអាងរាងកាយថា ព្រះពុទ្ធអង្គមានព្រះសរីរកាយល្អ គេទើបធ្វើចីវរស្តើង ដើម្បីឱ្យឃើញរាងកាយយ៉ាងច្បាស់លាស់ ទេវរូបនៅឥណ្ឌាគេក៏ធ្វើដូច្នោះដែរ ៗ

(មានត)

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

គំនិតខុសគំនិតត្រូវ (១)

លោកបណ្ឌានុរក្ស ប៊ូ - ប៊ូ រៀបរៀង

គំនិតខុសនិងគំនិតត្រូវទាំង ២ យ៉ាងនេះ សុទ្ធតែជាអ្នកកសាង សង្ខារឲ្យកើតមានឡើងដូចគ្នា គ្រាន់តែមានប្រភេទប្លែកពីគ្នាប៉ុណ្ណោះ ដូចមានអត្ថាធិប្បាយតទៅនេះ ៖

គំនិតដែលមិនដឹងច្បាស់នូវសភាពនៃកាយតាមការពិត ហៅថា គំនិតខុស ។ នេះ រមែងសំគាល់ថា កាយជាខ្លួនប្រាណរបស់អាត្មាជានិច្ច ទាំងសំគាល់ថា នុះជាគេ, នុះជាយើង, នុះជាប្រុស, នុះជាស្រី ។ កាលបើសំគាល់យ៉ាងនេះហើយ ក៏គិតចង់បានរូបកាយរបស់គ្នានិងគ្នា ដែលសន្មត់តាមវោហារនិយមថា ស្វាមីភរិយា ជួយទំនុកបម្រុងគ្នានិងគ្នាខ្លះ បៀតបៀនគ្នាខ្លះ តាមតែចិត្តមានធម៌ជាកុសលឬជាអកុសល ច្រើនតិចជាងគ្នា ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងទីបំផុតរូបកាយនោះ ត្រូវបែកធ្លាយទៅមុនចិត្ត បើមិនបែកធ្លាយកាយរបស់គេទេ ក៏បែកធ្លាយកាយរបស់ខ្លួនដែរជាមិនខាន ។ បើរូបកាយអ្នកម្ខាងត្រូវបែកធ្លាយ (ស្លាប់) ទៅហើយ ចិត្តដែលជាប់នៅក្នុងរូបកាយអ្នកម្នាក់ទៀត ក៏សំគាល់ថាគូស្រករបស់ខ្លួនស្លាប់ទៅហើយ ទើបកើតសេចក្តីសោកទុក្ខទោមនស្សធ្ងន់ខ្លះ ស្រាលខ្លះ

---

១ អធិប្បាយតាមន័យក្នុងអាទិត្តបរិយាយសូត្រ ។

តាមការស្រឡាញ់ រាប់អានតិចច្រើន ព្រោះហេតុចិត្តអន្ទះអន្ទែងមិនចង់ឲ្យគូស្រករនោះស្លាប់សោះ, ចិត្តបែបនេះចាត់ជាតណ្ហា ជាចិត្តរង់ទុក្ខយំសោកអាក់អន់ចង្អៀតចង្អល់ជាដើម ។ ចិត្តជាធម្មជាតិឥតរូបកងខ្លួនប្រាណក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែអាចអន្ទះអន្ទែងបានជាពិតប្រាកដ បើអន្ទះអន្ទែងចង់បានខ្លាំង ក៏ក្តៅក្រហាយខ្លាំង បើអន្ទះអន្ទែងចង់បានតិចក៏ក្តៅក្រហាយតិចដែរ ។ ប៉ុន្តែចិត្តឥតដឹងយល់ខ្លួនឯងថាជាអ្នកលង់ខ្លៅទេ ព្រោះមិនបានពិចារណាឲ្យល្អិតល្អោចឲ្យដុះធ្លាយទៅដល់សេចក្តីពិតរបស់ហេតុនិងផល ។ ហេតុតែចិត្តមិនយល់ហេតុនិងផលយ៉ាងនេះហើយ បានជាទទួលទុក្ខទោមនស្សក្តៅក្រហាយជានិច្ច កំណត់រាប់ពេលវេលាមិនបានអស់ ។ ចុះចិត្តកើតក្តៅក្រហាយនោះតើព្រោះមានរបស់អ្វីមកដុតកំដៅ? ព្រោះមានភ្លើងគឺតម្រេក (រាគៈ), សេចក្តីក្រោធខឹង (ទោសៈ), សេចក្តីវង្វេង (មោហៈ) នេះឆេះក្នុងចិត្ត ។

បើចិត្តខំព្យាយាមត្រិះរិះឲ្យល្អិតសុខុមជ្រាលជ្រៅទៅទៀត មុខជានឹងបានឃើញហេតុផលជាគូគ្នាមិនខាន គឺរូបកាយដែលឈឺចាប់ជាហេតុ, រូបកាយដែលត្រូវបែកធ្លាយស្លាប់ជាផល ។ ហេតុនិងផល ១ គូនេះកើតមាននៅត្រង់រូបកាយ ជារបស់ប្រព្រឹត្តទៅក្រៅអំណាចចិត្ត ។ ចិត្តជាធម្មជាតិមានអំណាចយ៉ាងខ្លាំងលើរូបកាយក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែនឹងហាមឃាត់ហេតុផល ១ គូនេះថា កុំឲ្យកើតជាមួយនឹងរូបកាយនោះ ក៏ឃាត់ខាំងមិនបានឡើយ ដ្បិតថា នៅមានហេតុផលដ៏ស្អាតកំបាំងល្អិតសុខុម ១ គូទៀត ដែលកើតមានឡើងជាមួយនឹងចិត្ត ហើយបិតនៅក្នុង

រូបកាយនាំបណ្ដាលឲ្យចិត្តនោះវង្វេងភាន់ច្រឡំ ទៅត្រេកអរស្រឡាញ់រាប់អានរូបកាយរបស់មនុស្សម្នាក់ទៀត ប្រកាន់ថា ជាគូព្រេងរបស់ខ្លួន លុះដល់គូព្រេងនោះស្លាប់ទៅហើយ ចិត្តក៏អន្ទះអន្ទែងចង់ឲ្យតែមានជីវិតរស់នៅរួមគ្នាជានិច្ចកាលទៅ មិនចង់ឲ្យគូព្រេងស្លាប់បាត់ទៅសោះ ចិត្តបែបនេះហៅថាជាចិត្តមានតណ្ហា តណ្ហានេះជាហេតុធ្វើឲ្យចិត្តរងទុក្ខ ។ ហេតុនេះបានជាបណ្ឌិតយល់ឃើញថា ការគិតដូច្នេះខុសណាស់ ព្រោះសំគាល់ថារូបកាយជាខ្លួនប្រាណ ហើយវង្វេងស្រឡាញ់រូបកាយ ចេះតែអន្ទះអន្ទែងចង់បានរូបកាយ ទាល់តែត្រូវទទួលទុក្ខយ៉ាងធ្ងន់ ។ ការគិតខុស មិនបានដឹងហេតុរបស់ទុក្ខដ៏ស្ងាត់កំបាំងនេះឡើយ បានជាសម្ដេចព្រះបរមសាស្ដាជាបរមអ្នកប្រាជ្ញក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបហេតុផលរបស់ទុក្ខនិងសុខច្បាស់ហើយទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ថា "តណ្ហាទាសោ បុថុជ្ជនោ មនុស្សបុថុជ្ជនជាទាសៈនៃតណ្ហា" ។ ចិត្តវង្វេងអន្ទះអន្ទែងចង់មានចង់បានកើតឡើងកាលណា ក៏ត្រូវរងទុក្ខក្នុងកាលនោះភ្លាម ។ ព្រោះហេតុនោះ គួរតែកំណត់ដឹងថា សេចក្ដីទុក្ខកប់តាំងពីសោកជាដើមទៅ សុទ្ធតែជាផលរបស់តណ្ហាទាំងអស់ ។ ចុះចិត្តបែបណា ហៅថាមានតណ្ហា? ចិត្តដែលអន្ទះអន្ទែងចង់មានចង់បានចង់កើត ចង់ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះជាយ៉ាងនោះ ចង់ឲ្យបានសុខស្រួល នេះហៅថាមានតណ្ហា ។ ចុះតណ្ហានុះ កើតមានមកអំពីទីណា ? តណ្ហាកើតមានមកអំពីចិត្តដែលល្ងង់ខ្លៅនោះឯង ។ ចិត្តនៅត្រង់ណា តណ្ហានៅត្រង់នោះ ។ ប្រសិនបើតណ្ហាកើតមានមកពីទីកន្លែងឯទៀតក្រៅពីចិត្តវិញ តើចិត្តអាចនឹងលះបង់តណ្ហានោះឲ្យដាច់ជ្រះ

ស្រឡះបានដែរឬទេ ? ប្រាកដជាលះបង់មិនដាច់ទេ ។ ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះបរមសាស្ដាទ្រង់ត្រាស់ទូន្មានថា "សមុទ័យ (តណ្ហា) ជាចំណែកដែលគួរលះបង់" ដូច្នេះនោះ ក៏អាចបង្អុលឲ្យយល់បានជាក់ច្បាស់ថា តណ្ហាជាហេតុនៃទុក្ខដែលកើតមាននៅក្នុងចិត្ត តណ្ហានេះនៅក្រោមអំណាចរបស់ចិត្ត ព្រោះថាក្រៅពីចិត្តហើយ ឥតរបស់ណាមួយនឹងមានអំណាចអាចបង្គាប់បញ្ជាតណ្ហាបានឡើយ ។ ហេតុនេះ ចិត្តត្រូវតែដឹងស្គាល់ខ្លួនឯង ត្រូវតែប្រុងប្រយ័ត្នខ្លួនឯង កុំឲ្យវង្វេងភាន់ច្រឡំទៅចង់បានអារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នា ដូចរូបល្អ, សម្លេងពីរោះ, ក្លិនក្រអូប, រសឆ្ងាញ់ពិសា, របស់ប៉ះទង្គិចកាយដ៏ទន់ក្លន់ ។ ចិត្តដែលចង់បានរបស់ល្អទាំងនេះ ឈ្មោះថាកាមតណ្ហា ។ ចិត្តដែលប្រាថ្នាឲ្យរបស់ល្អទាំងនេះនៅគង់ទ្រង់ជាប់ជានិច្ចទៅ ឈ្មោះថា ភវតណ្ហា ។ ចិត្តដែលមិនចង់ឲ្យរបស់អាក្រក់កើតមាននៅជាប់រហូតទៅ ឈ្មោះថា វិភវតណ្ហា ។ ចិត្តជាអរូបធាតុ គឺជាសភាពឥតរូប ដ៏ប្លែកអស្ចារ្យជាងធម្មជាតិទាំងពួងយ៉ាងក្រៃលែង ។ ប៉ុន្តែសូម្បីចិត្តអស្ចារ្យដល់ម្ល៉េះ ក៏នៅតែមិនផុតពីសេចក្ដីល្ងង់ខ្លៅដែរ ចេះតែចង់បានសុខ ស្អប់ខ្ពើមទុក្ខណាស់ ហេតុតែមិនដឹងខ្លួនថាខ្លួនវង្វេងភាន់ច្រឡំ ទៅបង្កាត់ភ្លើងកិលេសឲ្យឆេះឡើងដុតរោលខ្លួនឯងជានិច្ចឡើយ ។ ការរងទុក្ខជាផលរបស់ចិត្តអន្ទះអន្ទែងចង់បាន ។ មនុស្សគ្រប់រូបចេះតែចំស្រែកថា "ខ្ញុំចង់បានសុខណាស់ ខ្ញុំស្អប់ខ្ពើមទុក្ខណាស់", ប៉ុន្តែតាមការពិត អ្នកទាំងនោះបែរជានាំគ្នាផ្ដើមទុក្ខសមុទ័យ (តណ្ហា) ឲ្យចម្រើនគឺឲ្យកើតឲ្យមានរឹតតែច្រើនឡើងទៅវិញ

ដូចជាអ្នកខ្ពើមលាមកណាស់ ប៉ុន្តែត្រឡប់ជាទៅដើរជាន់លាមកវិញ ។ សម្តេចព្រះបរមសាស្តា មានព្រះមហាករុណាចំពោះសព្វសត្វណាស់ បានជាទ្រង់ត្រាស់ពន្យល់អំពីការគ្រប់គ្រងជីវិតនៅនាបច្ចុប្បន្ន នឹងទ្រង់បង្ហាញប្រាប់ហេតុរបស់សុខទុក្ខយ៉ាងជាក់ស្តែងថា ផ្លូវដ៏ប្រសើរសម្រាប់រំលត់ទុក្ខមានអង្គ ៨ (អដ្ឋង្គិកមគ្គ) ជាផ្លូវអាចទាញចិត្តដែលធ្លាក់ទៅនៅក្រោមអំណាចរបស់អវិជ្ជាតណ្ហានោះឲ្យប្រតិបត្តិតាម ដើម្បីឲ្យបានសម្រេចដល់សន្តិសុខ ដ៏ជាសុខពេញបរិបូណ៌ ។

យើងទាំងឡាយ គួរណាស់តែចំរិះរិះតាមដំបូន្មានរបស់ព្រះសាស្តា ឲ្យដឹងច្បាស់ថា របស់ណាព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យលះបង់ ត្រូវខំលះបង់របស់នោះចេញ, របស់ណាព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យចំរើន ត្រូវខំចំរើនរបស់នោះ ឲ្យកើតមានច្រើនឡើង ទើបនឹងផុតពីទុក្ខដែលចិត្តស្អប់ខ្ពើម ហើយបានទទួលសុខដែលចិត្តប្រាថ្នាយ៉ាងបំផុតនោះ ឲ្យសមតាមពាក្យដែលពោលប្រាប់អ្នកផងថា "ខ្ញុំចង់បានសុខណាស់ ខ្ញុំស្អប់ខ្ពើមទុក្ខណាស់" ។

រឿងព្រះបាទរុស្សកាំងសាង

នឹង

ព្រះនាងសេហោរិស្តានី

អ្នកស្រីពេជ្រ–សល់ ហៅ សាវិះយ៉ាង ប្រែរៀបរៀង

(តបប់)

ព្រះបាទរុស្សកាំងសាង លុះទ្រង់យល់ឃើញថា លោកមុយអេស៊ីន ដែលធ្លាប់បំរើព្រះអង្គដោយសុទ្ធចិត្តមកជាយូរណាស់ហើយ ៗ នៅតែស្មោះត្រង់នឹងព្រះអង្គដដែល ទ្រង់ក៏មានព្រះបន្ទូលរៀបរាប់ អំពីការដែលទ្រង់បានទៅជួបនឹងព្រះនាងសេហោរិស្តានី ។ លោកមុយអេស៊ីនគ្មានកើតសេចក្តីអស្ចារ្យប៉ុន្មានទេ ព្រោះធ្លាប់បានដឹងខ្លះៗមកហើយ ។ ប៉ុន្តែពេលនោះ ពួកមុងគោលបានលើកទ័ពច្រើនជាអនេក ចូលមកលុកប្រទេសចិន ដើម្បីនឹងទន្ទ្រានយកនគរទាំងមូលតែម្តង ។

ព្រះបាទរុស្សកាំងសាង លុះទ្រង់ជ្រាបដូច្នោះ ក៏ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យប្រមូលទ័ពជាប្រញាប់ ដើម្បីទៅតទល់នឹងទ័ពបច្ចាមិត្ត ។ ទ្រង់នាំទ័ពចេញទៅជួបនឹងទ័ពបច្ចាមិត្ត ដែលបោះជំរំនៅក្នុងទីវាលមួយធំ ទ្រង់ព្រះបញ្ជាឲ្យពួកទ័ពឈប់នៅទីមិនឆ្ងាយពីគ្នាប៉ុន្មាន ។ បន្តិចមកទ័ពដឹកស្បៀងអាហារដែលរដ្ឋមន្ត្រីវែលលីជាមេបញ្ជាការមកដល់ មានប្រដាប់បរិភោគគ្រប់យ៉ាង នំប្រអប់ ផ្លែឈើកំប៉ុង ត្រណាប់ នឹងគ្រឿងកេសជ្ជៈគ្រប់យ៉ាង ។ នៅពេលដែលទ័ពនាំអាហារទាំងនោះ រៀបនឹងចូលមក

ដល់កាលដែលព្រះបាទរុសកំនសាដបោះទ័ព ព្រះនាងសេហេរ៉ស្តាទី ហើយទីងពួកអាទិទេពជាច្រើនរូបនាំគ្នាស្កាត់ទ័ព ទាញកំប៉ុងអាហារ ផ្សេងៗ ទម្លាក់ពីលើខ្នងសត្វ ហើយនាំគ្នាជាន់បោលពេញទាំងដី គ្មានសល់អ្វីបន្តិច ។ វ៉ៃលលីកាលឃើញដូច្នោះហើយ មានសេចក្តីព្រួយណាស់ តែព្រះនាងសេហេរ៉ស្តាទីត្រាស់បង្គាប់ថា ៖

— ចូរឯងទៅទូលស្តេចថា ព្រះរាជទេពីព្រះអង្គបានបំផ្លាញអាហារសម្រាប់ទ័ពអស់ទៅហើយ ។

វ៉ៃលលីក៏នាំសេចក្តីទៅទូលព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់អស់សង្ឃឹមហើយ ទ្រង់ពិចារណាថា ការដែលខូចបង់កូនពីរដូចជានៅអត់ទោសបាននៅឡើយ មិនដូចអំពើក្រោយនេះទេ ។ នៅពេលដែលព្រះអង្គកំពុងតែក្រោធ ស្រាប់តែព្រះនាងយាងមកដល់ ព្រះអង្គក៏មានព្រះបន្ទូលថា ៖

— ព្រះនាង, មួងនេះខ្ញុំទីងអត់ទ្រាំទៅទៀតពុំបានទេ ព្រះនាងធ្វើឲ្យខ្ញុំទ្រាំអត់ពុំបាន ព្រះនាងបានយកកូនប្រុសខ្ញុំទៅបោះកងភ្លើង រួចឲ្យកូនស្រីខ្ញុំទៅឲ្យឆ្កែ ហើយនៅពេលនោះ ទោះជាខ្ញុំពិបាកចិត្តយ៉ាងណាក៏ខ្ញុំពុំហ៊ានហាមាត់ស្តី ឬបញ្ចេញអាកប្បកិរិយាឲ្យដឹងសោះ ប៉ុន្តែអំពើដែលព្រះនាងទើបនឹងធ្វើអំបាញ់មិញនេះ ជាអំពើមិនចំពោះរូបខ្ញុំទេ ហើយទោះជាខ្ញុំបានសន្យានឹងព្រះនាងហើយក៏ដោយ មួងនេះគឺត្រូវតែខ្ញុំមានអំណាចតក៉ ព្រោះពួកទ័ពរបស់ខ្ញុំរកអាហារអ្វីបរិភោគគ្មាន តើគិតដូចម្តេច? សូមនិយាយមក! តើរូបខ្ញុំទៅជាយ៉ាងណាទៅ? ចុះព្រះ

នាងចង់ឲ្យពួកបច្ចាមិត្ត ចាប់ខ្លួនខ្ញុំបានដោយមិនបាច់ប្រាំងឬ? នៃស្រី អកតញ្ញូ!... តើនាងនឹងយកអ្វីមកសងសេចក្ដីស្នេហារបស់ខ្ញុំបាន? ។

–ព្រះមហាក្សត្រ បើសិនជាព្រះអង្គទ្រង់នៅឲ្យស្ងៀមម្ដងនេះទៀត ជាការប្រសើ, ការអត់ទ្រាំមិនបាននេះ ជាការវិនាសដល់សេចក្ដីអត់ធ្មត់ ដែលព្រះអង្គបានកាន់មកយូរហើយ ។ ក្នុងពេលនេះ គ្រោះថ្នាក់មក ដល់ហើយរកថ្នាំអ្វីនឹងដាក់គ្មាន . តើព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបថា ក្មេងដែលខ្ញុំម្ចាស់បោះព្រះរាជបុត្រាទៅឲ្យនោះជាអ្វីទេ?... គឺជាអារក្សក្មេងមួយយ៉ាងជំនាញ ដែលខ្ញុំម្ចាស់ប្រគល់ព្រះរាជបុត្រាឲ្យគេបង្រៀន ឯផ្ដែញស នោះទៀត ក៏ជាទេវតាមួយអង្គដែរ ដែលចង់ឲ្យព្រះរាជបុត្រព្រះអង្គរៀន វិជ្ជាសាស្ត្រផ្សេងៗ ដែលបុត្រនៃអាទិទេពត្រូវរៀន ។ អារក្សក្មេងនឹង ទេវតានោះ គ្មានធ្វើឲ្យខ្ញុំម្ចាស់អនិច្ចតបន្តិចទេ ដោយគេបានយកចិត្តទុក ដាក់នឹងថែរក្សាកូនខ្ញុំម្ចាស់ទាំងពីររូបដោយមេត្តាចិត្តណាស់ ហើយព្រះអង្គ នឹងទ្រង់យល់ការពិតឥឡូវនេះភ្លាម ។

ថាហើយព្រះនាងក៏មានព្រះបន្ទូលហៅឆ្មាំដែលតាមដង្ហែព្រះនាងថា: ប្ដូវឯងទៅប្រាប់ឲ្យគេនាំព្រះរាជបុត្រានឹងព្រះរាជធីតាអញមកទីនេះភ្លាម ។

មួយមិនុតក្រោយមក ព្រះរាជកុមារ នឹងព្រះរាជធីតាក៏ចូលមក ដល់ដំរព្រះអង្គ ។ ទ្រង់មានសេចក្ដីត្រេកអរនឹងឃើញព្រះរាជបុត្រមាន ព្រះភក្ត្រល្អប្រិមប្រិយ ហើយស្ទុះទៅឱបព្រះរាជកុមារទាំងពីរព្រះអង្គ ដោយពេញព្រះទ័យពន់ពេក ។ តមកព្រះនាងមានបន្ទូលទៀតថា៖

– ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គជ្រាបថា ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំម្ចាស់បំផ្លាញនូវស្បៀងអាហារទាំងឡាយហោល ? ព្រោះស្ដេចមុងគោលចង់ធ្វើគត់ព្រះអង្គហើយដាក់នគរចិនជានគរចំណុះ; ដើម្បីនឹងសំរេចគោលបំណងនោះដោយមិនបាច់ចាំច្បាំង ព្រោះការច្បាំងតែងតែមានការខូសខ្លោយ គេបានយកប្រាក់ទៅសូករដ្ឋមន្ត្រីរបស់ព្រះអង្គ ដែលត្រូវការៈខាងផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារទ័ព ។ គេបានសូកមាសមួយរយពាន់សឹកាំង ហើយដោយអំណាចដម្លៃមាសនោះ វៃលលីបានដាក់ថ្នាំបំពុលគ្រប់កំប៉ុងអាហារទាំងអស់ ហើយថ្នាំនោះនឹងបណ្ដាលឲ្យស្លាប់ទាន់ចិត្តមួយរំពេច បើសិនជាខ្ញុំម្ចាស់មិនបំផ្លាញនូវអាហារទាំងនោះទេ ពួកសេនាទាហាននឹងនាយទាហានព្រះអង្គនឹងស្លាប់គ្មានសល់ ។ ប៉ុន្តែបើហែលជាព្រះអង្គពុំទ្រង់ជឿខ្ញុំម្ចាស់ទេ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រើឲ្យវៃលលីបរិភោគអាហារមួយមាត់នៅចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះអង្គលមើលចុះ ។

លុះមន្ត្រីទទួលការៈខាងស្បៀងអាហារមកដល់, ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បង្គាប់ឲ្យទៅរើសយកកំប៉ុងស្បៀងអាហារដែលនៅសល់ខ្លះ ។ បំរើម្នាក់បានយកត្រណាប់កំប៉ុងមួយនៅថ្មីសុទ្ធ ហើយមានត្រារបស់មន្ត្រីនៅលើនោះផង ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ប្រើឲ្យបោះកំប៉ុង ហើយប្រើឲ្យវៃលលីភ្លក្សមើល ។ មន្ត្រីទូលតបវិញថា៖

– សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទោស ត្បិតនៅពេលនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំពុំមានទឹកចង់ទេ ។

- បើឯងមិនសុខចិត្តស៊ីក្ដាមទេ ក្បាលអាក្បត់ឯងនឹងខ្ទាត់ចេញពីខ្លួនឥឡូវនេះ ។

លោកវែលលីគិតថា "ទៅខាងណាក៏ស្លាប់ បើដូច្នេះសុខចិត្តស្លាប់របៀបណាដែលមិនសូវមានឈាមហូរ" នឹកហើយមន្ត្រីអាក្រក់យកក្ដៅណាប់មកលិត ស្រាប់តែដួលស្លាប់នៅក្បែរព្រះបាទព្រះមហាក្សត្រមួយរំពេច ។

ព្រះនាងសេហេរ៉ាស្ដាទី លុះទតឃើញហើយក៏មានបន្ទូលថា៖

- មួងនេះ ព្រះអង្គជឿជាក់-អំពីការក្បត់នៃមន្ត្រីព្រះអង្គហើយ ប្រហែលជាព្រះអង្គយល់ច្បាស់ថាអាទិទេពមិនមែនធ្វើការអ្វី ដែលគ្មានប្រយោជន៍ទេ ។

- ពិតមែនហើយ ព្រះនាង! បងខុសត្រង់មិនបានការបញ្ញត្តិដែលប្អូនដាក់ឲ្យបង ឲ្យបានផុតចុងផុតដើម ប៉ុន្តែបងនៅតែពុំទាន់អស់សេចក្ដីព្រួយនៅឡើយទេ ព្រោះកងទ័ពគ្មានអាហារបរិភោគ, ការអត់ឃ្លាននឹងធ្វើឲ្យស្លាប់ដូចជាថ្នាំពុលដែរ ។

- ទេ, ទេ ព្រះអង្គ! ស្បៀងអាហារមិនខ្វះទេ ។ យប់នេះសូមព្រះអង្គចូលទៅលុកលុយទ័ពបច្ចាមិត្រ ហើយដណ្ដើមយកស្បៀងអាហារមក សឹមត្រឡប់ចូលព្រះនគរវិញ ដោយមានជ័យជំនះផង ។

នៅពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្រ ព្រះនាងសេហេរ៉ាស្ដាទីហើយនឹងអាទិទេពទាំងអស់នាំគ្នាទៅកាន់ក្បាលទ័ពចិន ហើយចូលលុកលុយទ័ពមុងគោលពាល់តែដួលដេកដូចជាដើមស្រូវត្រូវខ្យល់ព្យុះ ។ ការប្រយុទ្ធមានដំណើរលឿនសម្បើម ទាល់តែមហាក្សត្រជាតិមុងគោលដែលទ្រង់

បេញដឹកមុខទ័ពដោយព្រះអង្គឯង រកស្មុះរត់ឲ្យរួចអាយុជីវិតដោយលំបាក ។ លុះព្រលឹមស្អែកឡើង ឃើញខ្មោចទាហានដេកស្លាប់ពេញតែវាល, ព្រះបាទរុស្ស៊ីនសាជទ្រង់សរសើរអំពីជ័យជំនះ របស់ព្រះអង្គ ដោយឃើញស្លាប់ទាហានរបស់ព្រះអង្គតិច ។

ព្រះរាជទេពីមានព្រះបន្ទូលចំពោះព្រះបាទរុស្ស៊ីនសាជថា ៖

– ពួកបច្ចាមិត្រព្រះអង្គទៅជាផង់ធូលីអស់ហើយ ការច្បាំងក៏ចប់ត្រឹមនេះ ។ ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គត្រឡប់ចូលព្រះនគរគង់នៅជាសុខវិញចុះ ។ ចំណែកខ្ញុំម្ចាស់ទីងសូមលាព្រះអង្គ មួងនេះយើងត្រូវខានជួបគ្នាអស់មួយជីវិត ។ ព្រះអង្គនឹងលែងបានយល់ខ្ញុំម្ចាស់ទៀតហើយ គឺជាកំហុសរបស់ព្រះអង្គទេ ព្រោះព្រះអង្គពុំកាន់ពាក្យសច្ចៈ ។

– ថាម៉េច ! ឱព្រះគុណអើយ សូមព្រះនាងកុំនាំរឿងអតីតមង្គលនេះមកនិយាយទៀត សូមប្អូនអត់ទោសឲ្យបងចំពោះការដែលពុំបានគោរពពាក្យសច្ចៈ បងមានសេចក្តីបន្ទោសខ្លួនបងខ្លាំងណាស់ទៅហើយ ពីថ្ងៃនេះទៅបងស្បថជូននាង ថាបងលែងធ្វើអ្វីឲ្យប្អូនទាស់ចិត្តទៀតហើយ ទោះប្អូនធ្វើអ្វីក៏ដោយ សូម្បីគ្រាន់តែទឹកក្នុងចិត្តក៏បងលែងទឹកទៀត ។

– ការស្បថស្បែរបស់ព្រះអង្គជាការឥតប្រយោជន៍ទេ ត្បិតច្បាប់តម្រូវឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ទៅឆ្ងាយពីព្រះអង្គ សូមទ្រង់កុំឃាត់ខ្ញុំម្ចាស់ . . . . . បើសិនជាត្រឹមតែខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់មួយ ដែលត្រូវអត់ទោសចំពោះព្រះអង្គនោះខ្ញុំម្ចាស់មិនមែនជាអ្នកចិត្តរឹងរូឹងទេ . . . . បើដូច្នេះ ខ្ញុំម្ចាស់ថ្វាយបង្គំលាព្រះអង្គហើយ ឱ ! ប្តីសំឡាញ់ . . . ព្រះអង្គបាត់តាំងព្រះរាជបុត្រ

ទឹងព្រះទេពីផង . . . ហើយទោះជាព្រះអង្គបន់ស្រន់យ៉ាងណា ក៏មិនឃើញវិញដែរ ។

ថាហើយព្រះនាងព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រទាំងពីរព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះកន្សែង ហើយស្រាប់តែបាត់អស់រលីងទៅ ។ ទោះបីព្រះអង្គបរាជ័យ ហើយធ្លាក់ទៅក្នុងដៃបច្ចាមិត្ត ក៏ទ្រង់ពុំសោកសង្រេងយ៉ាងនេះដែរ ។ ទ្រង់ខ្វាខ្វាំព្រះភ័ក្ត្រព្រះអង្គ ទ្រង់យកដីមកដាក់លើព្រះសិរសាហើយ ទឹងធ្វើអំពើផ្សេង ៗ ទៀត ហាក់ដូចជាទ្រង់វិកលចរិត ។

ប៉ុន្តែ ទ្រង់នាំក្បួនទ័ពទាល់តែមកដល់ក្រុងប៉ែកាំងវិញ លុះទ្រង់យាងចូលទៅដល់ព្រះបរមរាជវាំង ទ្រង់ត្រាស់ទឹងលោកមុយអេស៊ុនថា ៖

– ប្រមុខរដ្ឋ ! ខ្ញុំសូមប្រគល់ការៈការៈផ្សេង ៗ ក្នុងនគរលើអ្នក សូមអ្នកមើលការខុសត្រូវជំនួសខ្ញុំចុះ ខ្ញុំទុកពេលពីថ្ងៃនេះទៅទល់នឹងថ្ងៃស្លាប់ ដើម្បីសោកស្តាយប្រពន្ធនឹងកូនខ្ញុំ ដែលគេលែងឲ្យខ្ញុំឃើញមុខគេទៀត ដោយខ្ញុំមិនកាន់ពាក្យសច្ចៈ ។ ខ្ញុំលែងចង់ឃើញមុខអ្នកណាទៀតហើយ លើកតែលោកមួយទេ ហើយលោកមិនត្រូវនិយាយរឿងអ្វី ក្រៅអំពីរឿងប្រពន្ធកូនខ្ញុំមកប្រាប់ខ្ញុំទេ បំណែកខ្ញុំ ៗ គ្មានធ្វើអ្វីក្រៅអំពីកិច្ចព្រួយបារម្ភឡើយ ។

ក្រោយមកព្រះបាទរុស៊ាំនសាជ គង់សំងំក្នុងបន្ទប់ ដូចព្រះបន្ទូលទ្រង់មែន ហើយមានតែលោកមុយអេស៊ុនទេដែលទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យចូលបាន ។ រដ្ឋមន្ត្រីល្អនេះចេះតែចូលទៅសង្កេតមើលព្រះអង្គរាល់ថ្ងៃ ហើយសង្ឃឹមថាសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ នឹងរសាយទៅតាមពេលវេលា

មិនបាន ។ ប៉ុន្តែសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គបែរជារឹងរិតតែខ្លាំងឡើង ៗ ទៅវិញ ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់សង្រែងសង្រៃយ៉ាងនេះ អស់រវាង ដប់ឆ្នាំ ។ ថ្ងៃមួយ នៅពេលដែលព្រះអង្គ នឹងសេចក្តីមរណៈនៅឃ្លាត ពីគ្នាតែពីជ្នាប់ ស្រាប់តែលេចព្រះនាងសេហេរិស្តាទីមក ហើយព្រះនាងមានបន្ទូលនឹងព្រះអង្គថា ៖

-ព្រះមហាក្សត្រ ! ខ្ញុំម្ចាស់មកបញ្ចប់នូវសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ ហើយជួយព្រះអង្គឲ្យបានមានព្រះជន្មឡើងវិញ ។ កិច្ចបញ្ញត្តិរបស់យើង តម្រូវឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ព្រាត់ពីព្រះអង្គដប់ឆ្នាំ ដើម្បីជាទណ្ឌកម្មដល់ការប្រព្រឹត្ត លើស ហើយបើគង់រង់ដប់ឆ្នាំនោះ ព្រះអង្គនៅតែមានព្រះទ័យស្មោះ ស្ម័គ្រនឹងខ្ញុំម្ចាស់ ទើបខ្ញុំម្ចាស់ត្រឡប់មកជួបនឹងព្រះអង្គបាន ។ ហេតុ ដូច្នេះហើយបានជាខ្ញុំម្ចាស់ស្មានថា ពុំបានជួបព្រះភ័ក្ត្រព្រះអង្គទៀតទេ ព្រោះធម្មតាមនុស្សលោកពុំអាចនឹងអត់ធន់យូរឆ្នាំបាន មិនយូរប៉ុន្មានទ្រង់ នឹងភ្លេចខ្ញុំម្ចាស់ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំម្ចាស់ស្មានខុស ព្រោះព្រះអង្គនៅតែស្មោះ ត្រង់នឹងខ្ញុំម្ចាស់ជាដរាប ឥឡូវនេះខ្ញុំម្ចាស់ត្រឡប់មកវិញហើយ ។ ដើម្បី នឹងបំពេញអំណរព្រះអង្គខ្ញុំម្ចាស់នាំទាំងកូនពីរមកថ្វាយព្រះអង្គផង ។

នៅពេលនោះ ព្រះមហាក្សត្រស្រាប់តែទ្រង់ទតឃើញព្រះរាជបុត្រ ទាំងពីរព្រះអង្គនៅជិតព្រះអង្គ ធំហើយល្អចំណាប់... ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រា នឹងព្រះនាង បាល់-គីស សំដែងមនោសញ្ចេតនាស្រទន់ទៅរកព្រះបិតា ដែលទ្រង់ពុំបានទាំងស្គាល់ជាក់ផង ។ ព្រះមហាក្សត្រលុះទ្រង់យល់

ឃើញដូច្នោះហើយ ទ្រង់ព្រះករុណាទ្រង់ដោយរំជួលព្រះហឫទ័យពេក ៗ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក សុខភាពរបស់ព្រះអង្គក៏ចេះតែស្រស់ស្រាយមួយថ្ងៃបន្តិចៗ ។

ក្សត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គ សោយរាជសម្បត្តិប្រកបដោយសុភមង្គលដ៏ប្រសើរ ។ ក្រោយព្រះបាទរុសភ័ន្ធសាជនីព្រះនាងសេហោរ័ស្តានីទ្រង់សុគតទៅ ព្រះអង្គម្ចាស់សេហោរ័ស្តង់ទ្រង់ឡើងគ្រងរាជ្យនៅប្រទេសចិន ឯព្រះនាងបាល់គីសទ្រង់ទៅសោយរាជ្យឯកោះសេហោរ័ស្តង់ ទាល់តែព្រះនាងបានមហាហោរាសាលូម៉ុនជាព្រះស្វាមី ។

ចប់

សុភាសិតកជនីតិ

ពាក្យកាព្យ

អ្នកឧកញ៉ាមហាវិប្ល័យ ពៅ

រៀបរៀង

(ត-ចប់)

សោតសឹងអំណរអរស្រេបស្រុះ ស្រីប្រុសសាទរទាំងផែនដី
ដោយសែនទាំងបែងពេចន៍វង្ស សឹងមានមេត្រីគ្រប់ប្រាណ ។
នេះដូចប្រជាជនជាតិជាក់ បានឃើញព្រះកត្រមហាក្សត្រក្សាន្ត
មានចិត្តត្រេកអរពន់ប្រមាណ ដូចបានឃើញវង់ព្រះច័ន្ទស្មោះ ។
យថាសព្វាភិភូតាធិ អាទិវាទោ ពាក្យសប្បុរស
ពោលថាផែនដីឥតបន្ទោះ ទ្រសត្វទាំងអស់ឲ្យអាស្រ័យ ។
ទោះល្អអាក្រក់មិនរើសមុខ តែងទ្រទ្រង់ទុកនៅសព្វថ្ងៃ
ពប់រកស៊ើគ្នាដោយនិស្ស័យ ឧបមេយ្យប្រៀបនេះដូចក្សត្រា ។
គ្រប់គ្រងអាណាប្រជារាស្ត្រ នៅទាសកម្មករខ្ញុំពជការ
ខាងក្នុងខាងក្រៅពងសីមា មេត្តាពប់ស៊ើដូច្នោះឯង ។
បដុំណ្ណោបតុមាសំ ដូរក្បៀនខ្ញុំប្រាកដស្តែង
វស្សានបួនខែមិនហួតហែង តិណ្ណតាំងតែងតាមកំណត់ ។
នេះដូចព្រះចៅចមផែនដី ប្រណីយោធាមិនឲ្យអត់
ព្រះទានធនធានមានប្រាកដ សន្ទតតាមរូបគុណវិជ្ជា ។

ទាំងគ្រឿងបរិភោគផងទាំងឡាយ   ថែកចាយសាយសព្វពលយោធា
សឹងមានបរិអរគ្រប់គ្នា   ដោយបុណ្យសម្ភារព្រះបារមី ។

បព្ចុគន្ធបដិតេបៈ   ខត្តិយៈ ប្រសើរសុខសិរី

គួរទ្រង់ប្រព្រឹត្តគតិគប្បី   សេចក្តីទសពិធដប់ប្រការ ។
មួយគឺបរិច្ចាគព្រះរាជទ្រព្យ   គួរគាប់ជាទានតាមប្រាថ្នា
មួយទ្រង់និច្ចសីលសមាចារ   ជ្រះថ្លាបរិសុទ្ធជាប្រក្រតី ។
មួយដប់លៀងខ្ញុំរាជការ   មេត្តាសន្តោសប្រោសប្រណី
មួយមានសន្តានល្អគប្បី   ព្រះទ័យស្លូតត្រង់ទ្រង់សុចរិត ។
មួយមានព្រះទ័យទ្រង់លំទោន   អត់ធុនសន្តោសដោយក្រមក្រិត្យ
មួយមានព្រះទ័យតាំងជាប់សុទ្ធ   ថេរបិតដោយនូវក្តីមេត្តា ។
មួយទ្រង់នូវសីលឧបោសថ   លំឧតរិតប្រុងរក្សា
មួយមានព្រះទ័យទ្រង់ករុណា   មិនហិង្សាបៀតបៀនសត្វទាំងឡាយ ។
មួយទ្រង់ខន្តីក្តីអំណត់   សង្កត់ក្តីក្រោធឱ្យរសាយ
មួយមានរាជកិច្ចទ្រង់ខ្វល់ខ្វាយ   តាមតំរាយបុរាណក្សត្រា ។
ទសពិធដប់នេះជាក្រិត្យក្រម   ក្សត្រឧត្តមគួរខំថែរក្សា
ប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិគ្រប់ប្រការ   ហោះមហាកិត្តិយសខ្ពស់ថែមមាន ។
ហើយទ្រង់ប្រកបដោយឧស្សាហ៍   មនសិការធម្មសាត្រជាប្រធាន
ព្រមទាំងរាជនីតិគិតរិះផ្សាន   មិនបំពានឱ្យឃ្លាតពីព្រះទ័យ ។
ប្រកបព្រមហេតុបួនប្រការ   មួយទ្រង់ពិចារណាដោយប្រពៃ

សេចក្ដីគាប់ខុសផ្ទុះវៀងវៃ　ជ្រាបន័យទំនងដំណើរក្សត្រ ។
ជាធ្វើអំពើប្រយោជន៍ផល　ប្ដូរធ្វើកន្លល់ឲ្យវិនាស
ប្រយោជន៍ហោចហើនមិនទុកាស　ប្រាសជៀសប្រយោជន៍ពាក់ព្រះអង្គ ។
មួយទ្រង់ឧបត្ថម្ភព្រមមនុស្ស　ដែលលុះសីលសត្យសុចរិតត្រង់
ធ្វើវត្តប្រតិបត្តិចិត្តផិតផ្ចង់　គួរទ្រង់ស្រោចស្រង់ដោយត្រូវការ ។
មួយទ្រង់ប្រមូលព្រះរាជទ្រព្យ　រំពាប់គាប់គួរទុករក្សា
តាមដោយយុត្តិធម៌ថ្លៃថ្លា　សម្មាសុចរិតពិតប្រពៃ ។
មួយទ្រង់រក្សាព្រះនគរ　មិនឲ្យរើករមានមោះមៃ
ក្សេមក្សាន្តសាន្តសុខឥតទុក្ខភ័យ　ដោយន័យយុត្តិធម៌ទសពិធ ។
មួយបិតកុងកិច្ចរាជវេណី　វិធីគួរទ្រង់តាមរាជនីតិ
សំដែងជាស្ដេចគួររិះគិត　ប្រព្រឹត្តឲ្យព្រមសុវត្ថិ ។
គឺពេលព្រលប់យប់សន្ធ្យា　រាជាក្រសាលត្បូងជន្ទ្រ
ហួសយាមបឋមគួរចក្រី　ស្ដាប់អាថ៌សេចក្ដីរឿងបុរាណ ។
ហើយព្រះសណ្ដាប់ច្បាប់វេណី　វិធីយុត្តិគ្រប់ស្ថាន
ដើម្បីជ្រាបកិច្ចធម៌កល្យាណ　លំអានក្ដីល្អលោកពណ៌នា ។
លុះដល់បច្ឆិមយាមចូលបន្ទំ　មនោរម្យក្សាន្តព្រះទយា
ផ្ទំស្កល់លុះដល់ពេលវេលា　រាជាតើនចាកបន្ទំទី ។
បែរអង្គទោះត្រង់បូព៌ទិសា　ទ្រង់ស្រប់កន្ទ្រាដោយវារី
ស្រេចទ្រង់គ្រឿងគ្រប់រឿងរូជី　បរលីចេញទតខំរាជការ ។
គឺពួកអមាត្យរាជបណ្ឌិត　ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធហោរាចារ្យ

ព្រមព្រះរាជវង្សនុវង្សា មន្ត្រីសេនាគ្រប់ក្រសួង ៗ
ទើបស្តេចសីហនាទយាងយាត្រា កាន់សាលអាយ៉ាសាលាហ្លួង
សំរាប់វិនិច្ឆ័យក្តីទាំងពួង ផ្ចង់ផ្ចួងហឫទ័យទ្រង់សណ្តាប់ ៗ
អស់ទាំងតុលាការប្រឹក្សាក្តី យុត្តិគប្បីខុសច្បាប់
ឬមួយវៀចវេរវេរក្រឡាប់ ទ្រង់ប្រាប់ហាមប្រាមតាមអាជ្ញា ៗ
ហើយតាំងព្រះទ័យដោយសុចរិត ប្រព្រឹត្តយុត្តិសមាចារ
យកព្រះធម្មសាស្ត្រជានេត្រា ទតអាថ៌សេចក្តីយល់ពាក់ជ្រៅ ៗ
យកសតិសម្បជញ្ញៈ ជាហត្ថៈខាងស្តាំចាំជាប់នៅ
ទ្រង់ព្រះខ័នកែវក្លីសស្នៅ ពោលហៅវិចារណបញ្ញា ៗ
នឹងទ្រង់វិនិច្ឆ័យសេចក្តីពស្តា ឲ្យចៀសវៀសចាកគរហា
ដំរិះត្រិះរិះពិចារណា ចរិយាយុត្តិធម៌ប្រពៃ ៗ

កាលិនោសុបិយាសុរា សេរគាអមាត្យណាមួយនៃ
មានវង្សត្រកូលឥតមោះមៃ វៀងវៃក្លៀវក្លាការទាំងឡាយ ៗ
ហើយបានត្រេកត្រាប់ស្តាប់ត្រងរង កន្លងដំណើរគ្រប់បរិយាយ
ស្ទាញស្ទាត់បាឋបទអភិប្រាយ ខ្វល់ខ្វាយអាចចាំទូរពជទឹត ៗ
ជាទីសំឡាញ់នៃជនជាតិ មារយាទជាមនុស្សតែងរិះគិត
គួរទ្រង់យកប្រើគាល់ជាប់ជិត ជំនិតជិតអង្គព្រះភក្រ ៗ

សុត្តវាសីលវាសុចោ បាហៅ បាឋនេះលោកស្រដី
សំដែងថ្លែងថាជាមន្ត្រី មានអង្គប្រាំបីជាប្រធាន ៗ

មួយគឺបានស្តាប់ត្រាប់មកច្រើន ចំរើនជំរះបេះរះធ្យាន
មួយគឺប្រកបដោយសីលទាន មួយគឺសោតមានចិត្តក្លៀវក្លា ។
មួយមានព្យាយាមច្រើនអនេក អតិរេកប្រកបដោយឧស្សាហ៍
មួយគឺគិតចំធ្វើរាជការ ប្រាជ្ញាឲ្យរួចហើយឲ្យឆាប់ ។
មួយមានកំឡាំងខ្លាំងប្រាកដ មួយអត់មិនលោភខុសក្រៅច្បាប់
មួយមានរូបទ្រង់អង្គចំណាប់ ជនជាតិចង់តាប់ចិត្តស្នេហា ។
បុរសប្រកបអង្គប្រាំបី ប្រាកដសេចក្តីដូចេះណា
ទើបនឹងសមគួរជាមាត្យា សញ្ញាសន្មតជាមន្ត្រី ។

អពុទ្ធំ ពោធយិ អត្ថំ វាបំ បទនេះតែសេចក្តី ។
សំដែងថាអម្ចាស់ផែនដី គប្បីឲ្យជ្រាបប្រជារាស្ត្រ
ណាមួយមិនដឹងប្រយោជន៍ផល កិច្ចកលការងារជាឧកាស
ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅឥតរង្កៀស ឲ្យឈ្លាសឆ្លាតដឹងគ្រប់ប្រការ ។
ហើយកាត់សន្ទិះរាស្ត្រសង្ស័យ ឧបមេយ្យពន្យល់ឲ្យក្តីថ្លា
ទ្រង់តែងសំដែងគុណក្សត្រា ដល់រាជបរិវារនឹងព្រះអង្គ ។

បាបំ ខត្តិយំ និវារយ្យ ព្យញ្ជនៈបាឋនេះលោកថ្លែងត្រង់
ថាខ្ញុំរាជការគួរផ្ចិតផ្ចង់ តាំងចិត្តតម្រង់តម្រែកគិត ។
ដោយហេតុប្រាំមួយក្នុងសន្តាន ស្មានទីមួយគួរពិនិត្យ
គប្បីទូលទាស់ព្រះបពិត្រ កាលទ្រង់ប្រព្រឹត្តមិនគប្បី ។
មួយឲ្យប្រកបក្តីចំរើន ប្រយោជន៍ដ៏ច្រើនក្នុងផែនដី

មួយជួយបិទបាំងការអប្រិយ   ដែលព្រះចក្រីធ្វើមិនល្អ ។
មួយគឺសំដែងគុណអម្ចាស់   ឲ្យច្បាស់ប្រាកដដោយស្មោះសរ
មួយកាលអម្ចាស់មានក្រីក្រ   កំដរទ្រាំទ្រមិនចោលម្ចាស់ ។
មួយកាលអម្ចាស់លើសិរសា   មានការខិតខាតកម្រណាស់
អាចជួយសង្គ្រោះចំពោះច្បាស់   ក្រឡាស់គិតកែតាមកំឡាំង ។
លក្ខណៈប្រាំមួយនេះជាខាត   អមាត្យគួរមានជាទីតាំង
ពល់ខ្លួនគួនគួរជាពាសំ   សញ្ញាមានសព្វគ្រប់រូបា ។
កោធំសោកំភយំលោភំ   វាក្យំ បទនេះសំដែងថា
ជាស្តេចគប្បីតាំងប្តេជ្ញា   កន្លងហេតុការណ៍ប្រាំមួយពិត ។
មួយគឺកាលទ្រង់ព្រះពិរោធ   ក្រេវក្រោធសោតសឹងមិនពិនិត្យ
មួយគឺសោយសោកអម៉ោកគិត   មួយគឺភ័យភិតទឹកខ្លាចក្រែង ។
មួយគឺលោភក្រៅគន្លង   កន្លងទំនងព្រះសំដែង
ប្រការមួយទៀតលោកថាថ្លែង   គឺអែងវិនាសត្រកូលស្មោះ ។
មួយគឺទ្រង់ខ្លាចវិនាសទ្រព្យ   រិះពប់ខ្លាចខ្លួនគួនខ្លាចអស់
មិនប្រុងទ្រង់ប្រើដោយសប្បុរស   តាមរបស់ដែលគួរជាពុជការ ។
ហេតុប្រាំមួយនេះគួរមហាក្សត្រ   លះកាត់ណាតចេញកុំកង្វា
ទើបធ្វើជាស្តេចអគ្គឥស្សរ   កន្ទឹមមហាស្តេចឆ័ត្រប្រាកដបាន ។
ពលំសមេធសាធេយ្យៈ   ភារៈកំណត់បទបុរាណ
សំដែងចែងទុកជាលំអាន   ដើម្បីក្សត្រក្សាន្តបមដែនដី ។

ទឹងទ្រង់ទរមានប្រដៅមនុស្ស ឲ្យលុះអំណាចខ្លាចបារមី
នោះឲ្យប្រកបដោយសេចក្តី គប្បីដោយន័យដូច្នេះណា ។
បើមនុស្សមានរិទ្ធិខ្លាំងពូកែ មានតែខ្ញុនាទមើលកល់ការ
ដោយឲ្យព្រមព្រៀងទើបរកា មិនក្លាទឹងខ្លាចអំណាចបាន ។
ខ្ញុំនាមមនុស្សខ្លាចនោះឲ្យបែក ចំណែកបក្សពួកជាប្រមាណ
ទើបមិនរដច់ចុចថប់ខាន ទឹងក្រៀវក្លាហានមិនក្លឹកភ័យ ។

ខ្ញុំនាមមនុស្សលោកដោយឲ្យទ្រព្យ របស់គួរគាប់ផងទីទៃ
ទើបទឹងមានចិត្តស្និទ្ធប្រពៃ ឥតមានមោះមៃក្តីប្រូស្សា ។
បើមនុស្សទិដ្ឋិប្រដៅក្រ ខ្ញុំនាទខានល្អមិនប្រាថ្នា
ប្រដៅឲ្យជាក់ព្រះអាជ្ញា ទើបរកាពពង់ខ្លាចបារមី ។

កោសោភាជាគ្រួមួល វាក្យ តាំងតែងតាមបាលី

ប្រៀបប្រាយអធិប្បាយជាសេចក្តី ដើម្បីប្រាបដល់អង្គក្សត្រា ។
ឯអង្គឥស្សរពេរពេរត្ន សន្ទតប្រៀបដូចដើមរុក្ខា
ពជវង្សានុវង្សមិត្តមាត្យា ឧបមាដូចមែកឈើទាំងឡាយ ។

នាយឃ្លាំងលោកទុកដូចឫសឈើ ហេតុធ្វើគំនិតគិតខ្វល់ខ្វាយ
រក្សាពជទ្រព្យមិនខ្ចាត់ខ្ចាយ មិនឲ្យអន្តរាយវិនាសបង់ ។
ក្សត្រាបើប្រាសវិនាសទ្រព្យ សម្បត្តិគួរគាប់ពីព្រះអង្គ
ដូចកលវិបាកបក្សីហង្ស ប្រាសបង់តាកស្លាបដូច្នោះឯង ។
ដូច្នេះគួរព្រះមហាក្សត្រ ប្រតិបត្តិព្យាយាមខំខ្នះខ្នែង

រកទ្រព្យដោយធម៌ប្រាកដស្ដែង　　តាក់តែងតាំងទុកការអន្តរាយ ។

និប្ផាវិលុភតិក្ខាតិ　　អាទិវាទោ ពាក្យបរិយាយ

សំដែងថាស្ដេចផងទាំងឡាយ　　គួរទ្រង់ខ្វល់ខ្វាយរិះរក្សា ។

ព្រះរាជអាណាខែត្រដែននគរ　　ឲ្យសុខសាទរគ្រប់ប្រការ

រូបចាកសត្រូវចិត្តក្លៀវក្លា　　មិនហ៊ានប្រាថ្នាមករុករាន ។

ហើយរូបចាកមនុស្សប្រើប្រការ　　កំណាត់ច្នេះថាជាប្រធាន

មួយរូបចាកមនុស្សស្និទ្ធស្នាលហ៊ាន　　ឥតមានរអែងក្រែងមិនគួរ ។

មិនឲ្យរូបចាកមនុស្សមានទ្រព្យ　　មួនមាំលើសលុបគួតអាងតួ

មួយរូបពីមហាចោរជួរ　　មៀមួរមែនមានតែទុច្ចរិត ។

មួយទៀតគប្បីទ្រង់រក្សា　　ទាំងខាព្រះឃ្លាំងឲ្យថេរថិត

សម្បត្តិសម្បូណ៌ដ៏វិចិត្រ　　ឲ្យស្និទ្ធប្រពៃគ្រប់ប្រការ ។

ទើបបានប្រាកដប្រកបឈ្មោះ　　បំពោះពេញពិតជារក្សា

ព្រះរាជអាណាខែត្រដែនសីមា　　ឲ្យវិត្ថារថេរថិតឥតមោះមៃ ។

ឥទំសុត្តអនិយាតោ　　វាទោ បាឋបទកំណត់ន័យ

គម្ពីរាជនីតិពិតប្រពៃ　　បណ្ឌិតគិតតែតែងទុកមក ។

ថាបើជាក្សត្រអង្គឯណា　　មនសិការត្រេកត្រាប់ស្ដាប់កាន់យក

ទុកក្នុងព្រះទ័យរៃរិះរក　　លៃលករៀបរាប់ឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួន ។

នឹងជ្រាបហេតុកលដែលកំសត់　　សត្រូវឲ្យបាត់ខ្ចាត់មែនមួន

ខូបខ្វាបមិនអាចមកគុំគួន　　ថែជូនរាបទាបទាំងភាព ។

លុះដល់អវសានកាលបំផុត ទីវង្គតលេតព្រះជន្មា
ទឹងបានសោយសុខក្នុងសួគ៌ា វេឡ្យនាបំពេនបុណ្យបារមី ៗ
ព្រោះព្រះពជាទ្រង់ប្រព្រឹត្ត ទសពិធរាជធម៌ល្អគប្បី
សុខទាំងបរលោកទាំងលោកិយ ប្រាកដសេចក្តីដូច្នេះឯង ៗ

កាសិតរាជនីតិ៍នេះអ្នកឧកញ៉ា មហាវិនិច្ឆ័យ គៀ តាត់វែង
តាមក្បួនព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធបណ្ឌិតតែង សំដែងជាច្បាប់ប្រាប់កិប្រាយ ។
មួយឈ្មោះអនន្តញាណព្រាហ្មណ៍ មួយនាមសុកៈព្រាហ្មណ៍ចាំបរិយាយ
ជាចមកជគ្រូតែងខ្វល់ខ្វាយ អធិប្បាយរឿងនេះកាលសាសនា ៗ
កន្លងទៅហើយហួសប្រាកដ កំណត់បានប្រាំរយព្រះវស្សា
ថ្វាយអង្គចមពង្សព្រះក្សត្រា អភយគាមណីក្សត្រឧត្តម ៗ
តែក្បួនបុរាណជាពាក្យពាយ និយាយសារសព្វប្រាប់ក្រិត្យក្រម
ទើបខ្ញុំរិះគិតលិខិតផ្សំ ឲ្យបំជាប់ដូនជាកាព្យ ៗ
ប្រយោជន៍ដើម្បីជាសណ្តាប់ ជនជាតិត្រង់ត្រាប់ច្បាប់ពណ៌នា
ជាក្បួនគួនគួរចាំគ្រប់ឃ្លា វណ្ណនាកាសិតចប់ម៉្លេះហោង ៗ

ចប់

ពេជ្រព្រះរាជា

លោក ស៊ិន-ហាំង ប្រែរៀបរៀង

លោក យូរ-អ៊ិន ពិនិត្យកែសម្រួល

(តមក)

មាណពមានសេចក្ដីត្រេកអរពន់ពេក កើតបីតិចំពោះបុណ្យដែលកើតឡើងពីការជួយសត្វមានជីវិតជាចំនួនច្រើន ដែលកំពុងមានទឹកភ្នែកហូរ, ទើបថ្វាយបង្គំព្រះរាជា ហើយក្រោកទៅចាប់ដៃអមាត្យបាលិតនាំដើរទៅឯកន្លែងមេគោស ស្រាយចំណងដែលចងរឹតទាំងខាងមុខនិងខាងក្រោយបណ្ដោយឲ្យដើរទៅតាមសេរី, កូនគោរត់តាមមេរបស់វា ស្រែកពេញហ៊ូៗ បណ្ដើរៗទៅ សភាពដូច្នេះ បណ្ដាលឲ្យមាណពនិងអមាត្យបាលិតមិនអាចអត់ទ្រាំនូវការភ្ញាក់ផ្អើលញាប់ញ័រក្នុងចិត្តបានឡើយ ។

បុគ្គលអ្នកមានធម៌នៅក្នុងខ្លួន រមែងជួបប្រទះនូវសេចក្ដីសុខសេចក្ដីចំរើន ជាទីសរសើររបស់មនុស្សទាំងឡាយ ដូចមាណពកម្លោះនេះជាដើម ។ មាណពបានយកជីវិតរបស់ខ្លួនទៅរងគ្រោះជួសជីវិតសត្វជាចំនួនច្រើន ដោយការធានារក្សាព្រះរោគព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រដោយឱសថ ១ មុខ, មាណពស្គាល់គុណានុភាពរបស់ថ្នាំ ១ មុខនេះ អំពីពួកអ្នកដើរព្រៃដែលណែនាំឲ្យមានទុកសម្រាប់ការពារខ្លួន, ឱសថនោះគឺជាប្រទាល ១ បែបកើតមានក្នុងព្រៃ តិចមានអ្នកណានឹងស្គាល់, ប្រទាល ១ មុខនេះឯងជាថ្នាំកែរោគបានច្រើនបែប; អ្នកដែលនៅក្នុងព្រៃច្រើនប្រើ

ប្រទាលនេះសម្រាប់តែរោគគ្រប់យ៉ាង ។ កាលបើមាណពនាំប្រទាល ១ មុខនេះមកហើយ ក៏យកមកស្លោរជាមួយនឹងកេសរផ្កាឈើ រួចបញ្ជូនទៅថ្វាយព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី, តាំងអំពីថ្ងៃនោះមក ថ្នាំរបស់មាណពក៏ឲ្យផល គឺព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីសោយឱសថនេះទៅបានកំចាត់រោគដែលប្រឈួននោះ, តាំងអំពីថ្ងៃដំបូងដែលបានសោយថ្នាំនេះ ដូចបានសោយអាហារទិព្វដ៏វិសេស ធ្វើឲ្យមានព្រះកាយពលចង់សោយព្រះក្រយា·ស្ងោយ, ត្រឹមតែ ៦ រាត្រីកន្លងផុតទៅ ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីក៏មានព្រះអាការប្រក្រតីដូចដើមវិញ ។

ពួកអ្នកស្រុកដែលកើតរោគរប័ក្យ បានទទួលថ្នាំរបស់មាណព ១ មុខនេះគ្រប់គ្នា, ថ្នាំពិសេសអស្ចារ្យនេះ ដែលអ្នកស្រុកមានទុក្ខវេទនាបានបរិភោគទៅហើយ អាចធ្វើឲ្យវិនាសបាត់រោគក្នុងវេលាដ៏រហ័ស, មិនយូរប៉ុន្មាន អ្នកស្រុកស្ទើរតែភ្លេចនូវរោគដ៏អាក្រក់ដែលគួរស្រៀវខ្លាចនោះ, ការវិប្បយោគពេលពលដែលធ្លាប់មានក្នុងស្រុកទូទៅ ក៏បានប្រាសចេញអស់ មានតែសម្មេងអ៊ូអែដែលធ្លាប់មានមកក្នុងនគរវេសាលីដូចពីដើមឡើងវិញ ។

អ្នកស្រុកនាំគ្នាសរសើរកិត្តិគុណរបស់មាណព ស្ទើរតែពុំដាច់ពីមាត់ ហើយទុកមាណពនោះដូចជាទេវតា ១ អង្គ ។ ការសរសើរបែបនេះមិនមែនតែពួកអ្នកស្រុកប៉ុណ្ណោះទេ ព្រះរាជានិងព្រះរាជធីតាក៏ទ្រង់សរ·សើរដូច្នោះដែរ, សេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះរាជាដ៏ធ្ងន់ក្នុងគ្រានេះ ក៏ផុតរលត់អស់ពីព្រះទ័យ ។

ទឹងថ្ងែងពីមាណពនឹងអមាត្យបាលិតវិញ, ព្រះកដាបានចាត់ចែងឲ្យជនទាំង ២ នាក់នេះនៅស្នាក់ក្នុងបរិវេណព្រះបរមរាជវាំង ឲ្យមានទាហានចាំយាមល្បាតយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ដើម្បីការពារមិនឲ្យលបរត់ចេញបាន, តែលុះដល់មាណពរក្សាព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីនឹងរោគរប័ក្សាដែលកើតមានដល់អ្នកស្រុកឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ព្រះកដាទើបបន្ធូរនូវការតឹងតែងឲ្យមាណពនឹងអមាត្យមានសេរីភាពឡើងវិញ ។

ក្នុងវេលាល្ងាចនៃថ្ងៃទី ៦ មាណពនឹងអមាត្យអង្គុយសន្ទនាគ្នានៅក្រោមម្លប់ចាមចុរី ជិតទីស្នាក់របស់ខ្លួន ។ មាណពអង្គុយស្តាប់ផង ត្រេកអរចំពោះសេចក្តីសម្រេចនូវវត្ថុបំណងដ៏ធំរបស់ខ្លួនផង ទើបពោលតបនូវសេចក្តីមួយវគ្គចំពោះអមាត្យថា ៖

“ ចាត់ជាវាសនាល្អរបស់ខ្ញុំ ដែលខ្ញុំបានមកជួបនឹងលោកជាអមាត្យធំ របស់ព្រះបាទធម្មបតី ជាព្រះកដានៃនគរពារាណសី ដោយមិនបាននឹកយល់សប្តិជាមុនសោះ ” ។

អមាត្យបាលិតបានស្តាប់មាណពពោលលើកតំកើងដូច្នោះ ក៏ពោលតែដោះសាថា ៖

“ កុំថាដូច្នោះឡើយ មាណព ! ការណ៍នេះចាត់ជាវាសនាល្អរបស់ខ្ញុំដូចគ្នានឹងលោកដែរ ខ្ញុំបានបេះដឹងឡើងដោយសារលោក ចាត់ថា លោកជាអ្នកមានគុណដល់ខ្ញុំច្រើនប្រការ ” ។ ពាក្យរបស់អមាត្យបាលិតនេះនិយាយផ្សំទៅតាមសេចក្តីដឹងខ្លួន និងសេចក្តីពេញចិត្តយ៉ាង

ក្រៃលែងចំពោះមាណព អមាត្យទើបកើតមានគំនិតចង់ដឹកអន្ទងមាណព ឲ្យទៅគាល់ព្រះបាទធម្មបតី ក៏ពោលថា:

" មាណព ខ្ញុំជាមនុស្សចាស់ជាងលោកក៏ពិត តែខ្ញុំធាប់ជឿគេងាយ ៗ ចំពោះពាក្យដែលគេនិយាយនូវសេចក្ដីមិនមានខ្លឹមសារ ទាល់តែជីវិតខ្ញុំកន្លងមកដល់វ័យប៉ុណ្ណេះ បើប្រសិនជាខ្ញុំមិនបានជួបនឹងលោកទេ ខ្ញុំក៏មិនអាចដឹងបានថា ខ្ញុំនឹងត្រូវធ្វើដំណើរជីវិតបែបណា ក្នុងវ័យខាងចុងតទៅទៀយ " ។

សំដីរបស់អមាត្យបាលិត បរិបូណ៌ទៅដោយសេចក្ដីពិតគ្រប់ប្រការ ព្រោះចាប់តាំងពីមកស្នាក់នៅជាមួយនឹងមាណព បានសាកសួរសេចក្ដីផ្សេង ៗ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ហើយមាណពក៏អាចពន្យល់ឲ្យចូលចិត្តបាន ។ មាណពកាលដឹងនូវគោលសេចក្ដីឯណាដែលជ្រាលជ្រៅនឹងពក់ ៗ អំពីភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយ មាណពក៏យកសេចក្ដីនោះមកប្រាប់អមាត្យ ដើម្បីឲ្យអមាត្យបានយល់ច្បាស់លាស់ឡើង, ចំណែកអមាត្យបាលិតមានដឹងរឿងរ៉ាវនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់នោះខ្លះដែរ ដោយចំពោះតែត្រង់ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់រំលត់ខន្ធចូលកាន់បរិនិព្វាន ។

អមាត្យបាលិតកាលសន្ទនាមកល្មមសមគួរហើយ ក៏មានការចង់ដឹងដល់ត្រកូលដំពិតប្រាកដរបស់មាណព ព្រោះបានសង្កេតឃើញថាជាអ្នកមានសេចក្ដីចេះដឹងនឹងមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ទាំងសរីរៈពង់កាយ

ក៏គួរដល់នូវភាពជាអ្នកល្អ មានទម្រង់នៃការសិក្សាមកយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ ទើបសួរនូវរឿងរ៉ាវនេះឡើងថា:

" អើមាណព ! ខ្ញុំនៅស្នាក់រួមជាមួយនឹងលោកនាំឲ្យខ្ញុំមានសេចក្ដីសុខស្រួល ព្រោះលោកមានអធ្យាស្រ័យល្អមករកខ្ញុំ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំចង់ដឹងនូវទីកន្លែងស្រុកទេសដ៏ពិតប្រាកដរបស់លោក ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់បានដឹងថាលោកមានពូជពង្សវង្សត្រកូលយ៉ាងណា នឹងស្រុកកំណើតនៅទីណាឡើយ បើលោកមិនមានបំណងទំនឹងបិទបាំងទេ សូមមេត្តាប្រាប់ខ្ញុំឲ្យបានដឹងផង " ។

កាលអមាត្យបាលិតសួរដល់រឿងរ៉ាវរបស់មាណព។ ក៏ប្រែទឹកមុខឆ្លើយតបតាំងទឹកមុខស្ងួតថា :

" ខ្ញុំមិនរង្កៀសទេ ចំពោះការរៀបរាប់ប្រាប់នូវសេចក្ដីប្រព្រឹត្តទៅនៃខ្លួនខ្ញុំឲ្យលោកបានជ្រាប តែបើលោកជ្រាបហើយក៏មិនមានប្រយោជន៍អ្វីដល់លោក, នៃលោក ! ជីវិតខ្ញុំខុសប្លែកអំពីបងនឹងប្អូនខ្ញុំ ទុកជាមនុស្សអភ័ព្វពន់ពេក, ត្រកូលរបស់ខ្ញុំក៏មិនមែនទាលក្រប៉ុន្មានទេ បិតារបស់ខ្ញុំជាសេដ្ឋីមហាសាលឈ្មោះជោតិកៈ មាតាឈ្មោះចន្ទាវតី, ជប្អូនឡើយបិតារបស់ខ្ញុំជាជាងមាសម្នាក់ ដែលមានស្នាដៃដ៏ជំនាញក្នុងនគរកជគ្រឹះ លុះកាលលោកជរាហើយ ក៏បានបញ្ឈប់មុខរបរនេះចេញតាំងមិនបានប្រកបការលក់ដូរអ្វីដទៃទៀតទេ ព្រោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានមកពីមុន នឹងយកមកបរិភោគប្រើប្រាស់តាយរាយដរាបដល់អស់ជីវិតក៏មិនអស់ផង ។ ចុងឆ្នាំដែលកន្លងមកនេះ ព្រះរាជាមានព្រះរាជបំណង

ឲ្យបិតាខ្ញុំធ្វើម្កុដថ្វាយ ព្រោះទ្រង់ជ្រាបថា បិតាខ្ញុំមានស្នាដៃជាជាងមាស ដ៏ជំនាញ ដោយហេតុនេះបិតាខ្ញុំមិនអាចទទឹងទាស់ព្រះរាជបំណងបាន ឡើយ, កាលបើព្រះរាជាប្រគល់មាសនឹងពេជ្រឲ្យបិតាខ្ញុំ ខ្ញុំក៏មិនបាននឹក ដល់ដើមហេតុ ដែលត្រឡប់នាំឲ្យមានរឿងមានសេចក្ដីទុក្ខធំដល់រូបខ្ញុំទេ; សេចក្ដីទុក្ខធំដែលកើតឡើងក្នុងគ្រានោះ នៅជាប់តាមខ្ញុំដរាបដល់សព្វថ្ងៃ នេះ" និយាយចប់ មាណពក៏ដកដង្ហើមធំ មានទឹកមុខប្រែខុសប្រក្រតី ។

អមាត្យបាលិតស្ដាប់ហើយទើបតបថា:

"ចុះមានហេតុការណ៍យ៉ាងណាកើតឡើងដល់លោក? ខ្ញុំមិនចង់ឮ ទេថាភ័យកើតឡើងដល់បិតាមាតារបស់លោក, ហើយខ្ញុំស្មានថាមិនមែន ដូច្នោះទេដឹង!" ។

"មែនលោក! ខ្ញុំមិនកុហកលោកទេ មនុស្សក្នុងស្រុកខ្ញុំ មិនមាន នរណាចង្អៀតចង្អល់ចិត្តក្នុងរឿងនេះស្មើនឹងខ្ញុំឡើយ, ព្រះរាជានោះ កាល ទ្រង់ប្រគល់ម្កុដមាសឲ្យបិតាខ្ញុំ បិតាខ្ញុំក៏បានធ្វើឡើងដោយផ្ចិតផ្ចង់ក្នុង វេលាត្រឹមតែ ២ ខែប៉ុណ្ណោះក៏ហើយស្រេច ទើបប្រើមនុស្សឲ្យទៅណាត់ ពេលវេលានឹងអមាត្យធំ ឲ្យមកទទួលយកម្កុដទៅថ្វាយព្រះរាជា, អមាត្យ នោះជាមនុស្សស្មោះត្រង់ ជាទីទុកព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជាជាងនាម៉ឺន ទាំងឡាយ, សូម្បីលោកជាមនុស្សស្និទ្ធស្នាលរបស់ព្រះរាជាមកប៉ុណ្ណា ក៏ដោយ ទ្រព្យរបស់លោកក៏មានត្រឹមតែបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ប៉ុណ្ណោះ មិនដល់ទៅមានស្ដុកស្ដម្ភដូចជាសេដ្ឋីឡើយ ។ ការទទួលបំរើព្រះរាជា ក្នុងការគ្រប់គ្រងតំណាងព្រះនេត្រព្រះកាណ៌ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងប្រជា

ពស្ត្រ ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងស្មោះត្រង់ ទើបជាទីរាប់អានរបស់ប្រជាជនទូទៅទាំងនគរ, គេនាំគ្នាសន្មតឈ្មោះសម្រាប់ហៅ "នន្ទិអមាត្យ" ។

លោកនន្ទិ កាលបានជ្រាបថាបិតាខ្ញុំធ្វើម្ហូបស្រេចហើយ ក៏ប្រុងប្រៀបខ្លួនឯងមកទទួល តែដូនជាមិនស្រួលសប្បាយខ្លួនក៏ឲ្យបុត្រប្រុសមកទទួលជំនួស បិតាខ្ញុំបានប្រគល់ម្ហូបឲ្យបុត្រប្រុសរបស់លោកនន្ទិហើយ លុះតមកទៀតចំនួនពីរថ្ងៃ ហេតុអាក្រក់ក៏បានកើតឡើង, លោកនន្ទិមករកបិតាខ្ញុំហើយសួរបិតាខ្ញុំថា បានប្រគល់ទាំងពេជ្រទាំងម្ហូបទៅផងឬទេ? ខណៈនោះបិតាខ្ញុំក៏ពុងឈរទទួលលោកនន្ទិ មិនទាន់នាំលោកនន្ទិចូលមកក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវផងទេ ក៏នឹកធ្ងល់មួយស្របក់ ដោយលោកមិននឹកស្មានថា លោកនន្ទិនឹងមកសួរដូច្នេះឡើយ ស្ទើរតែនឹងក្រោធខឹងចំពោះលោកនន្ទិដែលសំដែងអាការមិនល្អមករកទៅហើយ តែបិតាខ្ញុំប្រញាប់ប្រញាល់នាំលោកនន្ទិចូលមកក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវ ហើយឈប់សម្រាកមួយស្របក់ ទើបបិតាខ្ញុំនាំយកសំបុត្រដែលលោកនន្ទិ ប្រគល់ជាឯកប្ចូនឲ្យបុត្រប្រុសមកទទួលយកម្ហូបពេជ្រទៅ ព្រមទាំងសំបុត្ររបស់លោកសរសេរទុកជាសំគាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ម្ហូបនោះប្រដាប់ពេជ្រមានខ្នាតទីងទម្ងន់ប៉ុន្មាន? + ម្ហូបមាសមានទម្ងន់ប៉ុន្មាន? ដែលបុត្ររបស់លោកនន្ទិ បានចុះហត្ថលេខាទុកត្រឹមត្រូវហើយ ។

(មានត)

រឿងសាមកុក

កណ្ឌទី ២៤

ឧកញ៉ាវិបុលរាជសេនា នូ-កន ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

រឿងសាមកុកទុកជាយុទ្ធសាស្ត្រ
អ្នករាជការចាស់បើបានអាន
នឹងបេះឧបាយកលបំណាន
ទាំងមានសន្តានស្នេហាជាតិ ។

គួនអ៊ូក៏សួរហោហ្វថា ហេតុម្តេចបានជាអ្នកមកនៅទីនេះ? ។ ហោហ្វឆ្លើយថា ពីដើមខ្ញុំក៏បានធ្វើជានាហ្មឺននៅក្នុងក្រុង លុះខ្ញុំជរាហើយក៏សូមលាចេញពីរាជការ មកធ្វើស្រែចម្ការរកទទួលទាននៅតំបន់ស្រុកនេះ, កូនខ្ញុំឈ្មោះហោប៉ាន់ជាទាហានអង់សេកចៅហ្វាយស្រុកអៀនយ៉ុង ជាផ្លូវដែលអ្នកនឹងទៅស្រុកគីជីវនេះ ខ្ញុំនឹងផ្ញើសំបុត្រ ១ ឲ្យអ្នកយកទៅឲ្យហោប៉ាន់ផង ។ គួនអ៊ូក៏ទទួលព្រម. លុះពេលព្រឹកហោហ្វរៀបលៀងគួនអ៊ូនិងបងថ្លៃគួនអ៊ូទាំង ២ ឲ្យបរិភោគហើយក៏ប្រគល់សំបុត្រឲ្យគួនអ៊ូ ។ ក៏គំនាប់លាហោហ្វចេញទៅផ្លូវទិសឯជើង ។

ឯខុងស៊ីវជានាយឃុំទាហាន ៥០០ នៅរក្សាគយ តាំងឡេងគួន បានចាត់ឲ្យទាហានដើរល្បាត ៗ បំរើសេះក៏នាំសេចក្តីទៅប្តឹងខុងស៊ីវថា ឥឡូវ

គួនអ៊ីនាំគ្រប់គ្រឿងពីមកជិតនឹងដល់គយហើយ ។ ខុនស៊ីវដឹងដូច្នោះ ក៏នាំទាហានចេញទៅទទួលគួនអ៊ី ៗ ក៏ចុះពីលើសេះគំនាប់នាយគយ ។ ខុនស៊ីវសួរថា អ្នកមកនេះនឹងទៅណា ? គួនអ៊ីប្រាប់ថា ខ្ញុំមកនេះបានលាមហាឧបរាជនឹងទៅរកគ្រឿងពីឯស្រុកគីជីវ ។ ខុនស៊ីវតបថា អូនសៀវចៅហ្វាយស្រុកគីជីវនោះ ជាសត្រូវនឹងមហាឧបរាជ; ដែលអ្នកនឹងទៅស្រុកគីជីវនោះ បើមានសំបុត្រមហាឧបរាជបើកគយឲ្យមកយើង យើងនឹងបើកឲ្យទៅបាន ។ គួនអ៊ីឆ្លើយថា កាលខ្ញុំមកនោះជាការប្រញាប់គ្មានសំបុត្រគយមកទេ ។ ខុនស៊ីវថា បើគ្មានសំបុត្របើកគយទេ សូមលោកបង្អង់នៅទីនេះសិន ចាំខ្ញុំនឹងឲ្យចំរើចូលទៅប្តឹងមហាឧបរាជ បើមានសំបុត្រប្រាប់មកឲ្យបើក សឹមខ្ញុំបើកឲ្យទៅ ។ គួនអ៊ីថា ខ្ញុំមានការប្រញាប់ បើអ្នកឲ្យខ្ញុំឈប់បង្អង់ នោះនឹងមិនយូរការទៅឬ? ខុនស៊ីវថា ច្បាប់សម្រាប់គយដូច្នេះ ខ្ញុំនឹងបើកឲ្យទៅមិនបានទេ ។ គួនអ៊ីថា ដែលអ្នកនិយាយដូច្នេះនឹងឃាត់ខ្ញុំជាប្រាកដឬ? ។ ខុនស៊ីវថា បើអ្នកមានការទៅប្រញាប់ ត្រូវទុកគ្រប់គ្រឿងឲ្យនៅជាបញ្ចាំ ខ្លួនអ្នកនឹងទៅក៏ទៅចុះ ។

គួនអ៊ីខឹងណាស់ ក្រោកជារលើកឡើងទឹងកាប់ខុនស៊ីវ ហើយថា បើមិនឲ្យយើងទៅ យើងនឹងទំលាយទៅឥឡូវនេះ ។ ខុនស៊ីវគេចទាន់ ក៏នាំទាហានរត់ចូលទៅក្នុងគយហើយលើកគ្នាចេញមក សុទ្ធតែពាក់ក្រើសកាន់គ្រឿងអាវុធគ្រប់ដៃ ខុនស៊ីវស្រែកឲ្យគួនអ៊ីថា ខ្លួនខ្លាំងពូកែនឹងអាចហានកាត់ទំលាយគយចេញទៅបាន ក៏ចូរទៅលមើលចុះ ។ គួនអ៊ី ក៏រឹតតែខឹងឲ្យទាហានបររថបង្ហៃថយចៀសទៅម្ខាង ហើយ

គួនអ៊ូក៏បរសេះកាន់ដាវចូលតយុទ្ធនឹងខុនស៊ុវបាន ១ ស្របក់ គួនអ៊ូយកដាវកាប់ខុនស៊ុវធ្លាក់ពីលើសេះស្លាប់ ទាហានទាំងពួងឃើញខុនស៊ុវស្លាប់ដូច្នោះ ក៏ភ័យតក់ស្លុតរត់ខ្ចាត់ខ្ចាយចេញទៅ ។

គួនអ៊ូស្រែកប្រកាសប្រាប់ទាហានទាំងពួងថា អ្នកទាំងអស់គ្នាកុំភ័យគិតបារម្ភខ្លាចអ្វីឡើយ យើងមិនធ្វើអន្តរាយដល់អ្នកទាំងឡាយទេ ដែលយើងសម្លាប់ខុនស៊ុវនោះ ព្រោះខុនស៊ុវឃាត់ខាំងយើង ហើយប្រមាថមើលងាយយើងផង អ្នកទាំងឡាយចូរនាំយកសេចក្តីទាំងនេះទៅប្តឹងមហាឧបរាជ ដោយពិតត្រង់ផងចុះ ។ ទាហានទាំងនោះបានឮ ហើយក៏នាំគ្នាចូលមកគំនាប់គួនអ៊ូ ។

ឯបំរើសេះបានឃើញហេតុដូច្នោះ ក៏ស្ទូតរូតនាំរឿងនោះទៅប្តឹងហាន់ហ៊ុកចៅហ្វាយស្រុកឡុកអៀង ។ ហាន់ហ៊ុកបានដឹងសេចក្តីក៏ប្រឹក្សានឹងទាហានទាំងពួងថា គួនអ៊ូគ្មានសំបុត្របើកគយពីមហាឧបរាជឲ្យមកសោះ លុះខុនស៊ុវឃាត់ឃាំង គួនអ៊ូក៏សម្លាប់ចេញហើយ បើដូច្នេះ អ្នកទាំងអស់គ្នានឹងគិតប្រការម្តេច? បេងថាន់ឆ្លើយថា ដែលគួនអ៊ូមកនេះមិនមានសំបុត្របើកផ្លូវគយ ខ្ញុំយល់ឃើញថា ប្រាកដជារត់មកពីមហាឧបរាជ បើយើងនឹងបើកលែងឲ្យទៅ ទោសក៏នឹងមានដល់យើង ។

ហាន់ហ៊ុកឆ្លើយថា គួនអ៊ូនេះមានថ្វីដៃខ្លាំងពូកែណាស់ ងាន់លៀងប៊ុនធីវដែលជាសេនាឯកអ៊ួនសៀវល្បីល្បាញជាអ្នកខ្លាំងពូកែ គួនអ៊ូក៏សម្លាប់ចេញបាន បើយើងនឹងតប្រាំងចាប់យកខ្លួនគួនត្រានេះ មុខជាទល់កំឡាំងគួនអ៊ូមិនបានទេ បើដូច្នេះត្រូវតែគិតកលឧបាយ ទើបចាប់

ខ្លួនគួនម៊ូបាន ។ ចេងថាន់ឆ្លើយថា លោកគិតនេះត្រូវណាស់ ខ្ញុំនឹងសុំ យកអាសាលើកទាហានចេញទៅច្បាំងនឹងគួនអ៊ូ ហើយធ្វើជាថយរត់ ឲ្យលោកនាំយកទាហានទៅបង្កប់ បើកាលណាឃើញគួនអ៊ូដេញខ្ញុំមក ឲ្យលោកយិតធ្នូបាញ់ឲ្យត្រូវ បើគួនអ៊ូធ្លាក់ពីលើសេះឲ្យលោកស្ទុះទៅចាប់យកខ្លួនបញ្ជូនទៅស្រុកក្រុង សេចក្ដីគាប់ប្រសើរក៏គង់នឹងមានដល់លោក ។ ហាន់ហុកឃើញត្រូវផងក៏កេណ្ឌទាហានត្រៀមបំរុងទុក ។ ទទួលបំរើសេះមកប្រាប់ហាន់ហុកថា ឥឡូវគួនអ៊ូលើកមកដល់ជិតស្រុកឡុកអៀងហើយ ។ ហាន់ហុកក៏ពាក់គ្រឹសកាន់ធ្នូឡើងសេះនាំទាហាន ១ ពាន់លើកចេញទៅដល់ទ្វារស្រុក ទទួលក្រឡេកឃើញគួនអ៊ូ ហាន់ហុកក៏លើកទាហាន ៥០០ អែបបង្កប់ប្របទ្វារ ។ ចេងថាន់ក៏បរសេះនាំទាហាន ៥០០ ចេញទៅធ្វើជាមិនដឹង ហើយសួរគួនអ៊ូថា អ្នកឯងឈ្មោះអ្វី? មកពីណាទៅណា? គួនអ៊ូឆ្លើយថា យើងឈ្មោះគួនអ៊ូជានាហ្មឺនទីហាន់ស៊ីវគេងហោ ដែលមកនេះនឹងសុំផ្លូវស្រុកឡុកអៀង ទៅផ្លូវទិសឯជើង ។ ចេងថាន់ឆ្លើយថា អ្នកជានាហ្មឺនចេញមកពីស្រុកក្រុង បើមានធុរៈនឹងចេញទៅស្រុកឯជើងនោះ គួរតែឲ្យមានសំបុត្រពិនិត្យបើកឲ្យពីមហាឧបរាជទើបទៅបាន ។ គួនអ៊ូថា យើងមកនេះជាការរហ័សប្រញាប់ប្រញាល់ពេកណាស់ មិនបានសុំសំបុត្រចុតហ្មាយអ្វីទេ ។ ចេងថាន់ថា ទីស្រុកឡុកអៀងជាដើមផ្លូវនឹងទៅស្រុកខាងទិសឯជើង មហា-ឧបរាជប្រើហាន់ហុកមកឈរក្សាស្រុកនេះ បើខ្លួនអ្នកជានាហ្មឺនមានការនឹងចេញទៅ ត្រូវតែមានសំបុត្របើកគយ បើគ្មានហើយយើងយល់

ឃើញថា អ្នកមកនេះដោយវេះរត់ជាប្រាកដ ៗ គួនអ៊ូឮដូច្នោះក៏ខឹងណាស់ ថា ខ្ញុំស៊ីនាយគយតាំងឡើងគួនឃាត់ទាំងយើងដូច្នេះ យើងក៏សម្លាប់ចេញហើយ ហេតុម្តេចក៏ខ្លួនបង់មកឃាត់ទាំងយើង? ខ្លួនមិនស្រឡាញ់ជីវិតទេឬ? ចេងថាន់ឮដូច្នោះក៏ខឹងណាស់ បរសេះកាំដាវចូលតយុទ្ធនឹងគួនអ៊ូ ៗ ក៏ឲ្យទាហានញាក់ៗរថចៀសចេញទៅ ហើយក៏បរសេះចូលប្រយុទ្ធគ្នានឹងចេងថាន់បាន ៣ ក្បួន ចេងថាន់ធ្វើជាថយរត់ទៅក្រោយ គួនអ៊ូក៏ដេញបណ្តោយ ដោយកំឡាំងជើងសេះសិកថៅលឿនរហ័សជិតដល់ទ្វារស្រុក គួនអ៊ូយកដាវកាប់ចេងថាន់ត្រូវដាច់ពាក់កណ្តាលខ្លួន ហើយញាក់សេះវេះត្រឡប់មកវិញ ៗ ហាន់ហុកដែលជាពួកបង្កប់ប្របមាត់ទ្វារ ក៏លើកធ្នូឡើងបាញ់តម្រង់ដោយកំឡាំងដៃពេញត្រូវជាប់នឹងស្មាគួនអ៊ូខាងឆ្វេង គួនអ៊ូក៏យំណាស់យកដៃកន្ត្រាក់ដកព្រួញចោលទៅ ឈាមក៏ហូរដោកពេញទាំងខ្លួន ឈឺពេកពិតជាខ្លាំងណាស់ ក្រឡេកមើលទៅឃើញហាន់ហុកនៅលើខ្នងសេះអែបប្របមាត់ទ្វារ គួនអ៊ូក៏មិនបានកោតញញើតឬគិតឈឺក្នុងខ្លួន ក៏បំផាយសេះស្ទុះទៅដល់ទឹមនឹងហាន់ហុក យកដាវកាប់ដាច់ខ្លួនហាន់ហុកធ្លាក់ពីលើសេះស្លាប់ ហើយក៏ដេញកាប់ទាហានហាន់ហុកស្លាប់ពិការជាច្រើន រូបគួនអ៊ូក៏បំផាយសេះត្រឡប់ទៅតាមបងថ្លៃ ហើយមិនហ៊ានបង្អង់ឈប់ក្នុងស្រុកឡុកអៀងព្រោះមិនទុកចិត្ត ទើបយកព្រែមករុំព័ទ្ធមុខរបួសហើយក៏នាំបងថ្លៃទាំង ២ បររថស្រូតចេញទៅតាមផ្លូវតយតីស៊ុយគួន ៗ

ពំរើសេះក៏នាំយកពតិមានដែលគួនអ៊ូសម្លាប់ចៅហ្វាយស្រុក ទាំង

នាយគយគ្រប់អន្លើ ទៅស្ដីបឹងពៀនហ៊ីនាយគយគឺស៊ុយគួនថា ឥឡូវគួនអ៊ូមកជិតដល់ទីនេះហើយ ៗ ពៀនហ៊ីនោះចំណានស្ទាត់ខាងពោលកូនយុប លុះដឹងសេចក្ដីហើយក៏ត្រិះរិះគិតថា ធ្វើម្ដេចយើងនឹងចាប់ខ្លួនគួនអ៊ូបាន" លុះគិតទៅគិតមកក៏នឹកឃើញថា វត្តចិនកុកជីដែលនៅមុខគយនោះជាទីចំណាច់ស្រួលណាស់ យើងនឹងរៀបចំឲ្យទាហានទៅពួនបង្កប់ទុកប្រហែល ១០០ ប្លាយ ហើយបបួលគួនអ៊ូចូលទៅបរិភោគអាហាររួចនឹងពោលតែងស្រាជាសំគាល់ឲ្យទាហានទាំងពួងស្ទុះចូលព្រមគ្នា ចាប់ខ្លួនគួនអ៊ូមុខជានឹងបានដោយស្រួល ៗ លុះពេលព្រឹកពៀនហ៊ីក៏នាំទាហានទៅពួនបង្កប់ទុកក្នុងវត្ត ហើយបង្គាប់ទុកតាមគំនិតដែលគិតនោះរួចពៀនហ៊ីក៏ចេញទៅទទួលគួនអ៊ូ ៗ ឃើញពៀនហ៊ីនាយគយនឹងទាហានទាំងពួង គ្មានអាវុធកាន់នៅដៃចេញទៅទទួលដោយល្អក៏អស់សេចក្ដីសង្ស័យ ទើបចុះពីខ្នងសេះគំនាប់ពៀនហ៊ី ៗ ក៏ជំរាបថា ខ្ញុំបាទជានាយគយនៅទីនេះ បណ្ដាមនុស្សទាំងពួងក៏ឮរន្ទឺល្បីឈ្មោះថាលោកខ្លាំងពូកែណាស់ មានទាំងសេចក្ដីសត្យកតញ្ញូល្អជាទីបំផុត ឥឡូវខ្ញុំបាទឮថា លោកនឹងទៅរកឡៅពីជាបង ខ្ញុំបាទក៏មានអំណរផង ទើបនាំបណ្ដាព្រស្ដូកគយមកចាំទទួលលោក ៗ

គួនអ៊ូបានស្ដាប់ ក៏នាំយករឿងរ៉ាវដែលខុងស៊ុរ, បេងថាន, ហានហុក, ឃាត់ខាំងខ្លួននោះឲ្យពៀនហ៊ីស្ដាប់គ្រប់ប្រការ ៗ ពៀនហ៊ីក៏ក្លែងនិយាយថា ដែលលោកសម្លាប់អ្នកទាំង ៣ នាក់នោះចេញ ក៏គួរដល់ទោសហើយ បើខ្ញុំបាទបានចូលទៅដល់មហាឧបរាជ ខ្ញុំបាទ

នឹងសុំជួយបាយបៀងស្មើ តាមដំណើរជូនតាមសុភាព វេលានេះសូមឲ្យលោកឡើងសេះទៅកាន់ទីឋានរបស់ខ្ញុំចុះ ។ គួនអ៊ូក៏មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ លុះឡើងសេះនាំទាហានបររថតាមពៀនហ៊ុទៅដល់មុខវត្ត ។ ពៀនហ៊ុក៏អញ្ជើញគួនអ៊ូឲ្យចូលទៅក្នុងវត្តទិនកុកជី, ឯវត្តនោះជាដំណែលរបស់ព្រះចៅចេងគេសទ្រង់កសាងទុកពីបុរាណ ធ្លាប់ស្តេចមកនមស្សការព្រះជារឿយ ៗ លោកសង្ឃទាំងពួងឃើញគួនអ៊ូចូលទៅ ក៏វាយគោះគងស្គរទទួលគំនាប់ ឯលោកចិនកៅចេងជាមេវត្តកំណើតនៅស្រុកជាមួយនឹងគួនអ៊ូធ្លាប់ស្គាល់គ្នាមកពីដើម លុះឮដំណឹងថា ពៀនហ៊ុគិតនឹងធ្វើអន្តរាយគួនអ៊ូដូច្នោះ លោកចិនកៅចេងក៏ចេញទៅទទួល ប្រាថ្នានឹងខ្សឹបប្រាប់សេចក្តីឲ្យគួនអ៊ូដឹងខ្លួន ហើយលោកនោះក៏សាកសួរគួនអ៊ូថា អ្នកស្គាល់អាត្មាឬទេ? គួនអ៊ូថា ខ្ញុំចាំមិនបានទេ ។ លោកចិនកៅចេងថា អ្នកចេញមកពីស្រុកកំណើតប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ? គួនអ៊ូថា ខ្ញុំចេញពីស្រុកមកបាន ២០ ឆ្នាំហើយ ។ លោកចិនកៅចេងថា ភូមិអ្នកនឹងភូមិអាត្មាភាពនៅត្រង់មាត់ទន្លេត្រើយម្ខាងម្នាក់ ។

ពៀនហ៊ុឃើញលោកគ្រូចិនកៅចេងនិយាយសាកសួរគួនអ៊ូថាជាពួកម៉ាកស្រុកទេសជាមួយគ្នាដូច្នោះ ពៀនហ៊ុខ្លាចបែកការដែលគិតទុកនោះនឹងខ្ចរខ្ចាយឡើង ក៏ស្រែកគំហកឲ្យលោកគ្រូចិនកៅចេងថា យើងអញ្ជើញគួនអ៊ូនឹងបរិភោគអាហារក្នុងវត្តនេះ ហេតុម្តេចលោកមកនាំនិយាយឲ្យយូរការ ។

(មានត)

រឿងបល្ល័ង្កទិព្យ សាមសិបពីររឿង

រឿងព្រេងតំណាល

លោកសមិត មូត្យជមៈ តែង

លោក រ៉ាយ-ប៊ុក ក្រមការ ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

និទាននៃរូបទេពនិម្មិតទី ២២

រូបទេពនិម្មិតទី ២២ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទភោជៈថា បពិត្រព្រះបាទភោជៈ សូមទ្រង់លះបង់នៃការធ្វើមុទ្ទាភិសេកទៅលើបល្ល័ង្កទិព្យនេះ ព្រោះទ្រង់មិនអាចតាំងព្រះអង្គជាបុព្វការីបុគ្គល ដូចព្រះបាទវិក្រមាទិត្យបានឡើយ ។ សូមទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ តើដោយហេតុអ្វីបានជាព្រះបាទវិក្រមាទិត្យ ទ្រង់ព្រះនាមថាបុព្វការីបុគ្គល ដូចតទៅនេះ៖

ព្រះបាទវិក្រមាទិត្យ កាលទ្រង់ព្រះជន្មាយុ ១៦ ឆ្នាំ ទ្រង់មានមហិទ្ធិរិទ្ធិផ្ចាញ់មហាក្សត្រិយ៍ជាច្រើននៅភូមិភាគសំខាន់ៗ ឲ្យនៅក្រោមបង្គាប់បញ្ជាព្រះអង្គ, ទ្រង់ជាពន្លឺនៃមហាក្សត្រិយ៍ទាំងអស់ ទ្រង់បានត្រងព្រះមកុដពេជ្យមានដាំត្បូងភ្លឺព្រាលរន្ទាល, ទ្រង់មានស្នាមគំនូសជាផ្កាឈូកត្រង់ព្រះបាទាជាព្រះរូបលក្ខណៈ, ទ្រង់សោយរាជសម្បត្តិ ជាស្ដេចចក្រពត្រាធិរាជ ។

ពេលម៉ោងព្រះព្រហ្ម (គឺម៉ោងជាបឋម), ទ្រង់តើនពីក្រឡាព្រះបន្ទំដោយមានភ្លេងស័ព្ទសូរពីរោះអស្ចារ្យ និងសំឡេងផ្អែមល្ហែមសរសើរព្រះអង្គជាអនេកប្បការ ។ ក្រោយដែលទ្រង់សំបូងសម្រួង

ដល់គុណព្រះនាកយណ៍, ទ្រង់ព្រះតម្រិះដល់សមាធិចិត្ត ហៅថា ចរណារវិន្ទ (Caranaravinda) រួចទ្រង់ប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិតាមព្រះរាជករណីយកិច្ចគ្រប់យ៉ាង ហើយថ្វាយបង្គំអាទិទេព, ទ្រង់ស្តេចយាងទៅកាន់ រោងស្នាន ដើម្បីទឹងហាត់អាវុធគ្រប់បែប ៗ តមកទ្រង់ព្រះរាជកុងកណ្ឌ, ស្តេចយាងធ្វើព្រះរាជអំណោយទួរព្រាក់ទាំងពាន់សុវណ៌ (Suvarnas) លំដាប់តមកទៀត ទ្រង់ស្តេចយាងចូលទៅកាន់ទីជំនុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី មាន រដ្ឋមន្ត្រីជាព្រះរាជទីប្រឹក្សា រដ្ឋមន្ត្រីអ្នកប្រតិបត្តិតាមព្រះរាជឧង្ការ នឹងពួកបណ្ឌិតជាច្រើន ៗ នៅទីនោះទ្រង់សម្រេចរឿងក្ដីក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ ទៅតាមច្បាប់ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ (ច្បាប់ទណ្ឌនីតិ) នឹងច្បាប់នយោបាយ (រាជនីតិ) ៗ ដល់ពេលថ្ងៃត្រង់, ក្រោយដែលបានប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិព្រះរាជករណីយកិច្ចតាមច្បាប់វេទរួច, ទ្រង់ព្រះរាជទានឲ្យព្រះរាជអំណោយដល់ពួកជនអាពាធ, ពួកជនទុគ៌ត ៗ ល ៗ គ្រប់យ៉ាង ហើយត្រាស់បង្គាប់ឲ្យស្លៀងគោជនាហារបួនបែប គឺ អាហារដែលទំពា, អាហារដែលជញ្ជក់, អាហារដែលលិទ្ធ, អាហារដែលក្រេបព្រឹក មានឧជារស ៦ យ៉ាង គឺ ស្រួល ល្វីង ប្រៃ ខ្ចាំង ហើរ ជូរចំពោះព្រះរាជវង្សានុវង្ស នឹងរាជមិត្តរបស់ព្រះអង្គ ៗ លំដាប់តមក, ក្រោយដែលទ្រង់សោយព្រះស្រិសទ្ធិក (ម្ហូប) លាយដោយគ្រឿងក្រអូបផ្សេងៗ, មានខ្លាហារ ក្ញាំពូ ៗ ល ៗ រួចទ្រង់ទាត់ព្រះបាទនឹងគ្រឿងក្រអូបមានក្រពេះចូងច័ន្ទន៍ជាដើម ទ្រង់ក្លងមាល័យជាច្រើន, ទ្រង់លាព្រះរាជវង្សានុវង្សនឹងរាជមិត្តរបស់ព្រះអង្គហើយ ផ្ទុំមួយស្របក់នៅលើ

ព្រះមញ្ចុះ (ក្រែ) ៗ ក្រោយមក, ទ្រង់ព្រះសវនានូវពួកបក្សបក្សី
ដែលចេះពោលពាក្យ គឺសេក, សារិកា, ទ្រង់ក្រសាលសប្បាយ
ព្រះរាជហឫទ័យនឹងស្រីស្នំក្រមការ ដែលមានរូបនោមល្អស្រស់ឆើតផង
គេ ៗ ដល់ពេលរសៀល ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវភ្លេងការ, ភ្លេងបុរាណ
ៗ ល ៗ ទ្រង់យាងទៅធ្វើព្រះរាជទស្សនាការនៅកងទ័ព ព្រះរាជទ្រព្យ.
ព្រះសំហារិម: ដោយមានលោកអធិការដែលត្រួតត្រាមុខងារនីមួយ ៗ
អមព្រះអង្គផង ៗ ដល់ពេលល្ងាច ទ្រង់បានប្រតិបត្តិតាមពិធីវេទ ៗ
ក្រោយដែលទ្រង់ធ្វើរាជសន្និបាតនឹងពួកបណ្ឌិត, ប្រព្រឹត្តព្រះរាជ-
ករណីយកិច្ចតាមបទបញ្ញត្តិនៃសាស្ត្រ, ទ្រង់ស្តេចយាងទៅជួបនឹងពួក
បុគ្គលដែលចូលចិត្តខាងល្បែងរបាំ ហើយទ្រង់កំសាន្តទតពួកកាំ, ទ្រង់ព្រះ
សណ្តាប់នូវចម្រៀងនឹងភ្លេងតូរ្យតន្ត្រី, ទ្រង់រួមមេថុនសំវាសនឹងស្រីតាម
គួរការ, រួចទ្រង់ផ្ទុំរហូតដល់បច្ចូសសម័យសុខកាយសប្បាយព្រះរាជ-
ហឫទ័យ ៗ នេះជាព្រះរាជករណីយកិច្ចដែលទ្រង់បានព្រះរាជកំណត់ធ្វើ
រាល់ថ្ងៃ ៗ

មានមួយថ្ងៃ, នៅពេលជិតព្រលប់ ព្រះរាជាទ្រង់រៀបនឹងយាង
ចូលទៅកាន់ក្រឡាព្រះបន្ទំ, ទ្រង់មានព្រះរាជពិភាល់ (ចៃដន្យ)
ក្នុងព្រះរាជហឫទ័យដែលជាសន្ទុស្សន៍នៃសេចក្តីលំបាកក្នុងប្រទេស ៗ
ដល់ពេលអរុណរះ ទ្រង់ក៏មានព្រះបន្ទូលទៅកាន់ពួកបណ្ឌិតអំពីហេតុ
ខាងលើ ៗ ពួកបណ្ឌិតបានក្រាបបង្គំទូលមហារាជថា "បពិត្រព្រះ
សម្មតិទេព, ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយយល់ថាព្រះរាជពិភាល់ ក្នុងព្រះ

រាជហ្ឫទ័យនោះ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្ដីលំបាកក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ របស់ព្រះអង្គដោយពិត" ។ ព្រះមហារាជ លុះទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យពួកបណ្ឌិតទាំងនោះហើយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "គ្មានបុគ្គលណាជៀសវាងនូវមច្ចុរាជបានឡើយ ។ ភរិយា, បុត្រ, ធីតា, ទ្រព្យសម្បត្តិ និងវត្ថុទាំងឡាយ ដែលសង្ខារតាក់តែងឡើង តែងប្រកបដោយ អនិច្ចំ, ទុក្ខំ, អនត្តា មិនបានឋិតថេរយូរកាលទៅ ប្រៀបដូចពពុះទឹក; ដល់ពេលធ្វើមរណកាល គ្មានវត្ថុណាអាចទៅតាមបុគ្គលបានសោះឡើយ មានតែបទបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលគេយកទៅប្រើនៅបរលោក ។ ព្រោះហេតុនេះ ក្រោយដែលទ្រង់បានពិចារណាយល់ឃើញថា: សង្ខារទាំងឡាយមានតម្លៃតិចតួចស្តួចស្តើងណាស់ ទើបសម្រេចក្នុងព្រះរាជហ្ឫទ័យថា: បុគ្គលសប្បុរសត្រូវតែសន្សំនូវកុសល ហើយលះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិទៅឲ្យអ្នកក្រីក្រលំបាក" ។

ព្រះបាទវិក្រមាទិត្យ លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យបើកទ្វារព្រះបន្ទាយនៃប្រាសាទទាំងអស់ក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ហើយទ្រង់ដាក់ឲ្យប្រកាសផ្សាយថា "បើអ្នកណាមានបំណងចង់បានភោគទ្រព្យអ្វី ឲ្យចូលមកទីនេះ យកតាមចិត្តប្រាថ្នាចុះ" ។ ក្នុងពេលនោះ ក្រោយដែលទ្រង់បានព្រះរាជប្រកាសរួចហើយ, ពួកប្រជារាស្ត្រអ្នកក្រីក្រលំបាក ក៏នាំគ្នាចូលទៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ទទួលយកនូវភោគទ្រព្យតាមបំណងរៀងខ្លួន ។

រូបទេពនិម្មិតទី ២២ ទូលបន្ថែមទៀតថា "បពិត្រមហារាជភោជ: !

នេះហើយជាមហាសប្បុរសនៃព្រះបាទវិក្រមាទិត្យ ព្រោះហេតុនេះបានជាព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅលើបល្ល័ង្កទិព្យនេះបាន ។ សម័យបច្ចុប្បន្ននេះគ្មានមហារាជអង្គណាមានព្រះរាជសទ្ធា ដូចព្រះបាទវិក្រមាទិត្យសោះឡើយ ។

គ្រាពេលនេះ, ព្រះបាទភោជៈក៏មិនបានធ្វើមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់យាងថយចេញពីបល្ល័ង្កទិព្យនោះទៅ ។

*

* *

និទាននៃរូបទេពនិម្មិតទី ២៣

មានកាលមួយថ្ងៃ ព្រះបាទភោជៈទ្រង់បានស្តេចចូលទៅជិតបល្ល័ង្កទិព្យនោះ ដើម្បីនឹងធ្វើមុទ្ធាភិសេក ។ រូបទេពនិម្មិត បានឃើញព្រះបាទភោជៈបញ្ចេញព្រះរាជកាយវិការដូច្នោះ ក៏បានទូលថា "បពិត្រព្រះបាទភោជៈ អ្នកណាមួយមានចិត្តអង់អាច, អំណត់, មហាសប្បុរស ដូចព្រះបាទវិក្រមាទិត្យ អ្នកនោះអាចអង្គុយលើបល្ល័ង្កទិព្យនេះបាន ។ ព្រះបាទភោជៈទ្រង់ត្រាស់សួររូបទេពនិម្មិតនោះថា សភាពក្លាហានអង់អាច នឹងព្រះរាជគុណសម្បត្តិនៃព្រះបាទវិក្រមាទិត្យនោះប៉ុនណា ?

រូបទេពនិម្មិតទូលតបថា:

ព្រះមហារាជវិក្រមាទិត្យ ទ្រង់សោយរាជសម្បត្តិក្នុងនគរអវន្តី ។ នៅក្នុងនគរនោះមានពាណិជម្នាក់ឈ្មោះ ធនបតិ មានប្រាក់ ៣០ កោដិ មានបុត្រ ៤ នាក់ ។ (មានត)

កំណាត់ជីវប្រវត្តិការណ៍

ពិធីសម្ពោធសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់

នៅខេត្តសៀមរាប

របស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

នៅថ្ងៃទី ៣០ មីនា ១៩៥៦ ក្នុងវត្តដំណាក់ខេត្តសៀមរាប មានធ្វើពិធីសម្ពោធគ្រឹះស្ថានមួយខ្នងយ៉ាងឧឡារិក ក្រោមអធិបតីភាព នៃលោកទ្រឹញ - ហ៉ញ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការ ។

គ្រឹះស្ថានមួយខ្នងនេះ សង់ពីឥដ្ឋនិងថ្ម ប្រកបដោយជាន់ ២ ខ័ណ្ឌ ជាបន្ទប់រៀន ៤ ថ្នាក់, គ្រឹះស្ថាននេះកើតដោយស្នាព្រះហស្តនៃព្រះតេជព្រះគុណព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យមេគណខេត្តសៀមរាប និងពួកពុទ្ធបរិស័ទជើងវត្តដែលមានសទ្ធាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក្នុងឱកាសពិធីសម្ពោធនេះ គេបានសង្កេតឃើញពុទ្ធបរិស័ទជាច្រើនដែលអញ្ជើញទៅរួបរួម មានឯកឧត្តមឈួន - ម្ជុលពេជ្រ ព្រះរាជប្រតិភូប្រចាំខេត្តសៀមរាប, លោកតាន់ - គិមតិក ចាងហ្វាងសាលាដំបូងខេត្តសៀមរាបនិងលោកដទៃទៀត ដែលយើងសូមអភ័យទោសដោយមិនបានកត់នាមទាំងអស់ក្នុងទីនេះ ។

ក្នុងទីសន្និបាតនោះ ព្រះតេជព្រះគុណព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យ បានថ្លែងសុន្ទរកថា រៀបរាប់អំពីប្រវត្តិនៃវត្តដំណាក់យ៉ាងក្បោះក្បាយ

នាំឲ្យពុទ្ធបរិស័ទដែលនៅស្តាប់ទាំងប៉ុន្មានរំភើបក្នុងចិត្តយ៉ាងក្រៃលែង ។

បន្ទាប់មក លោកទ្រិញ-ញ៉ាញ រដ្ឋលេធិការក្រសួងធម្មការ **បាន** ឡើងលើវេទិការថ្លែងសុន្ទរកថា តបនឹងព្រះតេជព្រះគុណព្រះសុមង្គល-សីលាចារ្យមេគណវិញ ។

មុននឹងសំដែងសុន្ទរកថា លោករដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការបាន មានប្រសាសន៍ ទូលព្រះសង្ឃនិងជំរាបពុទ្ធបរិស័ទអំពីសេចក្តីសោមនស្ស រីករាយយ៉ាងក្រៃលែង នៃសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ ព្រមទាំងព្រះរាជរដ្ឋា-ភិបាល ចំពោះការស្ថាបនានូវសាលានេះ ។

លុះចប់ប្រសាសន៍ដ៏ខ្លីនេះហើយ ទើបថ្លែងសុន្ទរកថាក្នុងនាមនៃ ព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលយកសាលានេះ ជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋតទៅ ។

រីសុន្ទរកថានៃព្រះតេជព្រះគុណព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យ និងលោក រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការ យើងនឹងស្រង់យកមកចុះ ដូចតទៅនេះ៖

សុន្ទរកថា

នៃព្រះតេជព្រះគុណ ព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យមេគណ

សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ សម្តេច !

សូមថ្វាយបង្គំ ព្រះមហាថេរានុត្ថេរៈ !

លោករដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការ !

ឯកឧត្តមព្រះរាជប្រតិភូ !

លោកអ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ !

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព មានសេចក្ដីត្រេកអរនឹងថ្វាថ្លែងពុំបាន ចំពោះសម្ដេច, ព្រះតេជព្រះគុណ ដែលបានឆ្លៀតឱកាសដ៏ប្រសើរនិមន្ត មកជាអធិបតីសិរីសួស្ដីក្នុងពិធីបុណ្យសម្ពោធសាលានេះ ។

សូមសម្ដេច, ព្រះតេជព្រះគុណ, ឯកឧត្ដម, លោកសប្បុរសទាំងឡាយមេត្តាប្រោសប្រទានឱកាស ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពនឹងប្រគេនសេចក្ដី ជូនសេចក្ដីអំពីការកសាងសាលានេះ ដូចតទៅ៖

អស់កាលយូរឆ្នាំមកហើយ តាំងតែអំពីកាលដែលព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិត ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសតែងតាំងខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព ឲ្យទទួលនាទីជាមេគណខេត្តសៀមរាបមក ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព តែងតែមានចិត្តបារម្ភជានិច្ចក្នុងកិច្ចការរបស់ខ្លួន ព្រោះខេត្តនេះខ្សត់ខ្សោយទ្រព្យសម្បត្តិចំណេះវិជ្ជាជាងខេត្តដ៏ទៃៗ ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ ហើយខំពាររកមធ្យោបាយតំកិតំកើងព្រះពុទ្ធសាសនា ដើម្បីតបស្នងគុណព្រះតេជព្រះគុណ ព្រះបរមពោធិសម្ភារបារមី ដែលទ្រង់តែងតែទុកព្រះរាជហឫទ័យចំពោះមកលើរូបខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពថានឹងអាចជួយសម្រាលព្រះរាជកិច្ចដ៏ធ្ងន់នោះបានខ្លះ ។

ដោយអានុភាពនៃព្រះរាជក្រម និងព្រះរាជក្រឹត្យដែលបង្កើតឲ្យមានសាលាបាលីរងនិងសាលាធម្មវិន័យឡើង ភិក្ខុសាមណេរក្នុងខេត្តនេះច្រើនរូបបានទទួលការចេះដឹង ខ្លះបានចូលទៅបន្ដវិជ្ជានាក្រុងភ្នំពេញ ខ្លះនៅសល់ខាន លទ្ធផលនេះគួរសង្ឃឹមទុកចិត្តថា ពុទ្ធសាសនាក្នុងខេត្តនេះមុខជានឹងចំរើនទៅអនាគតពុំខាន ។ តែការសិក្សាមិនមានខប

ខែត្រកាលបើប្រទេសជាតិកាន់តែចំរើនឡើងហើយ ការសិក្សាជាន់ខ្ពស់នៃសិក្ខាកាមកុលបុត្រ ក៏រឹងរឹតតែមានសេចក្ដីត្រូវការជាចាំបាច់កាន់តែច្រើនឡើងណាស់ដែរ ភិក្ខុសាមណេរដែលបានទទួលការសិក្សាឃើញថាសមគួរមកហើយអំពីអតីតសម័យ បែរទៅជាឃើញថានៅទន់ខ្ចីសេចក្ដីទៅវិញ ភិក្ខុសាមណេរខ្លះ ដែលមានវិជ្ជាល្មមនឹងទៅបន្តវិជ្ជាជាន់ខ្ពស់នាក្រុងភ្នំពេញបានក៏មានច្រើនរូប តែញាតិញោមក្រីក្រ មិនមានមធ្យោបាយទំនុកកៃខៃបន្តវិជ្ជាកូនចៅឲ្យរៀនបាន ក៏នៅតែក្រិនក្ដិបក្ដៀបការបេះដូងដូចផ្កាណាទុំផលក្នុងរដូវប្រាំង មិនមានវិជ្ជាជាពន្លឺក្នុងខ្លួនធួនល្មមក្នុងការប្រតិបត្តិព្រះពុទ្ធសាសនាយកផលប្រយោជន៍ខ្លួន ឬប្រយោជន៍ជួយទូន្មានប្រៀនប្រដៅប្រជាជន ឲ្យមានចក្ខុមើលឃើញផ្លូវដើរទៅតាមគន្លងធម៌ដ៏ប្រពៃ បានឡើងឋានៈជាពលរដ្ឋល្អរបស់ប្រទេសជាតិ ប្រជារាស្ត្រល្អរបស់ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ឲ្យបានសមតាមព្រះរាជបំណងប៉ងប្រាថ្នាថានឹងនាំប្រទេសជាតិទៅកាន់សេចក្ដីរុងរឿងដូចសម័យព្រេងនាយ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពយល់ឃើញថា ក្នុងសម័យព្រេងនាយខែត្រសៀមរាបនេះជាទីក្រុងធំមួយ បរិបូណ៌ដោយប្រាង្គប្រាសាទរាជឋានខ្ពង់ខ្ពស់ត្រដឹមស្កឹមស្កៃ មានកំពូលដោយដុងផុតចុងព្រឹក្សា ទៅទល់នភាល័យប្រទេស ជាទីគោចរនៃអ្នកទេសចរបរទេសគ្រប់ជាតិដែលមកពីគ្រប់ជ្រុងពិភពលោក គួរតែមានវិជ្ជាឋានការសិក្សាជាន់ខ្ពស់មួយឲ្យសមកិត្តិយសជាព្រះមហានគរបរមបុរាណ ។ ដោយសេចក្ដីយល់ដូច្នេះហើយ បានជាព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងអតីតកាល បាន

បង្កើតសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ឡើងក្នុងខេត្រសៀមរាបនេះមុនដំបូង កាលពីគ្រិស្តសករាជ ១៩១២ យកព្រះរាជតំណាក់ ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតកាលនោះ នៅមុខនាគចំមុខប្រាសាទអង្គរវត្តជាគ្រឹះស្ថាន ហើយនិមន្តព្រះតេជព្រះគុណ ព្រះពុទ្ធវង្សប្រ៊ី មកធ្វើជាធំហ្មាន ។ តែវិជ្ជាសាលានេះមានអាយុខ្លីពេក បានត្រឹមតែ ៣ ឆ្នាំ គឺពីគ្រិស្តសករាជ ១៩១២ ទៅ ១៩១៤ ក៏រាជរដ្ឋាភិបាលលើកយកទៅតាំងនៅនាក្រុងភ្នំពេញវិញ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ព្រោះទីនេះក្រីក្រមិនមានអាហារភោជនគ្រប់គ្រាន់នឹងចិញ្ចឹមភិក្ខុសាមណេរអ្នករៀនសូត្របាន ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពនេះជាសិស្សមួយរូបរៀនក្នុងសាលានោះដែររៀនបានត្រឹមតែ ៣ ឆ្នាំ ក៏ខកខានបានរៀនតាំងពីកាលនោះរហូតមកនឹកស្តាយជាទីបំផុត នឹងតាមទៅរៀនឯក្រុងភ្នំពេញ ញាតិញោមក៏ក្រមិនមានមធ្យោបាយជួយបាន ។

សេចក្តីខ្លី ៗ ដូចខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពក្រាបបង្គំទូល ថ្វាយព្រះពរមកនេះ ផ្សំនឹងយោបល់ស្របគ្នារបស់លោករដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការច្រើនរូបកាលរាជរដ្ឋាភិបាលមុន ៗ មក នាំឲ្យខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពសម្រេចចិត្តជាចាំបាច់ថា ត្រូវតែកសាងគ្រឹះស្ថានបង្កើតការសិក្សាជាន់ខ្ពស់ក្នុងខេត្រនេះឡើងវិញ ដើម្បីបន្តសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់អំពីកាលនោះឲ្យមានឡើងវិញផង ដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការនៃភិក្ខុសាមណេរជាសិក្ខាកាមបុគ្គលក្នុងខេត្រនេះ ដែលក្រីក្រទៅរៀនទីឆ្ងាយពុំបាន

ឲ្យបានមានវិជ្ជាជាន់ខ្ពស់ឡើង សមនឹងកេរ្តិ៍ឈ្មោះខ្ពង់ខ្ពស់ព្រះមហានគរ សម័យព្រេងនាយនៅក្បែរនេះផង ។

លុះមូលគំនិតហើយ ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពរួបរួមនឹងគណៈកម្មការវត្ត ចាត់ការរៀបចំកសាងគ្រឹះស្ថាននេះឡើង ក្នុងគ្រិស្តសករាជ ១៩៥៣ មកដល់គ្រិស្តសករាជ ១៩៥៦ នេះទើបស្រេច ។ សាលាបាលីនេះទទឹង ១០ ម៉ែត្រ បណ្តោយ ២០ ម៉ែត្រ សង់ដោយឥដ្ឋមានពីរជាន់ ដំបូលឈើ ប្រក់ក្បឿង, សាលាបាលីនេះ អាចធ្វើជាកន្លែងសិក្សាបាន ៤ ថ្នាក់ ។ កន្លែងកណ្តាលទាំងលើក្រោម អាចធ្វើជាការិយាល័យបាន ។ សាលានេះមានលោកសប្បុរសជាច្រើននាក់ មានសទ្ធាជួយជាកំឡាំងទ្រព្យផង កំឡាំងកាយផង បព្វជិតក៏មាន គ្រហស្ថក៏មាន នៅជើងវត្តនេះផង ក្នុងខែត្រសៀមរាបទាំងមូលផង, ខែត្រដទៃទៀតផង រួបរួមគ្នាកសាងឡើង អស់ទឹកប្រាក់ចំនួន ៣៧២.៩៦៤ រៀល ។

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពមានសេចក្តីត្រេកអរក្រៃលែង ព្រោះបានសម្រេចដូចបំណងហើយ ។

វេលានេះ, សម្តេចព្រះតេជព្រះគុណព្រះពោធិវង្ស លោករដ្ឋលេខាធិការ ឯកឧត្តមព្រះរាជប្រតិភូ និមន្តមក អញ្ជើញមកជួបជុំក្នុងថ្ងៃនេះ កំណត់ទុកថាជានក្ខត្តឫក្សមានសិរីសួស្តី ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព សូមលើកគ្រឹះស្ថាននេះ ជូនចំពោះព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលមានសម្តេចព្រះឧបយុវរាជជាប្រមុខ, សូមព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលគ្រឹះស្ថាននេះទុកជា

សម្បត្តិរដ្ឋ ហើយចាត់ការបង្កើតជាពុទ្ធិកវិទ្យាល័យពុទ្ធសាសនាក្នុងខេត្រសៀមរាប ឲ្យត្រាតែបានសម្រេច ដើម្បីអនុគ្រោះដល់កុលបុត្រជាសិក្ខាកាមបានក្រេបរសព្រះធម៌ថ្លៃ កើតចក្ខុមើលឃើញធម៌ ប្រយោជន៍ លុបលាងបំបាត់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហើយសាបព្រោះសម្មាទិដ្ឋិឲ្យមើលឃើញផ្លូវដើរទៅរកសេចក្ដីសុខពិត ជាកំពូលសេចក្ដីប្រាថ្នានៃសត្វលោក ទុកជាព្រះកិត្តិយសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នៃព្រះមហាក្សត្រ និង សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី ព្រមទាំងសម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ តទៅរហូតកល្បាវសាន ។

ពុទ្ធបរិស័ទទាំងបព្វជិតទាំងគ្រហស្ថក្នុងខេត្រសៀមរាបនេះ មានសេចក្ដីត្រេកអរជាទីបំផុត ប្រសិនបើគ្រឹះស្ថាននេះកើតបានជាពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ ដោយព្រះបរមរាជូបត្ថម្ភដូចបំណងហើយ និងបានភិក្ខុសាមណេរជាគ្រូទៅនៅសិក្សារៀនសូត្រក្រោមម្លប់ព្រះបរមពោធិសម្ភារបុណ្យបារមីនៃព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតជាសុខក្សេមក្សាន្តតរៀងទៅ ។

ក្នុងទីបំផុតនេះ, ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មភាព សូមលើកយកផលនៃការកសាងនេះ

— ថ្វាយចំពោះព្រះករុណា និងសម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សូមទ្រង់បានប្រកបដោយសុខសួស្ដីក្នុងសិរីរាជសម្បត្តិតរៀងទៅ ។

— ប្រគេនសម្ដេច និងព្រះតេជព្រះគុណព្រះពោធិវង្ស សូមមានព្រះជន្មាយុយឺនយូរ ព្រមទាំងសេចក្ដីសុខសាន្តអស់កាលជាអង្វែងទៅ ។

— ថ្វាយចំពោះសម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ, សូមសម្ដេចទ្រង់បានប្រកប

ដោយព្រះពរ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ នឹងប្រតិភាណគ្រប់ទិវារាត្រីតរៀងទៅ ។

– សូមជូនលោករដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការ នឹងឯកឧត្ដមព្រះរាជប្រតិភូ ព្រមទាំងអស់លោកអ្នកទាំងឡាយ ឲ្យបានប្រកបដោយសេចក្ដីសុខចំរើនគ្រប់ប្រការតរៀងទៅ ។

*
* *

សុន្ទរកថា

នៃលោករដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការ

សូមថ្វាយបង្គំសម្ដេច !

ព្រះតេជព្រះគុណគ្រប់ព្រះអង្គ !

សូមជំរាបឯកឧត្ដមព្រះរាជប្រតិភូ !

សូមជំរាបលោកអ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ !

ក្នុងនាមនៃព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល, ខ្ញុំព្រះករុណា, ខ្ញុំសូមថ្លែងនូវឧបការគុណ ដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះព្រះតេជព្រះគុណព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យ ដែលមានឧត្ដមគតិដ៏ប្រសើរ បានដឹកនាំពុទ្ធបរិស័ទឲ្យជួយកសាងគ្រឹះស្ថានមួយខ្នង សម្រាប់ជាពុទ្ធិកវិទ្យាល័យចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ទុកជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ, ឧត្ដមគតិនេះអាចទុកជាគំរូមួយ កើតមានឡើងក្នុងវេលាដែលប្រទេសកម្ពុជា កំពុងឋិតនៅក្នុងស្ថានការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុដ៏បង្អៀតក្រៃលែង អាចនឹងរាប់បានថាជាមហាពលីមួយយ៉ាងថ្លៃថ្លារបស់

ព្រះតេជព្រះគុណ និងពុទ្ធបរិស័ទចំពោះមាតុភូមិនិងពុទ្ធសាសនា ។ ពលិកម្មមានសភាពប្រាកដដូចនេះ មិនសូវកើតមានញឹកញយទេ កាលបើកើតមានម្តង ៗ អាចធ្វើទឹកចិត្តព្រះសង្ឃ និងពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយឲ្យរំភើបយ៉ាងក្រៃលែង មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ពលិកម្មជាគំរូនេះ ទុកជាជំនួយមួយសម្រាប់ប្រទេសយើង ព្រោះអាចជួយសម្រាលបានខ្លះ នូវបន្ទុកដ៏ធ្ងន់នៃថវិកាជាតិ ហើយជាមធ្យោបាយមួយដ៏ប្រសើរ សម្រាប់តំកំតំកើងព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យមានរស្មីរុងរឿងក្នុងសាកលលោក ។

ចំពោះការសិក្សាវិជ្ជាផ្នែកពុទ្ធសាសនា ព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលពុំបានព្រងើយកន្តើយសោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ខ្ញុំព្រះករុខ្ញុំកំពុងរៀបចំកិច្ចការសិក្សាវិជ្ជាជាន់ខ្ពស់ខាងពុទ្ធសាសនារួបរួមជាមួយព្រះតេជព្រះគុណ ព្រះពោធិវង្សជាតាងហ្លួងពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត ហើយនឹងពង្រីកការសិក្សានេះ ឲ្យបានធំទូលាយដល់ទៅទីប្រជុំខេត្តនានា ក្នុងព្រះរាជ-អាណាចក្រ ឲ្យបានសមដូចបំណងព្រះតេជព្រះគុណ និងពុទ្ធបរិស័ទក្នុងទីនេះ សូមព្រះតេជព្រះគុណសង្ឃឹមទុកក្នុងព្រះទ័យចុះថា នឹងបានសម្រេចដូចសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអនាគតដ៏ខ្លីនេះ ។

ក្នុងនាមនៃប្រជាជាតិ ដែលមានសម្តេចព្រះឧបយុវរាជទ្រង់ជាប្រមុខ និងក្នុងនាមនៃព្រះសង្ឃ ដែលមានសម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតីនិមន្តមកគង់ជាប្រធាន ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទទទួលគ្រឹះស្ថានមួយខ្នងនេះដោយសោមនស្សរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង ហើយនឹងរៀបចាត់ចែងបង្កើតឲ្យមានការសិក្សាជាន់ខ្ពស់ឡើង ក្នុងខេត្តសៀមរាបនេះ ក្នុងកាលវេលាដ៏សមគួរ

ដើម្បីឲ្យស្របតាមព្រះរាជបំណងសម្ដេចដែលទ្រង់តែងតែមានព្រះហឫទ័យជួន ក្នុងការពង្រីកព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យបានរីកទូលាយត្រឡុងត្រឡាយឡើង សមជាសាសនារបស់ប្រទេសឯករាជ្យផង ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងសេចក្ដីត្រូវការព្រះតេជព្រះគុណ ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទក្នុងទីនេះផង ។

ព្រះតេជព្រះគុណ !

មុននឹងបញ្ចប់, ក្នុងនាមនៃប្រជាជាតិ ដែលមានសម្ដេចព្រះឧប-យុវរាជជាប្រមុខ និងក្នុងនាមនៃព្រះសង្ឃ ដែលមានសម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតីជាប្រធាន ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំ សូមព្រះតេជព្រះគុណ និងពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ មេត្តាទទួលនូវអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅនឹងកក្ដីភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំ ។

សូមអញ្ជើញគុណព្រះរតនត្រ័យជួយអភិបាលថែរក្សា ព្រះតេជព្រះគុណនឹងពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ ឲ្យបានឋិតនៅក្នុងសេចក្ដីសុខចំរើនគ្រប់ប្រការ ចាប់តាំងពីពេលនេះរហូតតទៅ ។

ពិធីបុណ្យទក្ខិណានុប្បទាន

របស់លោក ឯង-ប៉ឹង ធ្វើនៅភូមិតាលស់ ស្រុកមោងឫស្សី ខេត្តបាត់ដំបង

ព្រះអាចារ្យ នូ-កិញ

វត្តសុវណ្ណភូមិ ឃុំតាលស់ ស្រុកមោងឫស្សី រៀបរៀង

នៅថ្ងៃទី ១៦ មេសា ១៩៨៦ ក្នុងអាគារស្ថាននៃឧបាសិកា នូ-ទួន ក្នុងភូមិតាលស់ ឃុំតាលស់ ស្រុកមោងឫស្សី (បាត់ដំបង) មានធ្វើពិធីបុណ្យទក្ខិណានុប្បទានយ៉ាងឧឡារិក ដើម្បីឧទ្ទិសកុសលជូនដល់បុព្វបុរសគឺព្រះតេជព្រះគុណ ហ៊ុល-តាយ, ឧបាសក ឯង និងឧបាសិកា ជូ ដែលអស់ព្រះជន្ម និងជន្មាយុទៅហើយ ក្រោមការចាត់ចែងនៃលោកឯង-ប៉ឹង និងក្រុមគ្រួសាររបស់លោក ។

ដោយការតាក់តែងរបស់លោក ឯង-ប៉ឹង លើផែនពសុធាជុំវិញនៃអាគារស្ថាននោះ មានពន្លឺភ្លើងអគ្គិសនីភ្លឺចែងចាំង ទាំងមានគ្រឿងបក្រសម្រាប់ពង្រីកសំឡេងលាន់ឮគឹកកងរំពង ដែលឮពីចម្ងាយ អាចទាញអារម្មណ៍ឲ្យដឹងថាជាពិធីបុណ្យបានផង, អាចទាញមនុស្សដែលមានចិត្តមច្ឆរិយ ឲ្យអាក់ខានលះបង់ធនធានមិនបានផង ។

ក្នុងឱកាសនោះ យើងសង្កេតឃើញតាំងពីម៉ោង ១៦, ១៨ នាទី មានការអញ្ជើញមកនៃពុទ្ធបរិស័ទទាំងប្រុស-ស្រី ជាញាតិសាលោហិត ច្រើនមីរដេរដាសដែលខានជួបគ្នាយូរខែថ្ងៃហើយ សុទ្ធតែមានមុខស្រស់ស្រាយរីករាយរកគ្នា ។

- ដោយសេចក្ដីសាមគ្គីនៃអស់លោក-អ្នកជាសប្បុរសទាំងឡាយ ពិធីបុណ្យនេះ ក៏បានកើតឡើងដោយសុភមង្គលយ៉ាងក្រៃលែង ។

ព្រះករុណា ព្រះអង្គ !

អស់លោក-អ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ !

យើងខ្ញុំ សូមឱកាសថ្លែងសន្ទាមួយដំខ្វី ដូចតទៅនេះ៖

កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូទ្រង់ធរមាននៅឡើយ ទ្រង់សំដែងថា " សត្វលោកទាំងអស់សុទ្ធតែប្រកបដោយសេចក្ដីព្រាត់ប្រាសចាកមាតាបិតា គ្រូអាចារ្យបុត្រភរិយា និងញាតិសាលោហិតទាំងឡាយជាធម្មតា មិនថាមនុស្ស សត្វ ឬទេវតាទេ ខុសគ្នាតែត្រង់មុនក្រោយ ឆាប់ច្រើនតិចប៉ុណ្ណោះ និងគេចឲ្យផុតពីការព្រាត់ប្រាសនិពសគ្នាពុំបាន " ។ តាមការចេះចាំបន្តបន្ទាប់ខាងផ្លូវពុទ្ធសាសនានៃយើងខ្ញុំថា សត្វលោកខ្លះគ្រាន់តែដឹងថា ការព្រាត់ប្រាសនិពសមានប្រាកដមែន, ប៉ុន្តែពុំអាចដឹងថានឹងមានមកនៅកាលបរិច្ឆេទណាម៉ោងណាឡើយ, ព្រោះជួនកាលអ្នកកើតមុនព្រាត់ប្រាសចាកបិយជនទាំងឡាយ មានមាតាបិតាជាដើមមុនក៏សឹងមាន, ជួនកាលអ្នកកើតក្រោយក៏ត្រឡប់ជាបានទទួលការព្រាត់ប្រាសចាកញាតិទាំងឡាយមុនអ្នកកើតមុនទៅវិញក៏សឹងមាន ។

រីការព្រាត់ប្រាសនិពសចាកមាតាបិតាគ្រូអាចារ្យជាដើម ដែលកំពុងមានសេចក្ដីស្នេហាប្រកាន់ជាប់ស្អិតនោះ ជាហេតុនាំឲ្យសត្វលោកកើតសេចក្ដីសោកសង្រេងសង្រែងខ្សឹកខ្សួលយ៉ាងមហិមា ។

ការព្រាត់ប្រាសរបស់សត្វលោកមានច្រើនជាអនេក, តែបើពោល

ថែងដោយបំប្រួញមាន ២ ប្រការ គឺ ព្រាត់ប្រាសដោយធ្វើកាលកិរិយា ចែកស្ថានទៅកាន់បរលោក ១, ព្រាត់ប្រាសដោយមានជីវិតរស់នៅ តែទៅនៅផ្សេងអាស្រយដ្ឋានដូចជាជនបំពួកខ្លះ មានមាតាបិតាគ្រូអាចារ្យជាដើម នៅស្រុកនេះភូមិនេះ ខ្លួនឯងទៅនៅស្រុកឯណោះភូមិឯណោះជាដើម ១ ។

ការព្រាត់ប្រាសទាំងពីរដូចសំដែងមកខាងលើនេះ បើប៉ះទៅលើរូបជនណា ជននោះមុខជាមិនខានបាននូវសេចក្ដីទុក្ខខ្សឹកខ្សួលឡើយ ។

ព្រះករុណាគ្រប់ព្រះអង្គ !

អស់លោក-អ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ !

កាលយើងខ្ញុំនឹកដល់សេចក្ដីព្រាត់ប្រាស់ដូច្នោះ ក៏កើតសេចក្ដីអណោចអធម្មក្នុងចិត្ត នឹកធុញទ្រាន់ចំពោះសេចក្ដីព្រាត់ប្រាសនោះក្រៃពេក ទើបលះបង់នូវប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ស៊ូបរិច្ចាគធនធានបន្តិចបន្តួច មកបំពេញបុញ្ញកិរិយាវត្ថុក្នុងទីនេះ ដើម្បីជាកំណាប់បុណ្យ នឹងជាស្បៀងក្នុងកាលព្រាត់ប្រាសដែលចៀសពុំរួចនោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំនឹកមកដល់បុព្វបុរសគឺ ព្រះតេជព្រះគុណព្រះសព នឹងមាតាបិតា លោកទាំង ៣ នេះ សុទ្ធតែមានគុណអនេកអនន្តលើរូបយើងខ្ញុំ, កាលដែលលោកទាំងនោះកំពុងមានព្រះជន្មនឹងមានជន្មាយុនៅឡើយ យើងខ្ញុំបានប្រកបកាតព្វកិច្ចជាកុសលតបខ្លះដែរ តែមិនទាន់អស់ចិត្ត ដ្បិតយើងខ្ញុំចង់បំពេញកតវេទិធម៌ ដែលជាកាតព្វកិច្ចជាកុសលតបគុណលោក ឲ្យបានដរាបដល់អស់ជីវិតសង្ខារនៃយើងខ្ញុំ តែលោកទាំងនោះទៅជាអស់ព្រះជន្ម នឹងជន្មាយុទៅ, មិនតែប៉ុណ្ណោះ

សូម្បីឪពុកធំ, ម្តាយធំ, ឪពុកមា ម្តាយមីង, សាមីភរិយា ទាំងញាតិឯទៀត ដែលគួរគោរពរបស់យើងខ្ញុំដែរ ក៏ធ្វើមរណកាលទៅទៀត ។

ព្រះករុណា គ្រប់ព្រះអង្គ !

អស់លោក-អ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ !

ដោយកតញ្ញុតាធម៌កើតមានក្នុងចិត្ត ទើបយើងខ្ញុំនាំគ្នាបំពេញករណីយកិច្ចជាកុសល ដើម្បីឧទ្ទិសជូនដល់បុព្វបុរសខាងលើនេះផង ។ ហេតុនេះ យើងខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលនេះជូនដល់បុព្វបុរសដូចតទៅនេះ៖

ព្រះតេជព្រះគុណព្រះសព !

លោកឪពុកលោកម្តាយ !

យើងខ្ញុំជាសិស្ស ជាបុត្រាបុត្រី និងជាបុត្រប្រសា សូមលើកកុសលនេះ ប្រគេនដល់ព្រះតេជព្រះគុណ និងជូនដល់លោកឪពុកម្តាយ សូមលោកទទួលយកនូវកុសលនេះទុកជាដូចជារបស់នៃខ្លួនចុះ កាលបើបានទទួលហើយ សូមឲ្យបានសម្រេចនូវឥដ្ឋមនុញ្ញផលកុំបីខានឡើយ ។

ក្នុងទីបំផុត យើងខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលនេះថ្វាយចំពោះព្រះករុណា ជាម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង, សម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី, សម្តេចព្រះឧបយុវរាជនរោត្តម-សីហនុ, និងព្រះរាជវង្សានុវង្ស, ទាំងសូមឧទ្ទិសកុសលនេះជូនដល់ព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល សូមកុសលនេះជួយឧបត្ថម្ភទ្រង់និងព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលឲ្យបានប្រកបតែនិងសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនយូរអង្វែងទៅ ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំសូមចែកភាគផលនៃបុណ្យនេះ ជូនដល់អស់លោក-អ្នកដែលបានអញ្ជើញមកក្នុងទីនេះក្តី ដែលមិនបានមកគ្រាន់តែ

ពេញចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងកុសលនេះក្តី សូមអស់លោក - អ្នកទទួលអនុមោទនា ដោយសទ្ធាសញ្ញាថា សាធុ ព្រមៗគ្នា; កាលបើបានទទួលអនុមោទនាហើយ សូមឲ្យអស់លោក - អ្នកបានសម្រេចនូវភោគផលស្មើៗគ្នា ទាំងសូមឲ្យកុសលនេះជួយបីបាច់រក្សា នូវអស់លោក - អ្នកឲ្យបាន សេចក្តីសុខចំរើនតាំងពីបច្ចុប្បន្ននេះរហូតដល់ព្រះនិព្វាន កុំបីឃៀងឃ្លាតឡើយ ។

ពិធីសម្ពោធដួងមង្គលពេទ្យព្រះសង្ឃ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

(តមកពីសៀវភៅលេខ ៤)

សុន្ទរកថាឯកឧត្តម មាស - យ៉ង់

លុះចប់សុន្ទរកថាព្រះអរិយកស្សបអ៊ូចហើយ ឯកឧត្តម មាស - យ៉ង់ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងសាធារណសុខាភិបាល បានថ្លែងបន្តមកទៀត ដែលមានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ៖

សូមព្រះតេជះដ៏គល់លើត្បូង

សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូលព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិត

សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

មុនដំបូង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមព្រះរាជទានថ្លែងអំណរព្រះករុណា-ធិគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយគោរព ចំពោះព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ដែលទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យស្តេចយាងមកជាព្រះរាជាធិបតី ចំពោះពិធីបុណ្យសម្ពោធនេះ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមព្រះរាជទានថ្លែងសេចក្តីកោតសរសើរយ៉ាងក្រៃលែង ចំពោះសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ ដោយទ្រង់មានព្រះរាជបញ្ញា-ញាណដ៏វិសេសក្នុងការប្រមាណគ្រប់ចំពូកភ្លឺថ្លា និងព្រះរាជឆន្ទៈដ៏ពិតប្រាកដរបស់ព្រះអង្គ ដែលនាំឲ្យគតិនៃក្រុមគិលានសង្គ្រោះ ចំពោះព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនិក បានផុសចេញជារូបរាងជាក់ស្តែងឡើង ។

ខ្ញុំព្រះករុណា សូមឱនកាយដោយគោរព ចំពោះសម្តេចព្រះសង្ឃ

នាយកទាំងពីរគណៈ ព្រមទាំងព្រះថេរានុត្ថេរៈទាំងអស់ ដែលបាននិមន្តមកក្នុងពិធីបុណ្យសម្ពោធនេះ ។

- សម្ដេច
- ទ្រង់
- លោកឧត្ដមស្នងការ
- ឯកឧត្ដមឯកអគ្គរាជទូត
- ឯកឧត្ដម
- លោកស្រី
- អស់លោក

ឱកាសនេះ គឺជាកិត្តិយសមួយដ៏ប្រសើរ ដែលតម្រូវឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ៗ មានករណីយកិច្ចនឹងថ្លែងសេចក្ដីយ៉ាងខ្លី ចំពោះព្រះភក្ត្រ និងមុខឥស្សរជន ដែលបានស្ដេចយាងអញ្ជើញមកកាន់ទីសន្និបាត ដើម្បីសម្ពោធបើកមន្ទីរព្យាបាលរោគដ៏ល្អឆើតនេះ ។

ថ្ងៃនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំជឿប្រាកដថា ជាថ្ងៃដែលជាប់ចារឹកក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រពេទ្យនៃប្រទេសកម្ពុជា ។

មាតុភូមិយើងបានឯករាជ្យពេញលក្ខណៈហើយ ក៏ប៉ុន្តែបើយើងមានសិទ្ធិកាន់តែច្រើនឡើង យើងក៏ត្រូវតែបំពេញករណីយកិច្ចកាន់តែច្រើនដែរ ជាប្រថម គឺករណីយកិច្ចដែលត្រូវលើកតំកើងសុខភាពប្រជាជន ។ ថ្វីបើមានឧបសគ្គគ្រប់មុខយ៉ាងណាក៏ដោយ ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូងទាំងពីរព្រះអង្គ ជាទីគោរពហើយជាទីស្នេហា

ព្រមទាំងសម្តេចព្រះឧបយុវរាជជាទីស្វាមីភក្តិនៃយើងទាំងអស់គ្នា ទ្រង់តែងមានព្រះរាជបំណងកាន់ខ្ជាប់ខ្ជួននូវឥរិយាបថនេះ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាកាលពីថ្ងៃទី ៧ មករា គ.ស. ១៩៥៦ នេះ សាលាភូមិន្ទវេជ្ជពេទ្យបានសម្ពោធបើកជាផ្លូវការរួចហើយ ។ កន្លងពីពេលនោះមក ពុំទាន់បានពីរខែផង មានការសម្ពោធបើកគ្រឹះស្ថានយ៉ាងប្រពៃនេះទៀត ដែលអាចទុកជាគំរូដល់មន្ទីរពេទ្យទៅអនាគត ។

សមាគមគិលានសង្គ្រោះចំពោះព្រះសង្ឃ បានចេញមូលធនមុនដំបូងដើម្បីនឹងសង់គ្រឹះស្ថាននេះ ។ ដោយការដឹកនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នៃសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានផ្តល់ជាជំនួយហិរញ្ញវត្ថុដ៏សំខាន់ក្នុងការកសាងគ្រឹះស្ថាននេះដែរ ។ ប្រជាជាតិសប្បុរសអាមេរិកាំង បានជួយឧបត្ថម្ភបង្ហើយការស្ថាបនា នឹងបានផ្តល់នូវគ្រឿងសម្ភារៈបច្ចេកទេសទាំងអស់ ។ ចំណែកខាងប្រទេសបារាំងវិញ ក៏បានយកចិត្តទុកដាក់ជួយជ្រោមជ្រែងក្នុងការនេះដោយមុតមាំដែរ បានជួយគ្រឿងសម្ភារៈខ្លះ ហើយនឹងបម្រុងបញ្ជូនបុគ្គលិកពេទ្យឲ្យមកធ្វើការនៅមន្ទីរនេះ ក្នុងពេលឆាប់ៗ ។

សហប្រតិបត្តិការនេះ ជាភស្តុតាងមួយបញ្ចេញឲ្យឃើញជាក់ច្បាស់នូវមិត្តភាព នៃមហានគរទាំងពីរចំពោះប្រជាជនខ្មែរ ហើយរឹតបំណងកាន់តែជិតស្និទ្ធឡើងនៃការរួបរួមមនុស្សជាតិទៀតផង ។

ស្ពានដៃថ្មីនេះ បូកបញ្ចូលនឹងស្ពានដៃឯទៀតៗជាច្រើន ដែលបានសម្រេចក្រោយពេលដែលប្រជាជនខ្មែរបានឯករាជ្យហើយ បង្ហាញជា

ភស្តុតាងជាក់ស្តែងនៃសាមគ្គីភាពយើង ព្រមទាំងបញ្ជាក់ថែមទៀតថា ប្រទេសយើងបានចូលមកនៅក្នុងសករាជមួយថ្មីហើយ ។

តាមបំណងនៃប្រជាជនខ្មែរ មន្ទីរព្យាបាលរោគនេះទុកសម្រាប់ទទួលតែព្រះសង្ឃដែលមានអាពាធទេ ។

បដិសណ្ឋារកិច្ចនេះ បង្ហាញឲ្យឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីគោរពនៃពលរដ្ឋខ្មែរ ចំពោះព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនិក ដែលបានគាំទ្របរិយាសាស្ត្រ និងចិត្តសាស្ត្រ ឲ្យនៅក្នុងឋានៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជានិច្ចក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

របៀបនេះអាចធ្វើឲ្យព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនិកយើង កាន់ក្រិត្យវិន័យបានដោយទៀងទាត់ ក្នុងពេលដែលកំពុងទទួលនូវការព្យាបាលរោគយ៉ាងទំនើប ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្លែងអំណរព្រះគុណនិងគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ចំពោះលោក - លោកស្រី និងអស់លោកអ្នកទាំងអស់ ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភក្នុងការកសាងនេះ ។ សូមឯកឧត្តមតំណាងប្រទេសនានាដែលបានធ្វើអំណោយយ៉ាងប្រសើរ ដល់គ្រឹះស្ថាននេះ ទទួលនូវសក្ខីភាពនៃសេចក្តីកតញ្ញូរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។

ក្នុងឋានៈជារដ្ឋលេខាធិការក្រសួងសាធារណៈសុខាភិបាល និងក្នុងឋានៈជាឯកជន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមក្រាបបង្គំទូលព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូងទាំងពីរព្រះអង្គ ព្រមទាំងសម្តេចព្រះឧបយុវរាជជាទីស្នេហា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសព្រះរាជទានទទួលនូវបដិការគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅនៃពលរដ្ឋខ្មែរ ។

មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ដោយស្នាព្រះហស្តមានរស្មីភ្លឺត្រចះនៃព្រះករុណា ជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូងទាំងពីរព្រះអង្គ ព្រមទាំងសម្តេចព្រះឧបយុវរាជទ្រង់បានត្រាស់ទទួលទុកជាព្រះបរមរាជារបស់ព្រះអង្គ នូវព្រះបរមរាជានៃព្រះអយ្យកោ ដ៏មានព្រះឥទ្ធិឫទ្ធិដ៏ល្បីល្បាញ ហើយនឹងព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះជយវរ្ម័នទី ៧ របស់យើងដែលមានចារឹកនៅថ្មតាមន័យដូចតទៅនេះ៖

«ទ្រង់មានព្រះរាជហឫទ័យឈឺចាប់នឹងជម្ងឺរបស់ពលរដ្ឋព្រះអង្គ ជាង
«ព្រះរោគរបស់ព្រះអង្គទៅទៀត ព្រោះថាជម្ងឺសាធារណៈនេះហើយ
«ដែលធ្វើឲ្យព្រះមហាក្សត្រគ្រប់ព្រះអង្គ ទទួលនូវព្រះរាជទុក្ខជាជាង
«ព្រះរាជទុក្ខរបស់ព្រះអង្គទៅទៀត » ។

សុន្ទរកថាឯកឧត្តម ទ្រីញ-រ៉ាញ

នៅទីអវសាន, ឯកឧត្តមទ្រីញ-រ៉ាញ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការបានថ្លែងសុន្ទរកថា រៀបរាប់ចំពោះកិច្ចការដែលត្រូវបំពេញជាសារៈប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសជាតិ និងសារៈប្រយោជន៍រៀងរាល់រូប ។ សុន្ទរកថានេះ យើងយកមកផ្សាយជូនទាំងស្រុងដែលមានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ៖

សូមព្រះតេជៈដ៏កល់លើត្បូង
សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូលព្រះករុណា ជាអម្ចាស់ជីវិត
សូមទ្រង់ជ្រាប, ក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

សូមថ្វាយបង្គំព្រះវេទនុតេរ:
សូមក្រាបបង្គំទូលទ្រង់
សូមដំកបសហជីវិន
អស់លោក - អ្នកទាំងឡាយ
សូមទ្រង់ជ្រាប, សូមជ្រាប ។

មន្ទីរព្យាបាលព្រះសង្ឃនេះ សមាគមគិលានសង្គ្រោះបានបែង កសាងឡើងដោយកម្លាំងសទ្ធាពុទ្ធបរិស័ទ ទាំងបព្វជិតទាំងគ្រហស្ថ ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រទាំងមូល ដើម្បីទុកជាសេនាសនៈសម្រាប់ព្យាបាល អាពាធព្រះសង្ឃក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ត្រូវតាមគន្លងប្រពៃណី ដែលថា ទាយកទាយិកាជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់បច្ច័យ ៤ ចំពោះព្រះសង្ឃ ។ បច្ច័យ ៤ នេះ ជាមធ្យោបាយលៀងជីវិតព្រះសង្ឃក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ស្រួលសមដូចជាពាក្យដែលលោកទាំងមូល បបួលគ្នានិយមថា ជីវភាព ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ពិតពេលោកក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ កំពុងខំប្រឹងកសាងការ គ្រប់គ្រងជីវភាពប្រជាជនលោកឲ្យរស់នៅដោយស្រួល ដោយការផ្តល់ ឲ្យមាន ៖

១ – គ្រឿងស្លៀកពាក់
២ – អាហារបរិភោគ
៣ – ទីលំនៅ
៤ ឱសថរោគ

ទាំង ៤ ប្រការនេះ ឲ្យមានបរិបូណ៌យ៉ាងណា ក្នុងពុទ្ធសាសនា ទាយកទាយិកាក៏មានការៈផ្តល់បច្ច័យទាំង ៤ គឺ

១ – ចីវរ

២ – បិណ្ឌបាត

៣ – សេនាសនៈ

៤ – ភេសជ្ជៈ

ទាំង ៤ ប្រការនេះ ប្រគេនព្រះសង្ឃយ៉ាងនោះដែរ ព្រោះមនុស្សលោកដែលទីងរស់នៅបាន កំដោយអាស្រ័យបច្ច័យទាំង ៤ នេះឯង, បើខ្វះខាតបច្ច័យណាមួយហើយ មនុស្សលោករស់នៅមិនបានៈ១, ថែបថា បើមានតែគ្រឿងស្លៀកពាក់ ~ មិនមានអាហារ - ទីលំនៅ - ឱសថកែរោគ មនុស្សនៅមិនបាន, មានតែគ្រឿងស្លៀកពាក់ ទីងអាហារ តែខ្វះខាតទីលំនៅឱសថកែរោគ មនុស្សនៅមិនបានដែរ, មានតែគ្រឿងស្លៀកពាក់-អាហារ - ទីលំនៅ គ្មានឱសថកែរោគ មនុស្សនៅមិនបានទៀត ព្រោះមនុស្សមានរោគជាសត្រូវធំ សម្រាប់បំផ្លាញសេចក្តីសុខ បើមនុស្សមិនមានសុខភាពល្អហើយ, តើមនុស្សធ្វើសេចក្តីចំរើនឲ្យលោកដូចម្តេចបាន ដូចពុទ្ធភាសិតថា: ការមិនមានរោគ ហៅថា មានលាភធំ ។

តែការស្វែងរកទទួលបច្ច័យទាំង ៤ មក ដើម្បីលៀងជីវិតនេះ មិនមែនតែសម្រាប់ឲ្យរស់នៅទេ ឲ្យមានគ្រឿងផ្តល់ជីវិតគ្រប់ទាំង ៤ ល្មមរស់នៅបានស្រួលហើយ ត្រូវបំពេញប្រយោជន៍ ប្រយោជន៍ខ្លួន ទីងប្រយោជន៍មនុស្សលោក ព្រមទាំងបំពេញគុណធម៌ដទៃទៀត មានសីលធម៌ជាដើម

ដើម្បីសេចក្ដីសុខធំរួមទាំងអស់គ្នា គឺកសាងរូបទៅជាអរិយជន ចេះអៀនខ្មាសបាប, អរិយជនមានច្រើនក្នុងប្រទេសណា ប្រទេសនោះហៅថា អរិយប្រទេស ។

មន្ទីរព្យាបាលព្រះសង្ឃនេះ កសាងឡើងសម្រាប់ផ្ដល់បច្ច័យទី ៤ ចំពោះព្រះសង្ឃ ដើម្បីឲ្យព្រះសង្ឃរស់នៅសុខស្រួល មានអនាម័យល្អ បានមានឱកាសរៀនសូត្រ បំពេញសមណធម៌ព្រហ្មចរិយធម៌ និងគុណធម៌ដទៃទៀតច្រើនប្រការ ព្រមទាំងពង្រីកព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យផ្សាយទៅពេញសាកលលោក ឲ្យពិភពលោកបានទទួលគ្រប់រសជាតិសន្តិភាពពិតតាមពុទ្ធសាសនា ទីងជួយទូន្មានប្រៀនប្រដៅបងប្អូនរួមជាតិយើងឲ្យជាសម្មាទិដ្ឋិ តាំងនៅក្នុងគុណធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាអរិយជន សមជាពលរដ្ឋមានវិន័យដ៏ប្រសើរ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ខ្ញុំព្រះករុណា ទូលព្រះបង្គំ ខ្ញុំបាទ សូមឆ្លៀតយកឱកាសនេះ ថ្លែងសេចក្ដីត្រេកអរជាបំផុត ចំពោះសមាគមគិលានសង្គ្រោះ ទ្រង់ឯកឧត្តម ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទទាំងអស់ ដែលរួមគ្នាយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ក្នុងការកសាងមន្ទីរព្យាបាលព្រះសង្ឃនេះឡើង, បំបែកឲ្យឃើញថា មានសេចក្ដីយល់ត្រូវតាមនយោបាយព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលមានសម្ដេច ព្រះឧបយុវរាជជាប្រមុខ ក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពនៃព្រះករុណា ជាម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ព្រមទាំងសម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី ដែលតែងតែមានព្រះរាជបំណងជានិច្ចនៅក្នុងព្រះរាជហឫទ័យ ចង់បំបាត់

អាពាធព្រះសង្ឃនឹងបំបាត់រោគាព្យាធិប្រជាជនព្រះអង្គ ព្រោះជម្ងឺប្រជាជន គឺជម្ងឺព្រះអង្គ ។

មិនតែប៉ុណ្ណោះទេ មន្ទីរព្យាបាលព្រះសង្ឃនេះ ជាមេបុណ្យមួយដ៏ធំ សម្រាប់អ្នកប្រាថ្នាបុណ្យកើបយកបុណ្យ, សមដូចព្រះតម្រាស់ព្រះសម្ពុទ្ធថា អ្នកដែលព្យាបាលព្រះសង្ឃឈ្មោះថា ព្យាបាលតថាគត ។ សេចក្ដីនេះ បញ្ជាក់ថា យើងបានបំរើព្រះបរមសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រប់ៗគ្នា បានអានិសង្សច្រើនអនេកអនន្ត ត្រូវនឹងពុទ្ធដីកាមួយព្រះឧស្សទៀតថា អ្នកមានប្រាជ្ញ អ្នកឲ្យសេចក្ដីសុខគេ ត្រូវបានសេចក្ដីសុខមកវិញ ។

ទីបំផុត ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ-ខ្ញុំព្រះករុណា ទូលព្រះបង្គំ ខ្ញុំបាទ សូមអធិដ្ឋានគុណព្រះរតនត្រ័យ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសអភិបាលថែរក្សាព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ ទ្រង់-ឯឧត្ដមអស់លោក ដែលមានកុសលចិត្តជួយកសាងមន្ទីរព្យាបាលព្រះសង្ឃនេះ ដោយកម្លាំងទ្រព្យ កម្លាំងកាយ សូមឲ្យបានសេចក្ដីសុខសួស្ដីសិរីវឌ្ឍន៍ ប្រាសចាករោគទុក្ខភ័យគ្រប់ប្រការ សមតាមសេចក្ដីប្រាថ្នាកុំបីឃ្លាត ។

លុះចប់សុន្ទរកថានៃឯកឧត្ដមទ្រៀញ-ក៏ញ៉េហើយ, ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង បានស្ដេចយាងទៅកាត់ខ្សែសំពត់បើកទ្វារមន្ទីរពេទ្យព្រះសង្ឃ មឹងស្ដេចទ្រង់បើកសំពត់ដែលបិទបាំងចារិកផ្ទាំងថ្ម រួចស្ដេចយាងទតគ្រប់ជាន់, គ្រប់បន្ទប់ ដោយមាននាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រីតាមដង្ហែផង ។

ខាងក្រោយព្រះរាជទេសនានេះ, នៅម៉ោង ១០,៥០ នាទី ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ បានស្ដេចយាងត្រឡប់មកកាន់ព្រះបរមរាជវាំងវិញ ដោយមានព្រះរាជបរិពារហែអមព្រះអង្គដូចកាលស្ដេចយាងទៅ ។

យើងសូមជំរាបថា ពិធីបុណ្យសម្ពោធមន្ទីរពេទ្យព្រះសង្ឃដែលបានចាប់ផ្ដើមធ្វើតាំងពីពេលព្រឹកថ្ងៃទី ២១ កុម្ភៈនេះ បានបន្តរហូតដល់ម៉ោង ២៤ យប់ ដោយក្នុងពេលរាត្រីនោះ ពុទ្ធបរិស័ទបាននិមន្តសម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី ជួន-ណាត សង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ សំដែងធម៌ជាធម្មទាន និងបញ្ចាំងកាពយន្តផ្សាយជូនដល់ពុទ្ធបរិស័ទមើលជាការកំសាន្តផង ។

ចប់